

Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Σχολή: Σ.Τ.Ε.Γ.

Τμήμα: Θερμοκηπιακών Καλλιεργειών κ' Ανθοκομίας

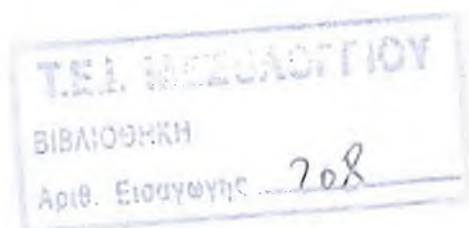
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕ ΘΕΜΑ

Η ΑΡΓΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Εισηγητής: Λιαπίκος Δημήτριος

Σπουδαστής: Στάμος Ανδρέας

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. <u>Εξέλιξη της γεωργικής εκπαίδευσης και των</u> <u>γεωργικών εφαρμογών στην Ελλάδα</u>	1
1.1 Ιστορική ανασκόπηση	1
1.2 Η αναγκαιότητα της εκπαίδευσης για την παραγωγικότητα στον αγροτικό τομέα	13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

<u>Η σχολική εκπαίδευση των αγροτών</u>	17
1.1 Ο ρόλος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην επιμόρφωση των αγροτών	17
1.2 Οι αγρότες και η σχέση τους με την τριτοβάθμια εκπαίδευση	20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

<u>Η εξωσχολική εκπαίδευση των αγροτών</u> (Γεωργικές Εφαρμογές)	22
2.1 Έννοια και περιεχόμενο	22
2.2 Σκοποθετική των γεωργικών εφαρμογών	26
2.3 Η σημερινή οργάνωση του συστήματος των γεωργικών εφαρμογών και της γεωργικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα	29
2.4 Γεωργικές εφαρμογές και εκπαίδευση αγροτών	41

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

<u>Η περίπτωση των κέντρων γεωργικής εκπαίδευσης</u>	44
3.1 Ο θεσμός των ΚΕ.Γ.Ε. (ίδρυση - οργάνωση - σκοπός)	44
3.2 Προγράμματα	47
3.3 Σχεδιασμός των εκπαιδευτικών προγραμμάτων	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

4.1 Τ.Ε.Σ. (τεχνικές επαγγελματικές σχολές)	64
4.2 Υλικοτεχνική υποδομή	65

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

<u>Άλλοι φορείς γεωργικής εκπαίδευσης</u>	84
5.1 Ο.Α.Ε.Δ.	84
5.2 ΠΑΣΕΓΕΣ	86
5.3 Α.Τ.Ε.	87
5.4 Γ.Γ.Λ.Ε.	88

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Σύγκριση μεταξύ σχολικής και εξωσχολικής εκπαίδευσης	89
---	----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακες	92
---------------	----

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Η γεωργική εκπαίδευση στην Ελλάδα, με τη μορφή της διάδοσης και παρακίνησης για εφαρμογή της γεωργικής τεχνικής, έχει τις ρίζες της στο μακρινό παρελθόν και συγκεκριμένα στην Αρχαία Ελλάδα, στην εποχή του Ομήρου. Σύμφωνα με την Ελληνική μυθολογία, η Δήμητρα, η Θεά της Γεωργίας, ανέλαβε τη φροντίδα της εκπαίδευσης των Ιερέων (γεωπόνων) που θα της χρειάζονταν προκειμένου να μάθουν οι άνθρωποι την καλλιέργεια του σίτου και να πληροφορηθούν τα "μυστήρια" της σποράς και της βλάστησης. Η Δήμητρα ήταν που μύσησε τα μυστικά της γεωργίας στον Τριπόλεμο, γιο του βασιλιά της Ελευσίνας Κελεού, σε ένδειξη ευγνωμοσύνης για τη φιλοξενία που της είχε παρασχεθεί κατά την περιπλάνησή της για την αναζήτηση της θυγατέρας της Περσεφόνης που είχε απαχθεί από τον Άδη. Ο Τριπόλεμος είναι ο "πρώτος" γεωπόνος Γεωργικών Εφαρμογών ο οποίος, με εντολή της Δήμητρας, περιόδευσε σε όλο τον τότε γνωστό κόσμο για να διδάξει τη σπορά και την καλλιέργεια της γης, αλλά και να εφοδιάσει τους προστατευομένους του με τα αναγκαία μέσα παραγωγής. Από παραστάσεις αγγείων τα οποία διασώθηκαν, ο Τριπόλεμος εμφανίζεται να οδηγεί μόνος πλοιάριο γεμάτο από σπόρους τους οποίους προορίζει για διανομή στις χώρες που πρόκειται να διδάξει. Συνήθως παριστάνεται ως ενθουσιώδης εκλαικευτής, όπως θα ήθελε ο γεωργός τον σημερινό γεωπόνο, καθισμένος σε άρμα φτερωτό κρατώντας σκήπτρο και στάχεις.

Αυτή ήταν και η πρώτη προσπάθεια στην ιστορία της Αρχαίας Ελλάδας για την επαγγελματική εκπαίδευση των αγροτών, η πρώτη ενέργεια ανάπτυξης Γεωργικών Εφαρμογών. Ίσως, τουλάχιστον, ήταν και η σημασία που δινόταν στην ηθική διαπαιδαγώγηση των ανθρώπων. Θεομοφόρο αποκαλούσαν τη Δήμητρα οι Αρχαίοι Έλληνες, τον δε Τριπόλεμο θεωρούσαν τον πρώτο που εισήγαγε, παράλληλα με τη διδασκαλία της γεωργίας και τους πρώτους νόμους για την οργάνωση και ευημερία της ανθρώπινης κοινωνίας. Τον συνδυασμό αυτό της τεχνικής και ηθικής διαπαιδαγώγησης

συναντούμε και σε όλους τους συγγραφείς των μεταγενέστερων χρόνων οι οποίοι ασχολήθηκαν με τη γεωργία.

Ο Ησίοδος, επικός ποιητής του 8ου π.Χ. αιώνα, στο ποίημά του " Έργα και Ημέραι " παρέχει γεωργικές συμβουλές στους συμπατριώτες του γεωργούς της Βοιωτίας και ταυτόχρονα επισημαίνει την ανάγκη ηθικής διαπαιδαγώγησης του ανθρώπου, παράλληλα με την τεχνική του κατάρτιση (Παπαγεωργίου , 1959).

Ο Ξενοφών, συγγραφέας του 5ου π.Χ. αιώνα, στον "Οικονομικό" του, - το πρώτο γνωστό σύγγραμμα αγροτικής οικονομίας - περιγράφει τη γεωργική τέχνη και δίνει οδηγίες, ενώ δεν παραλείπει να τονίσει την αξία της αγροτικής ζωής (*" ἔδοκίμασμεν δὲ ἄνδρὶ καλῶ τε κάγαθῶ ἔργασίαν εἶναι καὶ ἐπισημνὴν κρατίστην γεωργίαν ἀφ' ἧς τὰ ἐπιπλέοντα ἄνθρωποι πορίζονται "* και αλλού *" οὐτω καὶ τὰ ἦθη, ὧ Σώκρατες, ἔφη, γενναιοτάτους τούς αὐτῆ συνόντας ἢ γεωργία ἔοικε παρέχεσθαι "* βιβλιοθηκη των Ελλήνων, *αχρονολόγιο 26: παρ.8, 12*).

Ο επιφανής ρήτορας στωικός φιλόσοφος και φιλαργότης Δίων ο Κορκκιανός, επονομαζόμενος και Χρυσόστομος (1ος μ.Χ. αιώνας), υποστηρίζει ότι οι κάτοικοι της υπαίθρου είναι καλύτεροι και σωφρονέστεροι από τους *" ἐν ἄστει τρεφομένων ἑκκλησιασῶν καὶ γραμματέων, ἀργῶν ἅμα καὶ θαναύσων "* και προτείνει μάλιστα οι τελευταίοι να μετακινηθούν στην ύπαιθρο που έχει μεγάλες ανάγκες από χειροτέχνες (Χριστοδούλου , 1967 : 27).

Από τα παραπάνω που αναφέρθηκαν για την Αρχαία Ελλάδα διαπιστώνεται πόσο μεγάλη σημασία έδιναν οι άνθρωποι στη γεωργική εκπαίδευση, συδυάζοντάς την με την κελή κοινωνική και ηθική διαπαιδαγώγηση και τη διαμόρφωση υγιούς ανθρώπινης κοινωνίας.

Στη νεότερη Ελλάδα, η ενημέρωση του αγροτικού πληθυσμού για τα επευγμάτα της γεωπονικής επιστήμης και η παρακίνησή του για εφαρμογή νέων τεχνικών μεθόδων, κ.λ.π. αποτέλεσε ιδιαίτερο μέλημα της Πολιτείας. Από τις πρώτες μέρες της απελευθέρωσης της χώρας από τον Οθωμανικό Ζυγό, η ανάγκη για εκσυγχρονισμό, οργάνωση και ανάπτυξη της Ελληνικής γεωργίας υπήρξε έντονη.

Αφειρητία εφαρμογής της εκπαίδευσης (σχολικής) του αγροτικού πληθυσμού θεωρείται το 1829, έτος κατά το οποίο ο πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδας Ιωάννης

Καποδίστριας ίδρυσε τη Γεωργική Σχολή της Τίρυνθας (Ναύπλιο) με διευθυντή το γεωπόνο Γρηγόριο Παλαιολόγο. Ως σκοπό λειτουργίας της Σχολής αυτής ο Καποδίστριας όρισε " *νά διδάσκειται εἰς τοὺς μαθητὰς τὸ μᾶθημα τῆς Γεωργίας τὸ ὁποῖον θὰ δώσῃ εἰς τὴν Πατρίδα γεωργοὺς γνωρίζοντας τὴν θεωρίαν ἐν ταυτῷ καὶ τὴν πείραν τῆς Τέχνης* " (Ζωγράφος 1937 : 29). Το ίδιο έτος, ο Χριστόφορος Κρατερός συνέβαλε συστηματικά στη διάδοση νέων βελτιώσεων μεταξύ του γεωργικού πληθυσμού.

Μετά από δύο ανασυστάσεις και καταργήσεις της Σχολής της Τίρυνθας και για 60 χρόνια δεν υπήρξαν ουσιαστικές προσπάθειες για την οργάνωση της γεωργικής εκπαίδευσης. Το 1887, επί Τρικούπη, με την ίδρυση του Τμήματος Γεωργίας του Υπουργείου Εσωτερικών, με Τμηματάρχη τον Παναγιώτη Γεννάδιο, αποφασίστηκε η ίδρυση γεωργικών σχολείων. Το 1889 ιδρύονται Σχολεία στο Βοτανικό (Αθήνα), στην Τίρυνθα (Ναύπλιο) και στο Αιδίνιο (Λάρισα) και το 1891 Γεωργικός Σταθμός στη Βυτίνα (Αρκαδία). Από τις Σχολές αυτές λεπούργησαν οι δύο, του Βοτανικού και του Αιδινίου. Το διάταγμα λειτουργίας της Σχολής της Τίρυνθας εκδόθηκε μόλις το 1894, χωρίς όμως και πάλι να μπορέσει αυτή να λειτουργήσει κανονικά. Αλλά και η απόδοση των Σχολών που λεπούργησαν δεν υπήρξε ικανοποιητική ούτε ως προς τον αριθμό των μαθητών ούτε και ως προς την κατάρτιση μορφωμένων γεωργών.

Τα ανεπιτυχή αποτελέσματα της σχολικής γεωργικής εκπαίδευσης διευκόλυναν τον Γεννάδιο στην προσπάθειά του να μεταβάλλει το σύστημα της γεωργικής εκπαίδευσης. Σταυροφορία έγινε από τον ίδιο και από σημαντικό αριθμό γεωπόνων για τον περιορισμό των Σχολών και τη σύσταση Γεωργικών Σταθμών σε όλους τους νομούς της χώρας, " *ὥστε νά κατορθοῦται ἡ διάδοσις τῶν νεωτέρων γνώσεων περὶ γεωργίας καὶ τῶν συναφῶν κλάδων εἰς τὸν ἑλληνικόν λαόν, χωρὶς πολυτέλειαν προσωπικοῦ καὶ μεγάλας δαπάνας, διὰ διδασκαλίας δέ πρακτικῆς βασισομένης πάντοτε ἐπὶ πειραμάτων, ἐπιποπῶν μελετῶν καὶ ὑποδειγματικῶν ἐργασιῶν, ἐκτελουμένων πρό τῶν ὀμμάτων τῶν γεωργῶν* " (Χριστοδούλου , 1967 : 36).

Ἐτσι με ψήφισμα νόμου το 1897 " Περὶ Συστάσεως Γεωργικῶν Σταθμῶν " τέθηκαν οι βάσεις της εξωσχολικής γεωργικής εκπαίδευσης, δηλαδή του έργου των Γεωργικών Εφαρμογών, με την ίδια έννοια που δόθηκε αργότερα.

Με βάση το διάταγμα αυτό, εκτός από την Πρακτική Γεωργική Σχολή του Αιδινίου που διατηρήθηκε, οι άλλες μετατράπηκαν σε Γεωργικούς Σταθμούς, ιδρύθηκαν δε και άλλοι Σταθμοί και Αγροκήπια. Η διαφώτιση και ενημέρωση των γεωργών επιδιώχθηκε με την έκδοση " Γεωργικού Δελτίου " το οποίο διανεμόταν δωρεάν στους γεωργούς και σε όσους επιθυμούσαν να το αποκτήσουν. Το Δελτίο αυτό εκδόθηκε ανελλιπώς από το 1900 μέχρι το 1910.

Η οικονομική κατάσταση της χώρας, όμως, δεν επέτρεψε την πύκνωση του δικτύου των Σταθμών, γ'αυτό και επιζητήθηκε η αρωγή της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Έτσι συστήθηκαν τοπικοί Γεωργικοί Σύλλογοι - Εταιρείες, πολλοί από τους οποίους λεπούνησαν αποτελεσματικά τόσο στον τομέα της διάδοσης γεωργικών γνώσεων όσο και στον τομέα εφοδιασμού των γεωργών σε είδη καλλιέργειας και μέσα παραγωγής. Μεταξύ των Γεωργικών Εταιριών προεξέχουσα θέση είχε η Ελληνική Γεωργική Εταιρεία που ιδρύθηκε το 1901, σκοπός της οποίας ήταν η προώθηση της σχολικής γεωργικής εκπαίδευσης με την πρακτική κατάρτιση των αποφοίτων του Γεωργικού Σχολείου Συγγρού και της εξωσχολικής με τη δημοσίευση και ευρεία διάδοση εκλαικευτικών εντύπων. Ακόμη, συνέβαλε στις προσπάθειες του Υπουργείου Γεωργίας, για τη σύσταση και λειτουργία Αγροκηπίων και Σταθμών (Ανάβρυτα, Φάρσαλα κ.α.) και στην οργάνωση γεωργοκτηνοτροφικών εκθέσεων και διαγωνισμών.

Η εξωσχολική γεωργική εκπαίδευση που είχε αρχίσει το 1897 έπρεπε, ωστόσο, να ολοκληρωθεί. Έτσι, με την ίδρυση το 1910 του Υπουργείου Γεωργίας, Βιομηχανίας και Εμπορίου, το οποίο μετονομάστηκε ένα χρόνο μετά σε Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, αρχίζει να γίνεται περισσότερο αισθητή η παρουσία του κυβερνητικού, για τη γεωργία, ενδιαφέροντος. Το νεοσύστατο Υπουργείο ανέλαβε την ίδρυση Γεωργικών Σταθμών, τη γεωργική εκπαίδευση και τη σύσταση Γεωργικών Επιμελητηρίων. Οργανώθηκαν υπηρεσίες εξωτερικές (Ειδικοί Γεωπόνοι, Νομογεωπόνοι και Επιθεωρήσεις Γεωργίας), με τις οποίες επιδιώχθηκε, εκτός των άλλων και η παροχή οδηγίων και πληροφοριών σε γεωργικά ζητήματα, η διδασκαλία με γεωργικές διαλέξεις, η εκτέλεση επιστημονικών και πειραματικών εργασιών σε δημόσια και ιδιωτικά κτήματα. Οι Νομογεωπόνοι, με καθήκοντα κυρίως εκπαιδευτικά, αλλά και τεχνικά και διοικητικά, είχαν αποστολή να περιοδεύουν τις Περιφέρειές τους ερευνώντας τις γεωργικές συνθήκες, ενημερώνοντας και καθοδηγώντας τους γεωργούς και ιδρύοντας, από το 1914, Πρακτικά Γεωργικά

Στοιχεία. Παράλληλα με την οργάνωση των εξωτερικών υπηρεσιών καταβλήθηκε προσπάθεια και στον τομέα της σχολικής γεωργικής εκπαίδευσης. Έτσι, ιδρύεται το 1911 η Αβερώφειος Γεωργική Σχολή Λάρισας (τριετούς φοίτησης) η οποία προορίζεται για τη θεωρητική και πρακτική μόρφωση των νέων που είναι ικανοί να ασκήσουν το γεωργικό επάγγελμα, η μόνη τότε δημόσια Σχολή με τέτοια αποστολή. Τα Πρακτικά Γεωργικά Σχολεία Αιδινίου και Ιωαννίνων, καθώς και εκείνα που ληπούργησαν μεταγενέστερα, αποσκοπούσαν στην επαγγελματική μόρφωση παιδιών των οποίων οι γονείς απασχολούνταν αποκλειστικά στη γεωργία, ώστε να τα καταστήσουν καλούς γεωργοτεχνίτες ή ικανούς να μπορέσουν να εκμεταλλευτούν αποτελεσματικά τα δικά τους κτήματα. Το 1904 ιδρύεται η Αμερικανική Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης με στόχους ανάλογους.

Το 1916, σε έκθεση του Τμηματάρχη του Τμήματος Γεωργίας, Σπύρου Χασιώτη, του αποκαλούμενου "πατέρα της γεωργικής εκπαίδευσης", καθορίζονται τα εκπαιδευτικά καθήκοντα των γεωπόνων, όπως: α) η διάδοση των νεότερων και προοδευτικότερων γνώσεων της γεωργίας και των συναφών με αυτήν κλάδων, σε συνδυασμό με την οικονομική και κοινωνική διαπαιδαγώγηση των γεωργών, β) η επαγγελματική οργάνωση του γεωργικού πληθυσμού και με τη βοήθεια των συνεταιρισμών η συνεργασία των αγροτών με σκοπό τη βελτίωση των όρων παραγωγής και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων και γ) η έρευνα και η μελέτη των οικονομικών, φυσικών και τεχνικών προβλημάτων της γεωργικής παραγωγής.

Το 1917, το Τμήμα Γεωργίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας αποτέλεσε ιδιαίτερο Υπουργείο, με την επωνυμία Υπουργείο Γεωργίας και Δημοσίων Κτημάτων. Στο ιδρυτικό του Υπουργείου (Ν. 853) προβλέπεται η σύμπραξη του στην κατάρτιση προγραμμάτων διδασκαλίας γεωργικών και δασικών μαθημάτων σε Δημόσια Εκπαιδευτήρια και στον διορισμό ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού.

Το έτος 1920 αποφασίστηκε η συστηματική οργάνωση της γεωργικής εκπαίδευσης που αφορούσε: α) τη σχολική και μετασχολική στοιχειώδη γεωργική εκπαίδευση, β) την κατώτερη και μέση επαγγελματική γεωργική εκπαίδευση, γ) την ανώτερη γεωργική εκπαίδευση και δ) τη λαϊκή επιμόρφωση. Από τις μορφές αυτές εκπαίδευσης επιχειρήθηκε η οργάνωση μόνο της επαγγελματικής γεωργικής εκπαίδευσης, η οποία διαιρέθηκε στην κατώτερη, στη μέση και στην ανώτερη. Η κατώτερη ορίστηκε διετής,

πρακτική και με εσωτερικούς υπότροφους μαθητές με δαπάνες του Κράτους. Η μέση ήταν τριετής, για αποφοίτους της Β' τάξης εξατάξιου γυμνασίου, που αποσκοπούσε στη θεωρητική και πρακτική μόρφωσή τους, προκειμένου να αναλάβουν γεωργικές επιχειρήσεις ή να χρησιμοποιηθούν ως υπάλληλοι των γεωργικών υπηρεσιών του κράτους.

Από τις κατώτερες σχολές ιδρύεται μόνο μία, η της Μεσσαρούς - Γόρτυνος Κρήτης και από τις μέσες γεωργικές σχολές η της Θεσσαλονίκης (*η Σχολή αυτή καταργήθηκε το 1925 και μετατράπηκε σε Γεωργικό Σταθμό*), ενώ συγχρόνως αναγνωρίζονται ως μέσες η Αβερλώφειος Πρακτική Γεωργική Σχολή της Λάρισας και η Δενδροκομική - Αμπελουργική Σχολή της Πάτρας και ιδρύονται ακόμη περί τα 30 κατώτερα γεωργικά σχολεία διετούς φοίτησης (1929).

Σε ότι αφορά την ανώτερη γεωργική εκπαίδευση, αυτή αποσκοπούσε στη θεωρητική κατάρτιση και παροχή επί τετραετία ανώτερης επιστημονικής μόρφωσης (πανεπιστημιακής) σε νέους επιτυχόντες ύστερα από εισιτήριες εξετάσεις. Έτσι ιδρύονται η Ανωτάτη Γεωπονική Σχολή Αθηνών (1920) - η οποία από το 1959 υπάγεται διοικητικά στο Υπουργείο Παιδείας και από το 1989 (ΠΔ 377) γίνεται ανεξάρτητο Πανεπιστήμιο με το όνομα Γεωργικό Πανεπιστήμιο Αθηνών - και το Γεωπονικό Τμήμα της Φυσικομαθηματικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1927) το οποίο από το 1937 (ΑΝ 835) αποτελεί Τμήμα της Γεωπονικής και Δασολογικής Σχολής, αμιγνή Σχολή το 1981 (ΠΔ 296) και Τμήμα της Σχολής Γεωτεχνικών Επιστημών του ίδιου Πανεπιστημίου από το 1982 (Ν 1268).

Η έλλειψη παιδαγωγικής πείρας και εσωτερικής εξειδίκευσης των γεωπόνων, αλλά κυρίως η αποκλειστική σχεδόν απασχόλησή τους με την υπόθεση της αποκατάστασης ακτημόνων καλλιεργητών και εγκατάστασης των προσφύγων μετά την εθνική ατυχία της Μικρασιατικής Καταστροφής, αποδυνάμωσαν το έργο της γεωργικής εκπαίδευσης. Η όλη προσπάθεια κινδύνευσε να ναυαγήσει, γιατί ήταν αδύνατη η εφαρμογή ενός πλήρους προγράμματος εκπαίδευσης, προγράμματος που έπρεπε να προσαρμοστεί στη νέα κατάσταση που είχε προκύψει από την αγροτική μεταρρύθμιση. Το ανοργάνωτο των γεωργικών υπηρεσιών, ο αδικαιολόγητος ανταγωνισμός μεταξύ Υπουργείων Γεωργίας και Παιδείας σε θέματα εκπαίδευσης δεν επέτρεψαν την παράλληλη αντιμετώπιση όλων

των προβλημάτων του εποικισμού και την ικανοποιητική προώθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Τις παραπάνω αδυναμίες επείχε να αντιμετωπίσει ο Ν 4142 του 1929 (*Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 1929*), νόμος που αφορούσε την αναδιοργάνωση του Υπουργείου Γεωργίας και την ίδρυση στην Κεντρική Υπηρεσία της Διεύθυνσης Γεωργικών Εφαρμογών. Με το νόμο αυτό καθορίζονται, για πρώτη φορά, οι σκοποί του Υπουργείου Γεωργίας και ο τρόπος πραγματοποίησής τους στον τομέα της εκπαίδευσης με εξωσχολικές μεθόδους. Η Διεύθυνση των Γεωργικών Εφαρμογών είχε, εκτός των άλλων, σκοπούς: α) την παρακολούθηση των Περιφερειακών Γεωργικών Υπηρεσιών, την οργάνωση των αποδεικτικών αγρών, πρότυπων αγροκτημάτων, φυτωρίων, δενδροκομιών και υποδειγματικών αγροτικών συνοικισμών, β) τη διάδοση και εκλαίκευση των πορισμάτων της έρευνας και εφαρμογής τους μέσω μεταβατικών Γεωργικών Σχολών, διαλέξεων, κινηματογραφικών προβολών κ.α. , γ) την οργάνωση, ενίσχυση και καθοδήγηση των γεωργικών οργανώσεων, καθώς και των ειδικών Γεωργικών Ταμείων Πρόνοιας, πώλησης γεωργικών προϊόντων κ.λ.π. και δ) τη μέριμνα για εισαγωγή στην Ελλάδα και διάδοση των καταλληλότερων κατά τύπους γεωργικών μηχανημάτων, τη σύσταση και οργάνωση Κέντρων Μηχανικής Καλλιέργειας, συνεργείων επισκευής και εκμάθησης χειρισμού γεωργικών μηχανημάτων κ.λ.π.

Η εφαρμογή του προγράμματος δεν υπήρξε και πάλι επιτυχημένη, κυρίως λόγω έλλειψης πόρων για την αντιμετώπιση των σημαντικά αυξημένων δαπανών. Το 1937, με την έκδοση Οργανισμού του Υπουργείου Γεωργίας (Ν. 574/1937 - *Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 1937*), επιδιώκεται κάποια βελτίωση της κατάστασης. Πυκνώνεται το δίκτυο του προσωπικού των εξωτερικών Υπηρεσιών και επιχειρείται ανακατανομή του στην ύπαιθρο. Έτσι, εκτός από τον θεσμό του επαρχιακού γεωπόνου που διατηρείται, γεωπόνου με περισσότερες όμως δυνατότητες για προώθηση των εργασιών του, καθιερώνεται και ο θεσμός του κοινοτικού γεωπόνου, με κύρια καθήκοντα εκπαιδευτή του αγροτικού πληθυσμού της Περιφέρειάς του. Παράλληλα, λαμβάνονται νομοθετικά μέτρα εφαρμογής ενός προγράμματος γεωργικών βελτιώσεων και χορήγησης κρατικών ενισχύσεων ή πιστωτικών διευκολύνσεων για την επιτυχία του προγράμματος.

Η πείρα που αποκτήθηκε σε όλη αυτή την περίοδο ήταν αρκετή για την παραπέρα οργάνωση των υπηρεσιών γεωργικής εκπαίδευσης και Γεωργικών Εφαρμογών. Όμως η

λαίλαπα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, η Κατοχή και οι μετακατοχικές εθνικές περιπέτειες ανέκοψαν κάθε προσπάθεια προς την κατεύθυνση αυτήν. Μικρές αναλαμπές υπήρξαν με τη συνέχιση της λειτουργίας των Μέσων Γεωργικών Σχολών Λάρισας και Πάτρας, των οποίων οι απόφοιτοι " Μεσογεωπόνοι " προσέφεραν σημαντικές υπηρεσίες ως βοηθοί των, σε περιορισμένο αριθμό, υπηρετούντων γεωπόνων απόφοιτων ανωτάτων σχολών.

Η εκπαίδευση όμως των αγροτόπαιδων θα έπρεπε να ακολουθεί κάποιο σύστημα εξωσχολικό, πρακτικό και προσαρμοσμένο στις τοπικές συνθήκες του Τομέα. Οι μαθητές έπρεπε να αποκτήσουν επαγγελματική κατάρτιση ικανή να τους καταστήσει καλούς γεωργούς, αλλά και να βοηθήσει την πνευματική τους ανάπτυξη, ανάλογη με την πρόοδο της επιστήμης και του σύγχρονου πολιτισμού, χωρίς να τους υποχρεώνει να απομακρύνονται από το αγροτικό περιβάλλον της κοινωνίας τους. Η αντίληψη αυτή οδήγησε στην έκδοση του Α Ν 920/1946 " Περί επαγγελματικής γεωργικής εκπαίδευσης" (Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 1946). Με τον νόμο αυτό παρέχεται η δυνατότητα οργάνωσης επαγγελματικών γεωργικών μαθημάτων σε αγροτόπαιδες ηλικίας 13 - 21 ετών από τους τοπικούς γεωπόνους και γεωπόνους ιδρυμάτων (Γεωργικών Σταθμών, Πρακτικών Γεωργικών Σχολείων, Πρότυπων Δημοσίων Κτημάτων κ.α.). Με διάταξη του ίδιου νόμου προβλέπεται και η δυνατότητα επιχορήγησης για την εκτέλεση βελτιώσεων στα κτήματά τους από τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους, με την επίβλεψη των εκπαιδευτών γεωπόνων. Τέλος, σε ό,τι αφορά το κυρίως έργο των Γεωργικών Εφαρμογών κατά την μετακατοχική περίοδο, χρησιμοποιήθηκε η πριν από τον πόλεμο πείρα και φυσικά, όπου και όταν οι μεταπολεμικές ανώμαλες συνθήκες το επέτρεπαν. Τα αποτελέσματα που επτεύχθηκαν και ιδιαίτερα η μακρόχρονη προηγούμενη εμπειρία χρησίμευσαν να οργανωθεί και να λειτουργήσει για τα επόμενα έτη η Υπηρεσία Γεωργικών Εφαρμογών.

Τον ακρογωνιαίο λίθο στην ίδρυση του συστήματος των Γεωργικών Εφαρμογών και εκπαίδευσης αποτελεί ο Α Ν 1547/1950 (Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 1950) που αφορά τη σύσταση στο Υπουργείο Γεωργίας της Διεύθυνσης Γεωργικών Εφαρμογών και Εκπαίδευσης, νόμος που τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και κυρώθηκε από το Ν 1643/1951 (Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 1951). Η διεύθυνση Γεωργικών Εφαρμογών και Εκπαίδευσης στο Υπουργείο Γεωργίας στελεκώνεται από 400 γεωπόνους με

αρμοδιότητά τους τη μεταφορά γνώσεων στους γεωργούς. Ο ίδιος νόμος (1643/1951) προέβλεπε την εκπαίδευση των γεωργών και της αγροτικής νεολαίας σε θέματα γεωργίας όπως και η εκπαίδευση των γυναικών της υπαίθρου σε θέματα αγροτικής οικιακής οικονομίας, ενώ με το Β Δ 4 και το Ν Δ 438 προβλέπεται η ίδρυση 40 και 20 αντιστοίχως ΚΕ.Γ.Ε. Σκοπός τους είναι η παροχή βραχείας διάρκειας εκπαιδύσεων τόσο όσον αφορά στην τεχνική κατάρτιση των γεωργών και στελεχών όσο και στις γενικότερες κοινωνικοοικονομικές και πολιτιστικές πλευρές της αγροτικής ζωής. Αξιοσημειωθεί ότι προβλέπεται επίσης η κάλυψη των δαπανών των εκπαιδευομένων (διαμονή, διατροφή, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη) κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους, εντός ή εκτός ΚΕ.Γ.Ε. Στη δεκαετία του 1950 (1951-1960) οι γεωπόνοι γεωργικών εφαρμογών απασχολήθηκαν με ειδικά προγράμματα και με τους αγροτόπαιδες και το έργο τους κάλυψε 950 κοινότητες. Μεταξύ των δραστηριοτήτων των γεωπόνων ήταν η σύσταση ομάδων αγροτόπαιδων στη βάση του Ν 920/46 και η σταδιακή μετατροπή τους σε Αυτοδιοικούμενους Μορφωτικούς Συλλόγους, με παράλληλη δημιουργία αγροτικών βιβλιοθηκών για πραγματοποίηση σε αυτές μορφωτικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων των μελών των συλλόγων. Επίσης, πραγματοποιήθηκαν βραδυνά γεωργικά μαθήματα στο διάστημα Οκτωβρίου - Μαρτίου εκάστου έτους τα οποία συνδυάστηκαν και με επιβλεπόμενα έργα ήτοι της εφαρμογής συγκεκριμένων βελτιώσεων από τους νέους στις πατρικές εκμεταλλεύσεις υπό την επίβλεψη γεωπόνων, αλλά και με την εκτέλεση ομαδικών δραστηριοτήτων μορφωτικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα (ομαδικές καλλιέργειες και εκτροφή, αναδασώσεις, παραστάσεις, αγώνες κ.λ.π.) Η τήρηση λογαριασμών συμπεριλαμβανόταν στα επιβλεπόμενα έργα. Επί πλέον, για τη γενικότερη επιμόρφωση των αγροτόπαιδων που παρακολουθούσαν τα γεωργικά μαθήματα, διοργανώθηκαν σειρές μαθημάτων στις κοινότητες με εκπαιδευτή τους κατά τόπους δημοδιδασκάλους.

Το 1960 λειτούργησαν και τα Μεταβατικά Σχολεία σε εθελούσια βάση. Σε αυτά αναφέρονται εκπαιδευτικές δραστηριότητες σε τεχνικά αντικείμενα και θέματα δεξιοτήτων ομάδων αγροτών και αγροτόπαιδων με την καθοδήγηση έμπειρου τεχνίτη (αμειβόμενου) με την επίβλεψη γεωπόνου.

Μια δεύτερη σειρά δραστηριοτήτων αφορά στην εκπαίδευση σχολικού τύπου στα Πρακτικά Γεωργικά Σχολεία. Μεταξύ αυτών ήταν οι βραχείας διάρκειας (2 - 12

εβδομάδων) εσωτερικές δωρεάν εκπαιδεύσεις, με συμμετκή αγροτόπαιδων προερχόμενων από τα εξωσχολικά προγράμματα που ήδη αναφέρθηκαν. Το 1960 πραγματοποιήθηκαν 80 εκπαιδεύσεις του τύπου αυτού (τυροκομία, δενδροκομία, γεωργικά μηχανήματα, μελισσοκομία, ξυλουργική και οικοδομική κ.λ.π.). Ιδιαίτερης σημασίας ήταν και τα Σχολεία Γεωργικής Τεχνικής, 3μηνης διάρκειας με στόχο την εκμάθηση της ξυλουργικής και οικοδομικής. Ας σημειωθεί ότι τμήμα των εξόδων των εκπαιδεύσεων καλυπτόταν από τις εργασίες των μαθητών. Τέλος σχολικού τύπου εκπαίδευση πραγματοποιήθηκε στα 14 Πρακτικά Γεωργικά Σχολεία. Η φοίτηση ήταν 9 - 24 μηνών, πλην της Θεσσαλονίκης όπου η φοίτηση ήταν 4ετής. Τις εκπαιδεύσεις αυτές παρακλούθησαν αγροτόπαιδες οι οποίοι επιστρέφοντας στις κοινότητες καταγωγής τους αποτέλεσαν συνεργάτες των γεωπόνων στην προσπάθεια διάδοσης των βελτιωμένων μεθόδων εργασίας.

Με τον νόμο 1643 η Διεύθυνση Γεωργικών Εφαρμογών και Εκπαίδευσης θέτει ως αντικειμενικούς σκοπούς: α) την εφαρμογή βελτιωμένων μεθόδων εργασίας για την προαγωγή της γεωργίας, της κτηνοτροφίας και της αγροτικής οικιακής οικονομίας, β) την εκτέλεση μικρών εγγειοβελτιωτικών έργων, γ) την εκμετάλλευση των Πρότυπων Δημόσιων Κτημάτων, δ) τη βελτίωση και την καλύτερη εκμετάλλευση των ορεινών βοσκοτόπων και ε) την παροχή στον αγροτικό πληθυσμό τεχνικών γνώσεων και πληροφοριών για την ανύψωση του βιοτικού του επιπέδου.

Με τον ιδρυτικό νόμο 1643 η Διεύθυνση Γεωργικών Εφαρμογών και Εκπαίδευσης συγκροτείται από τα Τμήματα: α) Γραφείο Διευθύνσεως, β) Τμήμα Γεωργικών Εφαρμογών, γ) Τμήμα Γεωργικής Εκπαίδευσεως, δ) Τμήμα Γεωργικών Πληροφοριών, ε) Τμήμα Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας και στ) Τμήμα Εγγείων Βελτιώσεων.

Είναι ίσως η πρώτη φορά που επιδιώκεται στην Ελλάδα η εφαρμογή ενός πλήρους προγράμματος βελτίωσης των συνθηκών της υπαίθρου. Οι βασικές αρχές στις οποίες στηρίζεται η ανάπτυξη κάθε προγράμματος Γεωργικών Εφαρμογών είναι: α) η εκπαίδευση των καλούμενων να συμμετάσχουν στην εφαρμογή του προγράμματος, εκπαίδευση που επηυγκάνεται με τη διοχέτευση προς τους αγρότες των πορισμάτων της γεωργικής έρευνας βασισμένης στην τοπική πείρα και τις γνώσεις των ίδιων των γεωργών, β) η εκπαίδευση με την πρακτική άσκηση κατά την οποία οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να μάθουν να εκτελούν μόνοι τους τις βελτιώσεις που τους υποδεικνύονται, έτσι

ώστε να πεισθούν για τα ωφελήματά τους και γ) η βοήθεια προς τους αγρότες ώστε να καταστούν ικανοί να βοηθήσουν αποτελεσματικά τους ευατούς τους.

Με το πρόγραμμα οι γεωπόνοι συνδυάζουν τη γεωργική εκπαίδευση και την πρακτική εφαρμογή, δηλαδή προωθούν στις κοινότητες τη διδασκαλία και εγκατάσταση ενός ευρύτερου δικτύου από εκπαιδευτικές και δοκιμαστικές καλλιέργειες, την εισαγωγή και εκτροφή βελτιωμένων ζώων, πραγματοποιούν σειρά επιδείξεων μεθόδου και αποτελέσματος, οργανώνουν εκπαιδευτικές εκδρομές, ραδιοφωνικές εκπομπές, κινηματογραφικές προβολές, γεωργοκτηνοτροφικές εκθέσεις και εκδίδουν και κυκλοφορούν γεωργικά περιοδικά, εκλαικευτικά έντυπα κ.λ.π. Επίσης καταρτίζονται εκπαιδευτικά προγράμματα μέσω της Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας (ΑΟΟ) οργανώνονται Μορφωτικοί Σύλλογοι και Εξωσχολικές Ομάδες Αγροτικής Νεολαίας, ιδρύονται βιβλιοθήκες κ.λ.π.

Η Ανωτάτη Γεωπονική Σχολή Αθηνών και η Γεωπονική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης εξακολουθούν την εκπαιδευτική τους δραστηριότητα προετοιμάζοντας τους επιστήμονες που θα υπηρετήσουν την Ελληνική γεωργία, σημαντικός αριθμός από τους οποίους θα απασχοληθούν στην ύπαιθρο ως γεωπόνοι Γεωργικών Εφαρμογών.

Στην εκπαίδευση των αγροτών συμβάλλει και η ιδιωτική πρωτοβουλία που εκδηλώνεται μέσω της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής Θεσσαλονίκης των Αγροτοστελεχών του Εθνικού Ιδρύματος και των Σπιών Παιδιού της Πρόνοιας Βόρειων Επαρχιών Ελλάδος για την επαγγελματική εκπαίδευση αγροτόπαιδων των απομακρυσμένων και απομονωμένων χωριών της χώρας ή τέλος μέσω της μετεκπαίδευσης συνεταιριστικών στελεχών με πρωτοβουλία της Πανελληνίας Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ).

Στη δεκαετία 1960 - 1970 η Ελληνική γεωργία παρουσιάζει σημαντική ανάπτυξη και πρόοδο σε όλους τους κλάδους παραγωγής της. Ταυτόχρονα, όμως αναφύονται σοβαρά προβλήματα και γίνονται σημαντικές ανακατατάξεις στη δομή της λόγω: α) της συνεχούς μείωσης του αγροτικού πληθυσμού ιδιαίτερα των νέων ατόμων, ως συνέπεια της εσωτερικής και εξωτερικής μετακίνησης, μετακίνησης που συνοδεύεται από τάσεις μεταστροφής των προτιμήσεων σε μη γεωργικά επαγγέλματα και β) της αδυναμίας των γεωργών να ανταποκριθούν στις νέες αποκτήσεις και να προσαρμοστούν στις διαμορφωμένες συνθήκες και ρυθμό ζωής που προκαλεί η τεχνολογική πρόοδος. Έτσι

προκύπτουν νέα δεδομένα για την Ελληνική γεωργία που υποχρεώνουν συνεχή ενημέρωση και εκπαίδευση του αγροτικού πληθυσμού, για να μπορέσει ακολουθώντας τον σύγχρονο τρόπο εργασίας και χρησιμοποιώντας επωφελώς τη γεωργική τεχνολογία στην εκμετάλλευση και το νοικοκυριό του, να λύσει τα προβλήματά του.

Κάτω από αυτές τις σχέσεις το Υπουργείο Γεωργίας αποφασίζει το 1961 τη συστηματική πλέον επαγγελματική γεωργική εκπαίδευση του αγροτικού πληθυσμού. Στην τριετία 1961 - 1964 ιδρύει 34 ΚΕΓΕ και θέτει σε λειτουργία ως ΚΕΓΕ τα 8 Πρακτικά Γεωργικά Σχολεία. Τα 42 αυτά Κέντρα κατανέμονται σε ισάριθμους νομούς της χώρας, έχουν δε ως κύρια αποστολή την εκπόνηση ταχύρρυθμων προγραμμάτων γεωργικής εκπαίδευσης σε όλα τα θέματα που απασχολούν τον αγροτικό πληθυσμό.

Η δεκαετία 1970 - 1980 θεωρείται απαρχή μιας νέας δυναμικής ανασυγκρότησης της χώρας σε όλους τους τομείς της οικονομίας, ενόψει της ένταξης στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Η γεωργική εκπαίδευση προσανατολίζεται στην ενημέρωση - πληροφόρηση του αγροτικού πληθυσμού σε γενικά και ειδικά θέματα που αφορούν την Κοινή Αγροτική Πολιτική και τις επικρατούσες απόψεις και τάσεις για τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και την αποσυμφόρηση της υπαίθρου από τον αργούντα γεωργικό πληθυσμό. Καθιερώνονται για πρώτη φορά (1974 - 1975) και τίθενται σε εφαρμογή τηλεοπτικές γεωργικές εκπομπές, ενώ κυκλοφορούν σε πολλές χιλιάδες ειδικά έντυπα με Κοινοτικά θέματα και οργανώνονται στα ΚΕΓΕ ομιλίες, διαλέξεις και σεμινάρια με ομιλητές ειδικούς επιστήμονες.

Το 1977 με το Π Δ 433 (Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 1977) θεσπίζεται ο Οργανισμός του Υπουργείου Γεωργίας, με βάση τον οποίο είναι οργανωμένες και λειτουργούν σήμερα σε περιφερειακό επίπεδο οι Υπηρεσίες Γεωργικών Εφαρμογών και Εκπαίδευσης.

1.2 Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Η επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό και ειδικότερα η επένδυση στην εκπαίδευση του με την ευρύτερη έννοια του όρου - την προαγωγή του μορφωτικού του επιπέδου γενικά, την πρόσληψη βασικών γνώσεων, την ειδίκευση σε ένα επάγγελμα της επιμόρφωσης - με στόχο τη βελτίωση της επαγγελματικής του ικανότητας και των δεξιοτήτων, βρίσκεται στο επίκεντρο της πολιτικής των οικονομικά προηγμένων χωρών, ιδιαίτερα σε περίοδο έντασης του διεθνούς ανταγωνισμού.

Η συσχέτιση της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, με την παραγωγικότητα, την αποτελεσματικότητα, είναι κοινά αποδεκτή και πέρα από αμφισβητήσεις αν και οι δυσκολίες και τα προβλήματα στην εμπειρική απόδειξη και τεκμηρίωση της θέσης αυτής είναι πολύ μεγάλα. Ιδιαίτερα δε σε ένα περιβάλλον σύνθετο, πολύπλοκο, που η επιστήμη και η τεχνολογία καθορίζουν όλο και περισσότερο τις συνθήκες της παραγωγής και της οικονομικής δραστηριότητας, η ανάγκη για εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση αποκτά μέγιστη προτεραιότητα στην άσκηση της οποιαδήποτε οικονομικής - εθνικής πολιτικής. Η υψηλή ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού, η απελευθέρωση του ανθρώπινου δυναμισμού, των εσωτερικών δυνάμεων, κλίσεων, τάσεων και ικανοτήτων του ατόμου - ιδιότητες που αποκτώνται με την άσκηση, την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση (που δεν είναι τίποτα άλλο από αφομοιωμένες πληροφορίες) - αποτελούν αναγκαία συνθήκη της αποτελεσματικής λειτουργίας, τόσο σε επίπεδο μακροοικονομικό όσο και σε επίπεδο μικροοικονομικό. Δεν είναι, επομένως, υπερβολή να πούμε ότι όποιος επενδύει σε έρευνα, εκπαίδευση, κατάρτιση, εκείνος δημιουργεί τις προϋποθέσεις όχι μόνο να επιβιώσει στο γρήγορα μεταβαλλόμενο περιβάλλον αλλά και να κυριαρχήσει στον οικονομικό ανταγωνισμό.

Οι αλλαγές που έχουν συντελεστεί ή και συντελούνται καθημερινά στην αγροτική δραστηριότητα είναι πλέον, κυρίως ποιοτικού χαρακτήρα. Η αγροτική δραστηριότητα αποκτά όλο και πιο έντονα τα χαρακτηριστικά της επιχειρηματικής δραστηριότητας των άλλων τομέων της οικονομίας. Οι αλλαγές στην τεχνολογία - μηχανήματα, φυτοφάρμακα, λιπάσματα, γενετικό υλικό, εισαγωγή ηλεκτρονικών υπολογιστών - η δέσμευση όλο και μεγαλύτερου όγκου κεφαλαίων, η μειωμένη κρατική προστασία του

κλάδου, η αστάθεια των αγορών, όλα αυτά οδηγούν στην ανάγκη για ένα νέο προφίλ αγρότη σε συνθήκες όλο και αυξανόμενης πολυπλοκότητας του τεχνολογικού - κοινωνικού περιβάλλοντος. Ο αγρότης πλέον, πρέπει να διαθέτει όχι μόνο τεχνικές δεξιότητες αλλά ταυτόχρονα δεξιότητες οργανωτή, διαχειριστή, μάντζερ δηλαδή ιδιότητες που προσεγγίζουν τον επιχειρηματικό τρόπο άσκησης της οικονομικής δραστηριότητας. Είναι προφανές λοιπόν ότι για να μπορεί ο αγρότης να χειρίζεται αποτελεσματικά τις υποθέσεις του δεν αρκεί η παραδοσιακή εκμάθηση του χειρισμού, απλών τεχνικών μέσων, εκμάθηση η οποία γινόταν από πατέρα σε γιο στο πλαίσιο της οικογένειας. Φυσικά ο παραδοσιακός τρόπος εκμάθησης δεν εμφανίζεται αλλά διαδραματίζει ένα όλο και μικρότερο ρόλο και σε ^{ως}μία περίπτωση δεν είναι δυνατό να είναι ούτε κυρίαρχος, ούτε πολύ περισσότερο, επαρκής.

Η εκπαίδευση του αγρότη (είτε με τη μορφή της βασικής εκπαίδευσης, είτε με τη μορφή της επιμόρφωσης κ.λ.π.) συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικότητας και της αποδοτικότητας της αγροτικής εκμετάλλευσης.

Βελτιώνοντας τις δεξιότητες των αγροτών έτσι ώστε με δοσμένες εισροές να πραγματοποιείται υψηλό επίπεδο παραγωγής ή βελτιώνοντας τη συνολική διαχειριστική και συναλλακτική τους ικανότητα έτσι ώστε να πραγματοποιούν υψηλότερα επίπεδα εισοδήματος, κέρδους. {Η υπάρχουσα βιβλιογραφία υποστηρίζει ότι οι πιο μορφωμένοι αγρότες (τόσο με την έννοια της τυπικής μόρφωσης όσο και με την έννοια της επαγγελματικής κατάρτισης) είναι περισσότερο παραγωγικοί σε ένα εκσυγχρονισμένο, δυναμικό, αγροτικό περιβάλλον από ότι σε ένα παραδοσιακό στατικό περιβάλλον}.

Πιο αναλυτικά ο Welch (1970) στο σχετικό του άρθρο για την συμβολή της γενικής εκπαίδευσης στην παραγωγή αναφέρθηκε σε τρία αποτελέσματα: Το πρώτο αποτέλεσμα διαπιστώνει τη βελτίωση της ποιότητας εργασίας και ονομάζεται *worker effect*. Το αποτέλεσμα αυτό της εκπαίδευσης στην παραγωγή έχει ως συνέχεια τη βελτίωση της ποιότητας της εργασίας επιτρέποντας στον εργαζόμενο να παράγει καλύτερα με δεδομένους τους συνδυασμούς των άλλων παραγωγικών συντελεστών. Αυτό το αποτέλεσμα αναφέρεται στην κατανομή των εισροών παραγωγής και ονομάζεται *allocative effect*. Σύμφωνα με τον Welch (1970), το αποτέλεσμα αυτό διαπιστώνει την ικανότητα του αγρότη να επεξεργάζεται τις πληροφορίες που λαμβάνει και να καταναίμει την παραγωγή στην καλύτερη εναλλακτική λύση. Τέλος, το τρίτο αποτέλεσμα της

εκπαίδευσης στην παραγωγή αναφέρεται στο γεγονός ότι η εκπαίδευση κάνει τον αγρότη ικανό να επιλέξει τις κατάλληλες εισροές για την παραγωγή του στην βραχυχρόνια περίοδο προγραμματίζοντας ταυτόχρονα και την μακροχρόνια κλίμακα παραγωγής του (input selection effect).

Αρκετές είναι οι εργασίες που διερεύνησαν εμπειρικά την επίδραση του επιπέδου εκπαίδευσης του αγρότη στην παραγωγή του. Οι εργασίες αυτές παρουσιάζουν εκτιμήσεις όλων των αποτελεσμάτων της εκπαίδευσης στην παραγωγή, αλλά και κάθε ένα αποτέλεσμα ξεχωριστά. Το αποτέλεσμα της βελτίωσης της ποιότητας της εργασίας στην παραγωγή (worker effect) συνήθως εκτιμάται από μια " μηχανική " συνάρτηση παραγωγής (engineering production function) όπου ως εξαρτημένη μεταβλητή λαμβάνεται η φυσική παραγωγή και μεταξύ των ανεξάρτητων μεταβλητών το επίπεδο εκπαίδευσης E . Τα αποτελέσματα worker και allocative, εκτιμώνται, από μια συνάρτηση παραγωγής όπου ως εξαρτημένη μεταβλητή εμφανίζεται η ακαθάριστη αξία παραγωγής και ως ανεξάρτητες μεταβλητές το γνωστό σετ, κεφάλαιο, εργασία, τεχνολογία συν τη σχετική μεταβλητή που αναφέρεται στο επίπεδο εκπαίδευσης των αγροτών.

Τα τρία αποτελέσματα της εκπαίδευσης στην παραγωγή μπορούν να εκτιμηθούν από κοινού από την παρακάτω συνάρτηση

$$VA_i = F(E_j) \quad (9)$$

με $i=1,2,\dots$, ή κλάδους παραγωγής και $j=1,2,\dots$, ή επίπεδα εκπαίδευσης. Το αποτέλεσμα worker από την

$$Q_i \text{ ή } GDPS_i = F(k_i, L_i, E_j, T_i) \quad (10)$$

ενώ το worker και allocative από την παρακάτω συνάρτηση

$$GDPT_i = F(k, t, T_i, E_j) \quad (11)$$

όπου GDP_i = ακαθάριστο προϊόν κλάδου i ($i=1,\dots,n$) σε σταθερές ($GDPS_i$) και τρέχουσες τιμές ($GDPT_i$)

VA_i = καθαρή προστιθέμενη αξία κλάδου i ,

K_i = κεφάλαιο,

L_i = εργασία,

t = μεταβλητή χρόνος,

T_i =τεχνολογία και

E_j =επίπεδο εκπαίδευσης , $j=1,\dots,k$.

Για το allocative effect δεν παρουσιάζεται στη διεθνή βιβλιογραφία κάποια τελική συνάρτηση για τον προσδιορισμό του. Η ικανότητα να μεγιστοποιηθεί το κέρδος της αγροτικής εκμετάλλευσης ή η ικανότητα του αγρότη να προβαίνει στις σωστές επιλογές τις σχετικές με την ποικιλία της παραγωγής, την τεχνική της παραγωγής, την συγκομιδή της σοδιάς, παραμένουν ακόμα δύσκολα ερωτήματα για ποσοτικό προσδιορισμό. Τέλος τα ίδια ισχύουν και για το input selection effect.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ

1.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ

Η τυπική αγροτική σχολική εκπαίδευση διεξάγεται στα πλαίσια της δομημένης γενικής εκπαίδευσης, κυρίως μετά το τέλος της εννιάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης (δηλαδή μετά το Γυμνάσιο) υπό την εποπεία του Υπουργείου Παιδείας. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται:

α) Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια.

Το Τ.Ε.Λ. ιδρύθηκε το 1977, είναι τριετούς φοίτησης (ή και 4ετούς στην περίπτωση του νυκτερινού). Από ένα σύνολο 221 Λυκείων 54 έχουν κατεύθυνση στον αγροτικό τομέα και στην αγροτική τεχνολογία.

Κατά τη διάρκεια της 3ετούς φοίτησης ο εκπαιδευόμενος τον πρώτο χρόνο παρακολουθεί μαθήματα γενικού περιεχομένου. Ταυτόχρονα με τα άλλα μαθήματα γενικής παιδείας διδάσκεται και το μάθημα " Γεωργία και Ανάπτυξη " (2 ώρες εβδομαδιαία). Στο δεύτερο έτος παρέχεται εκπαίδευση σε θέματα τόσο γενικής παιδείας (13 ώρες εβδομαδιαία) όσο και ειδικών αντικειμένων αναλόγως του τομέα επιλογής των μαθητών όπως π.χ. ζωοτεχνία, μηχανική, μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, οικονομία και κτηνιακτική (15 ώρες εβδομαδιαία). Τέλος στο τρίτο έτος οι μαθητές κατανέμονται σε τμήματα όπου διδάσκονται ένα κοινό κορμό γενικών μαθημάτων (13 ώρες εβδομαδιαία) και τα μαθήματα ειδικότητας (21 ώρες εβδομαδιαία). Ο γεωτεχνικός τομέας περιλαμβάνει στο τρίτο έτος τα κάτωθι τμήματα:

- ▶ *Ανθοκομίας και κηποτεχνίας*
- ▶ *Γεωργικών μηχανημάτων*
- ▶ *Φυτικής παραγωγής*
- ▶ *Ζωικής παραγωγής και*
- ▶ *Αγροτικών συνεταιρισμών και εκμεταλλεύσεων*

ενώ προβλέπεται και η λειτουργία των τμημάτων:

► *Γεωργικών βιομηχανιών*

► *Υδατοκαλλιεργειών*

► *Δασικής παραγωγής*

Η πρακτική εξάσκηση πραγματοποιείται είτε στο Τ.Ε.Λ. είτε σε ειδικά Σ.Ε.Κ. (Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα).

Ας σημειωθεί ότι δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για την κοινωνικοοικονομική προέλευση των μαθητών που παρακολουθούν τα λύκεια αγροτικής κατεύθυνσης. Πάντως στις αγροτικές περιοχές εκτιμούν ότι το 40% από τους εκπαιδευόμενους στα λύκεια αυτά, είναι παιδιά αγροτών. Υπάρχουν 95 Τ.Ε.Λ. με γεωτεχνικό τομέα. Οι μαθητές του γεωτεχνικού τομέα των Τ.Ε.Λ. αποτελούσαν το 1990 ποσοστό 13,02% όλων των μαθητών Τ.Ε.Λ. (έναντι 16,01% το 1986). Κατά το ίδιο έτος οι μαθητές των Τ.Ε.Λ. αποτελούσαν ποσοστό 22% του συνόλου των μαθητών όλων των τύπων Λυκείων.

β) Το Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο.

Το Ε.Π.Λ. ιδρύθηκε το 1985 και είναι τριετούς θτείας. Στα πλαίσια των Ε.Π.Λ. λειτουργούν γεωτεχνικής κατεύθυνσης κύκλοι σπουδών. Από ένα σύνολο 25 τέτοιων Λυκείων, μόνο 3 έχουν αγροτική κατεύθυνση. Το πρόγραμμά του σε σχέση με το Τ.Ε.Λ. θεωρείται πιο νεωτεριστικό και περιλαμβάνει περισσότερα μαθήματα γενικής παιδείας.

Το πρώτο έτος είναι κοινό και διδάσκεται το κατ'επιλογήν μάθημα " Γεωργία και Ανάπτυξη ". Στο δεύτερο έτος περιλαμβάνονται μαθήματα γενικής παιδείας (16 ώρες εβδομαδιαία), επιλεγόμενα μαθήματα (2 ώρες εβδομαδιαία) και ειδικά μαθήματα (16 ώρες εβδομαδιαία). Τα ειδικά μαθήματα αποτελούν τον κύκλο σπουδών μεταξύ των οποίων και ο " Χημικής Τεχνολογίας και Τεχνολογίας Πρωτογενούς Παραγωγής ". Τέλος στο τρίτο έτος οι κύκλοι υποδιαιρούνται σε κλάδους, μεταξύ των οποίων και ο κλάδος " Γεωπονίας ". Επιπλέον, εφόσον το επιθυμούν οι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν ένα τέταρτο έτος περαιτέρω εξειδίκευσης χωρίς μαθήματα γενικής παιδείας. Προβλέπεται η λειτουργία τριών τμημάτων ειδίκευσης:

► *τεχνικών ανθοκομίας και κηποτεχνίας (λειτουργεί ένα τμήμα στο Ε.Π.Λ. Αιγάλεω)*

► *τεχνικών δενδροκομίας και κηπευτικής και*

► *τεχνικών αγροτικών συνεταιρισμών και εκμεταλλεύσεων (μη λειτουργούντα)*

Ο αριθμός των σπουδαστών στον κύκλο αυτό αυξάνεται διαχρονικά, χωρίς όμως να συνοδεύει από κάποια ουσιαστική αναβάθμιση της γεωτεχνικής και γεωργικής εκπαίδευσης. Ο αριθμός των μαθητών σε κλάδο γεωπονίας αντιστοιχεί το 1990 σε ποσοστό 2.48% του συνόλου των μαθητών στα Ε.Π.Λ. (έναντι 2.94% το 1987). Τα Ε.Π.Λ. ανηπρωσωπεύουν κατά το ίδιο έτος το 5% του συνόλου των μαθητών σε αυτή την εκπαιδευτική βαθμίδα.

Οι απόφοιτοι του Ε.Π.Λ. μπορούν να συνεχίσουν μετά από τις απαραίτητες γενικές εξετάσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και αφού έχουν εγγραφεί στο τρίτο έτος σε μία από τις 4 ειδικές δέσμες μαθημάτων ενώ ένα ποσοστό 25% μπορεί να εισαχθεί στα Τ.Ε.Ι. άνευ εξετάσεων. Υπάρχει όμως πρόβλεψη κατάργησης του ειδικού αυτού ποσοστού.

1.2 ΟΙ ΑΓΡΟΤΕΣ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΗΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Οι σχολές που προσανατολίζονται στην αγροική εκπαίδευση είναι οι εξής:

Α.Ε.Ι.

- ▶ ΓΕΩΡ. ΒΙΟΛ. ΒΙΟΤ. ΓΕΩΡ.Π.ΑΘΗΝΑΣ
- ▶ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΓΕΩΡ.Π.ΑΘΗΝΑΣ
- ▶ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
- ▶ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΓΕΩΡ.Π.ΑΘΗΝΑΣ
- ▶ ΓΕΩΠ.ΦΥΤ Κ' ΖΩΙΚ.ΠΑΡ. ΘΕΣ. (ΒΟΛΟΣ)
- ▶ ΓΕΩΡ. ΟΙΚΟΝ. ΓΕΩΡ.Π.ΑΘΗΝΑΣ
- ▶ ΕΓΓ.ΒΕΛΤ Κ' ΜΗΧ. ΓΕΩΡ.Π.ΑΘΗΝΑΣ
- ▶ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
- ▶ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (ΚΑΡΔΙΤΣΑ)
- ▶ ΓΕΩΡ.ΒΙΟΜΗΧ. ΓΕΩΡ.Π.ΑΘΗΝΑΣ

Τ.Ε.Ι.

- ▶ Δ/ΝΣΗ ΓΕΩΡ.ΕΚΜ. ΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
- ▶ ΣΥΝ.ΟΡΓ Κ' ΕΚΜ. ΤΕΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
- ▶ ΣΥΝ.ΟΡΓ Κ' ΕΚΜ. ΤΕΙ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
- ▶ ΦΥΤ. ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
- ▶ ΖΩΙΚ. ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
- ▶ ΙΧΘ. ΑΛΙΕΙΑΣ ΤΕΙ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
- ▶ ΦΥΤ. ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΕΙ ΛΑΡΙΣΑΣ
- ▶ ΦΥΤ. ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΕΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
- ▶ ΦΥΤ. ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
- ▶ ΖΩΙΚ. ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΕΙ ΚΟΖΑΝΗΣ (ΦΛΩΡΙΝΑ)

- ▶ ΖΩΙΚ. ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΕΙ ΛΑΡΙΣΑΣ
- ▶ ΘΕΡΜ.ΚΑΛ.ΑΝΘ. ΤΕΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
- ▶ ΓΕΩΡ.ΜΗΧ.ΑΡΔ. ΤΕΙ ΛΑΡΙΣΑΣ
- ▶ ΦΥΤ. ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΕΙ ΚΟΖΑΝΗΣ (ΦΛΩΡΙΝΑ)
- ▶ ΦΥΤ. ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΕΙ ΗΠ. (ΑΡΤΑ)
- ▶ ΘΕΡ.ΚΑΛ.ΑΝΘ. ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
- ▶ ΘΕΡΜ.ΚΑΛ.ΑΝΘ. ΤΕΙ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
- ▶ ΖΩΙΚ. ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΕΙ ΗΠ. (ΑΡΤΑ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

Η ΕΞΩΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

2.1 ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Δεν υπάρχει εννιαία αποδεκτός και ακριβής ορισμός για τις Γεωργικές Εφαρμογές, ούτε εφαρμόσιμες εννιαία είναι αυτές σε όλες τις συνθήκες. Ακόμη, λόγω της δυναμικής έννοιας που περιλαμβάνεται στον όρο, η ερμηνεία των Γεωργικών Εφαρμογών είναι διαχρονικά μεταβαλλόμενη.

Ο όρος Γεωργικές Εφαρμογές εξετάζεται λαμβάνοντας υπόψη τα ακόλουθα: α) αποτελούν άτυπη εκπαιδευτική διαδικασία προσανατολισμένη στον αγροτικό πληθυσμό, κατά την οποία παρέχονται συμβουλές και πληροφορίες με σκοπό να βοηθηθούν τα άτομα να επιλύσουν τα προβλήματά τους. Παράλληλα επιζητούν να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα της γεωργικής εκμετάλλευσης, τη γεωργική παραγωγή και γενικότερα να βελτιώσουν το βιοτικό επίπεδο της αγροτικής οικογένειας, β) έχουν ως αντικειμενικό σκοπό την αλλαγή των προοπτικών των γεωργών για την αντιμετώπιση των δυσκολιών τους, προσβλέποντας όχι μόνο στα φυσικά και οικονομικά επευγμήματα, αλλά στην ανάπτυξη του ίδιου του κόσμου της υπαίθρου και γ) αποτελούν διαδικασία συνεργασίας με τον αγροτικό πληθυσμό, προκειμένου να βελτιώσουν τις συνθήκες ζωής του μέσω της βελτίωσης της παραγωγικότητας στη γεωργία και της καλλιέργειας και προώθησης των ικανοτήτων των ατόμων για μελλοντική ανάπτυξη.

Στην Ελλάδα, οι Γεωργικές Εφαρμογές είναι θεσμός του Υπουργείου Γεωργίας ο οποίος ξεκίνησε το 1951 και επιβλήθηκε από την ανάγκη της ταχύτερης κατά το δυνατόν ενημέρωσης του αγροτικού πληθυσμού που θα τον καταστήσει ικανό να πάρει σωστές αποφάσεις ως προς την αποτελεσματική χρησιμοποίηση των μεθόδων και τρόπων εργασίας για την αύξηση της παραγωγής και τη βελτίωση της παραγωγικότητας στη γεωργία, και κατ'επέκταση, τη βελτίωση του εισοδήματος και του επιπέδου διαβίωσης των ίδιων των γεωργών και των οικογενειών τους.

Οι Γεωργικές Εφαρμογές ως θεσμός εξελίχθηκαν διεθνώς σε αυτόνομη επιστήμη συνδεδεμένη με τις λοιπές γεωπονικές επιστήμες. Ασχολούνται με τον παράγοντα

"άνθρωπο" γενικότερα και τον παράγοντα "γεωργός" ειδικότερα, με τις δυνατότητές του να υποστεί και να επιφέρει αλλαγές στον κοινωνικοοικονομικό χώρο του περιβάλλοντός του. Η πραγματοποίηση της αλλαγής προς την επιθυμητή κατεύθυνση επιτυγχάνεται με εκπαιδευτικές αρχές και μεθόδους ιδιόζουσες στην επιστήμη των Γεωργικών Εφαρμογών που αποσκοπούν στην πρακτική εφαρμογή των δεδομένων της επιστημονικής έρευνας και των γνώσεων που αποκτώνται από τον αγροτικό πληθυσμό. Οι αρχές και οι μέθοδοι υπόκεινται σε συνεχή έλεγχο και αξιολόγηση ως προς το εφαρμόσιμό τους κάτω από τις ιδιαίτερες τοπικές συνθήκες (φυσικές, οικονομικές, κοινωνικές κ.λ.π.) και για τα συγκεκριμένα προβλήματα και ανάγκες κάθε κατηγορίας γεωργών. Παράλληλα, ως σύστημα εκπαίδευσης, οι Γεωργικές Εφαρμογές βελτιώνουν το πνευματικό και πολιτισμικό επίπεδο του αγροτικού πληθυσμού και τέλος λειτουργούν σαν συνδετικός κρίκος με τα λοιπά στοιχεία της γεωργικής πολιτικής στο όλο πλέγμα της αγροτικής ανάπτυξης.

Ο αγροτικός πληθυσμός, ως αντικείμενο των Γεωργικών Εφαρμογών, αναφέρεται: α) στη γεωργική εκμετάλλευση ως οικονομοτεχνική μονάδα, β) στο αγροτικό νοικοκυριό ως οικονομική και κοινωνική μονάδα, γ) στην αγροτική κοινότητα ως ευρύτερη κοινωνική ομάδα και δ) στην αγροτική περιφέρεια με τους πλουτοπαραγωγικούς πόρους και τις δυνατότητες αξιοποίησής τους.

Καθιερωμένα, αντικείμενο των Γεωργικών Εφαρμογών είναι η αλλαγή των προτύπων συμπεριφοράς του γεωργικού πληθυσμού, με τη χρησιμοποίηση των κατάλληλων εκπαιδευτικών μεθόδων, αποσκοπώντας να καταστήσουν τους γεωργούς ικανούς να αντιμετωπίζουν και να λύσουν τα προβλήματά τους.

Τρεις είναι οι κύριες λειτουργίες που επιτελούν συνήθως οι Γεωργικές Εφαρμογές σε προγράμματα ανάπτυξης:

1. Ενθαρρύνουν και πείθουν τους γεωργούς να δεχτούν τεχνολογικές αλλαγές στην εκμετάλλευση και το νοικοκυριό τους. Αυτό επιτυγχάνεται με δυναμικά προγράμματα με τα οποία μεταβιβάζονται γνώσεις και καλλιεργούνται δεξιότητες στους αγρότες, ώστε να αρθεί η οποιαδήποτε από μέρους τους επιφυλακτικότητα για καινοτομίες.

2. Διαδίδουν τα αποτελέσματα της έρευνας μεταξύ των γεωργών και μεταφέρουν τα προβλήματα του γεωργικού πληθυσμού στα ερευνητικά ιδρύματα. Για την αμφίδρομη

αυτή πληροφόρηση, οι γεωργοεφαρμοστές πρέπει να είναι ενήμεροι της νέας τεχνολογίας και των σχετικών με αυτή βελτιώσεων, των τοπικών καθώς και των ειδικών προβλημάτων κατηγοριών του πληθυσμού, να παρέχουν ικανοποιητικές και κατάλληλες κατά περιπτώσεις πληροφορίες, ώστε η νέα τεχνολογία να είναι προσαρμόσιμη στις συγκεκριμένες συνθήκες και τέλος να βοηθούν στη διάγνωση των αιτιών αποτυχίας και στην προληπτική αντιμετώπιση κυρίως, καθώς και στη θεραπεία των δυσμενών εκβάσεων.

3. Βοηθούν τους γεωργούς να αποκτήσουν οργανωτική - διαχειριστική ικανότητα που θα τους καταστήσει ικανούς να λειτουργήσουν σε συνθήκες εμπορευματικής οικονομίας. Η παραγωγικότητα στη γεωργία μπορεί να αυξηθεί σε σημαντικό βαθμό με την ενεργό και εθελούσια συμμετοχή των γεωργών στην όλη διαδικασία σχεδιασμού και εκπόνησης προγραμμάτων ανάπτυξης.

Ο ρόλος των Γεωργικών Εφαρμογών είναι, ωστόσο, πολύ περισσότερο από παροχή συμβουλών και οδηγιών στους γεωργούς, από επιστημονική ή οικονομοτεχνική ενημέρωση. Είναι όργανο πολιτικής με κοινωνικές προεκτάσεις που αφορούν αλλαγές στις στάσεις των ατόμων και στη γενικότερη συμπεριφορά τους απέναντι στις εξελίξεις που σημειώνονται στο αγροτικό περιβάλλον και στις συνθήκες που συνδέονται με το όλο φάσμα ανάπτυξης της αγροτικής κοινωνίας.

Γεωργοεφαρμοστικό έργο ασκείται από τους γεωπόνους υπαλλήλους της Υπηρεσίας των Γεωργικών Εφαρμογών του Υπουργείου Γεωργίας, αλλά και από άλλους γεωτεχνικούς που εργάζονται στον αγροτικό χώρο και επιδιώκουν, στα πλαίσια του επιστημονικού πεδίου και των αρμοδιοτήτων τους, να παράσχουν γνώσεις, πληροφορίες και συμβουλές στους "πελάτες" τους.

Οι Γεωργικές Εφαρμογές είναι ο περισσότερο συνηθισμένος τύπος Εφαρμογών στον αγροτικό χώρο. Όμως οι περιοχές της γνώσης και των νέων ιδεών που χρειάζονται οι γεωργοί και οι οικογένειές τους δεν αφορούν μόνο τη γεωργία, αλλά και λοιπά στοιχεία της αγροτικής ζωής τα οποία η νέα γνώση και οι πρακτικές θα μπορούσαν να βελτιώσουν.

Έτσι π.χ. δραστηριότητες και προσπάθειες μη άμεσα προσαρμοσμένες στη γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή, ωστόσο σημαντικές για τις αγροτικές

οικογένειες, σχετίζονται με την αγροτική οικονομία, την υγεία και τη διατροφή, την εκπαίδευση και την κοινοτική ανάπτυξη και βρίσκονται εκτός του πεδίου ευθύνης των Γεωργικών Εφαρμογών, με την αυστηρή έννοια του όρου. Γεωργοεφαρμοστικές και μη γεωργοεφαρμοστικές δραστηριότητες αναφέρονται ως "Αγροτικές Εφαρμογές" με κοινό γνώρισμα την επιδίωξη, στις αγροτικές περιοχές, την επίλυση των προβλημάτων των ανθρώπων της υπαίθρου, τη βελτίωση των συνθηκών ζωής τους.

2.2 ΣΚΟΠΟΘΕΤΙΚΗ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

Η επιτυχία ή η αποτυχία εκπαιδευτικών προγραμμάτων δεν θα μπορούσε να εξηγηθεί απλώς και μόνο αναζητώντας τις αιτίες που οδηγούν τους γεωργούς να πάρουν οποιοσδήποτε αποφάσεις. Η αποτελεσματικότητα των Γεωργικών Εφαρμογών εξαρτάται από τη μέθοδο, το περιεχόμενο και την οργάνωσή τους, στοιχεία που τελικά καθορίζουν σε υψηλό βαθμό τη συμπεριφορά των γεωργών στη λήψη αποφάσεων.

Οι Γεωργικές Εφαρμογές δεν στηρίζονται μόνο στην αρχή "πιστεύω σε ότι βλέπω" ή στην αρχή "μαθαίνω στην πράξη", αλλά είναι "εργαλείο" που μεταβάλλει τη συμπεριφορά των γεωργών μέσω εκούσιας αλλαγής των αποφάσεών τους. Έχουν ποικιλία στόχων, όπως την αύξηση της παραγωγής και τη βελτίωση της παραγωγικότητας μέσω της σύγχρονης τεχνολογίας, τη βελτίωση της αγροτικής ζωής μέσω της εκπαίδευσης των γεωργών για την καλύτερη αξιοποίηση των πόρων που έχουν στη διάθεσή τους, τη βοήθεια για τη βελτίωση της κοινωνικής θέσης των ατόμων μέσω της οργάνωσης συλλόγων συνεταιρισμών, γεωργικών οργανώσεων κ.λ.π.

Οι παραπάνω όμως σκοποί επιτυγχάνουν αλλαγές στη συμπεριφορά όταν οι ίδιοι οι γεωργοί το επιθυμούν. Ο εξαναγκασμός, πέρα από το ότι είναι αντιδημοκρατικός, πέρα από το ότι υπονοεί διαρκή "αστυνόμευση" για την αξιολόγηση του διατεταγμένου έργου της Υπηρεσίας, πέρα από το ότι συνιστά αδυναμία του γεωπόνου Γεωργικών Εφαρμογών να ασκήσει πιέσεις στον γεωργικό πληθυσμό δεν οδηγεί πάντοτε στην αλλαγή της συμπεριφοράς των ατόμων προς την επιθυμητή κατεύθυνση.

Συμπερασματικά, οι Γεωργικές Εφαρμογές είναι όργανο για την επίτευξη αλλαγής της συμπεριφοράς των ατόμων, αλλαγής που θα προκύψει μόνο εφόσον οι ίδιοι οι γεωργοί την επιθυμούν. Κάτω από την οπτική αυτή οι Γεωργικές Εφαρμογές είναι σχετικά αδύναμες. Μια και δεν μπορούν να υποχρεώσουν τα άτομα να κάνουν αυτό που δεν θέλουν, θα πρέπει να λειτουργήσουν μέσω της παρακίνησης, της παροχής γνώσης και της πειθούς, με άλλα λόγια να επικοινωνήσουν αποτελεσματικά.

Και πάλι, όμως, το θέμα δεν είναι μόνο πως να επικοινωνήσει κανείς, αλλά πως να επηρεάσει τις εθελούσιες αποφάσεις. Δεν είναι κατά τον Chambers (αχρονολόγητο), τόσο η διαδικασία της επικοινωνίας, όσο η αξία του μηνύματος. Συνοπτικά, θα λέγαμε

οι τρία είναι τα γνωρίσματα που καθοδηγούν τα άτομα να ανταποκριθούν σε ένα πρόγραμμα Γεωργικών Εφαρμογών (Galjart 1971): α) να επιθυμούν την αλλαγή (παρακίνηση), β) να γνωρίζουν πως θα επιτύχουν την αλλαγή (γνώση) και γ) να είναι σε θέση να την πραγματοποιήσουν (δυνατότητες).

Οι Γεωργικές Εφαρμογές συνεπώς, πρέπει να εσπάζουν την προσοχή τους στα τρία αυτά επίπεδα και να επιδιώκουν να άρουν τα πραγματικά εμπόδια που δυσχεραίνουν τους γεωργούς να πάρουν τις σωστές αποφάσεις. Τα εμπόδια αυτά σχετίζονται με τις ανάγκες που αντιμετωπίζουν οι ίδιοι οι γεωργοί, σε συνδυασμό με τα μέτρα που παίρνουν οι Γεωργικές Εφαρμογές για τη θεραπεία. Γι'αυτό πρέπει: α) το έργο των Γεωργικών Εφαρμογών να προσανατολίζεται σε συγκεκριμένες κατηγορίες γεωργών (ομάδες - "στόχοι"), ομοιογενείς ως προς τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, β) οι μέθοδοι, το περιεχόμενο και η οργάνωση των Γεωργικών Εφαρμογών να συδύαζονται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε τα προγράμματα να είναι ευέλικτα για να ανταποκρίνονται στα τοπικά προβλήματα και στα προβλήματα κάθε κατηγορίας γεωργών και γ) η επικοινωνία να είναι προσανατολισμένη και προσαρμοσμένη στις ειδικές συνθήκες.

Δεν αρκεί η Υπηρεσία Γεωργικών Εφαρμογών να καταβάλλει προσπάθειες για την επίλυση των προβλημάτων. Το να αναγνωρίζει τα προβλήματα ή και τις επιθυμητές λύσεις δεν σημαίνει ότι είναι πάντοτε σε θέση και να τα επιλύσει. Οι λύσεις δεν είναι ετοιμόδοτες, αλλά προϊόν έρευνας, προσεκτικού σχεδιασμού, καλής οργάνωσης και σωστών επενδύσεων σε χρόνο και χρήμα και όλα αυτά μέσα στις δυνατότητες και τη διαθεσιμότητα των πόρων της Υπηρεσίας και των ίδιων των γεωργών.

Εσπίαση στις ανάγκες οδηγεί στην αναγνώριση των προβλημάτων, δεν παρέχει όμως λύσεις. Από την άλλη, εσπίαση σε μέσα και μεθόδους μπορεί να οδηγήσει σε λύσεις μη υπάρχοντων προβλημάτων. Ο συνδυασμός αναγκών και μέσων είναι δυνατόν: α) να οδηγήσει συγκεκριμένους γεωργούς προς την επιθυμητή από την Υπηρεσίακατεύθυνση, β) να αυξήσει και να βελτιώσει την παροχή των υπηρεσιών προς τους γεωργούς και γ) να βοηθήσει τα άτομα να επιτύχουν τους στόχους που τα ίδια επιθυμούν. Η επιλογή μιας από τις παραπάνω προσεγγίσεις ουσιαστικά αντανακλά το περιεχόμενο, τη μέθοδο και την οργάνωση των Γεωργικών Εφαρμογών. Η πρώτη σχετίζεται με ένα σύστημα Γεωργικών Εφαρμογών τεχνοκρατικό, γραφειοκρατικό και αυταρχικό, η δεύτερη είναι ευέλικτη και δίνει έμφαση στην προώθηση της επικοινωνίας, ενώ η τρίτη αφορά

συνήθως μικρές ομάδες στις οποίες οι γεωργοί ελέγχουν τη λήψη αποφάσεων. Οι τεχνικές προσεγγίσεις βασίζονται σε επιστημονική ανάλυση της επικοινωνίας συμπεριφοράς, στη χρήση ποικιλίας μέσων, στην ετοιμότητα, στις ανάγκες για πληροφόρηση και προπαντός προϋποθέτουν διάλογο και οργάνωση των ατόμων σε τοπικό επίπεδο.

Από τις παραπάνω προσεγγίσεις, σίγουρα η πρώτη είναι η περισσότερη αποτελεσματική. Το δυσλειτουργικό σύστημα της Υπηρεσίας, η έλλειψη ελέγχου της έρευνας από τους γεωργούς και η παθητική συμμετοχή τους σε προγράμματα το υπογραμμίζουν. Οι Γεωργικές Εφαρμογές, ως δημόσια Υπηρεσία, έχουν δώσει έμφαση στα μέσα και τις μεθόδους και αγνόησαν τις ανθρώπινες ανάγκες, έτσι που λίγο αποτελεσματική να θεωρείται η συμβολή τους στη βελτίωση των συνθηκών ζωής της πλειοψηφίας των γεωργών κι αυτό γιατί οι πλούσιοι και προοδευτικοί γεωργοί γίνονται πλουσιότεροι και προοδευτικότεροι, ενώ οι φτωχοί φτωχότεροι και περισσότερο βραδυπορούντες στην πρόοδο. Είναι, συνεπώς, σκόπιμο να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό των προγραμμάτων οι αρχές που θέτει η δεύτερη προσέγγιση, ενώ η τρίτη θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά για τον έλεγχο της τεχνολογίας τοπικά και για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων μικροκλίμακας.

Συμπερασματικά, οι Γεωργικές Εφαρμογές πρέπει να προσανατολίζονται προς τις ανάγκες των γεωργών, συνδυάζοντας τα μέσα, τις μεθόδους και τις τεχνικές που έχουν στη διάθεσή τους. Αυτό σημαίνει ότι είναι αναγκαία: α) η αναγνώριση ομοιογενών, από άποψη προβλημάτων, ομάδων του αγροτικού πληθυσμού, β) η εκτίμηση των αναγκών των ομάδων αυτών, γ) η ανάπτυξη συγκεκριμένων λύσεων για τις ομάδες, δ) η χρησιμοποίηση συγκεκριμένων εκπαιδευτικών μεθόδων και ε) η οργάνωση των Γεωργικών Εφαρμογών και η ανάπτυξη επικοινωνιών και πολιτικών προσανατολισμένων στις ανάγκες για τη λήψη των σωστών από τους γεωργούς αποφάσεων.

Οι αντικειμενικοί σκοποί των Γεωργικών Εφαρμογών είναι οικονομικοί, κοινωνικοί και πολιτισμικοί γι'αυτό και ο ρόλος τους είναι καθοριστικός στα πλαίσια μιας ταχύρρυθμης ισόρροπης ανάπτυξης, στο επίκεντρο της οποίας είναι ο παράγοντας "άνθρωπος".

2.3 Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

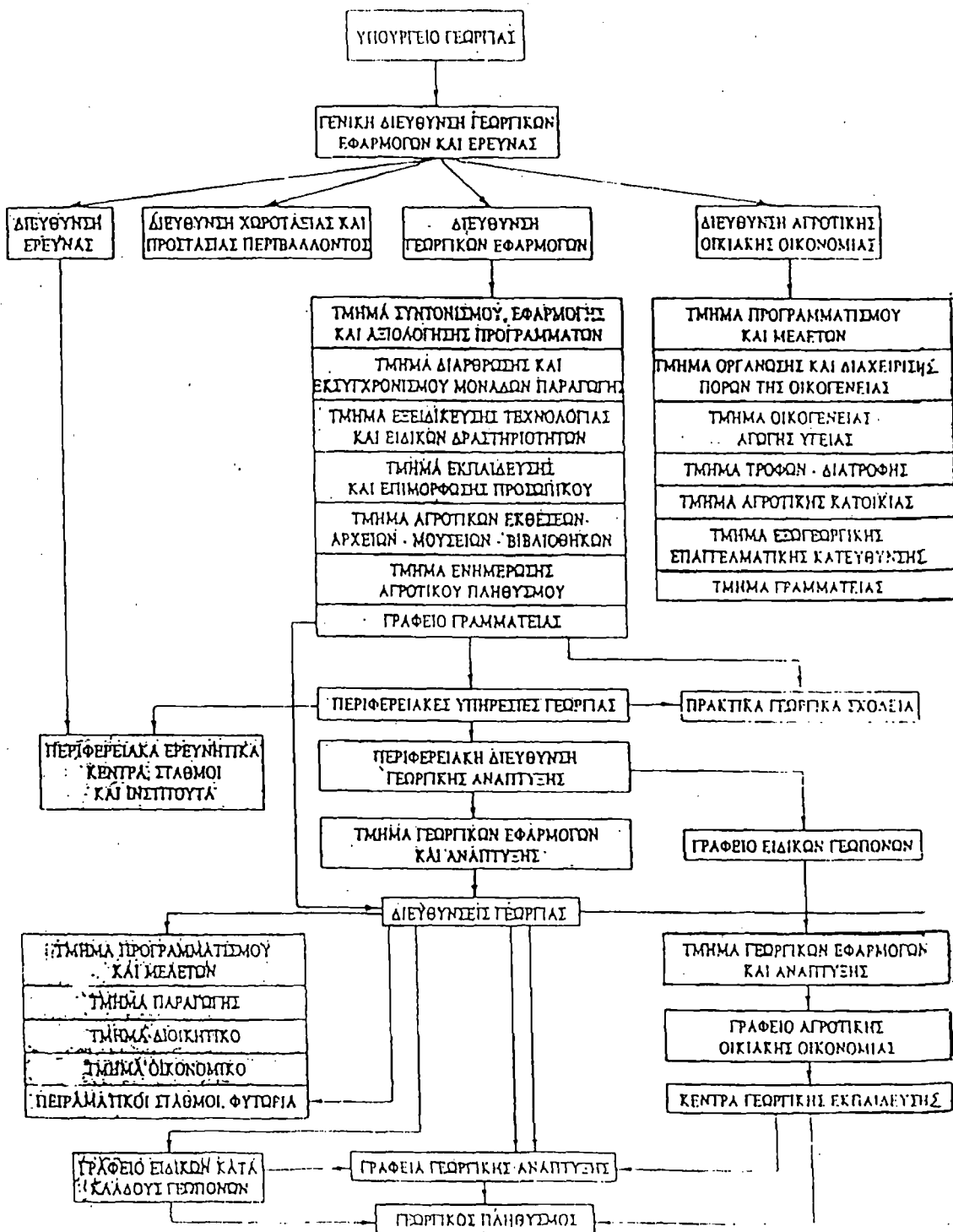
Το οργανωτικό περίγραμμα της Υπηρεσίας Γεωργικών Εφαρμογών του Υπουργείου Γεωργίας

Η σημερινή οργάνωση του συστήματος Γεωργικών Εφαρμογών σε επίπεδο Κεντρικής Υπηρεσίας βασίζεται στον Οργανισμό του Υπουργείου Γεωργίας (ΠΔ 402/1988 - Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 1988), όπως αυτός τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και αναμορφώθηκε με τα ΠΔ 356/1990 και 398/1990 (Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 1990α και 1990β, αντίστοιχα) και 35/1992 (Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 1992).

Σύμφωνα με αυτόν, συνεστήθησαν στο Υπουργείο Γεωργίας Γενικές Διευθύνσεις, με σκοπό τον καλύτερο συντονισμό της Κεντρικής Υπηρεσίας και τη βελτίωση του βαθμού απόδοσής τους. Μεταξύ αυτών είναι η Γενική Διεύθυνση Γεωργικών Εφαρμογών και Έρευνας που συγκροτείται από τις Διευθύνσεις:

1. Γεωργικών Εφαρμογών
2. Έρευνας
3. Χωροταξίας και Προστασίας Περιβάλλοντος και
4. Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας

Το οργανωτικό διάγραμμα της Γενικής Διεύθυνσης Γεωργικών Εφαρμογών και Έρευνας της Κεντρικής Υπηρεσίας, καθώς και των αντίστοιχων Περιφερειακών Υπηρεσιών Γεωργίας και Διευθύνσεων Γεωργίας, εμφανίζεται στο σχήμα 2.2

Σχ. 2.2 Η σημερινή διάρθρωση της Υπηρεσίας Γεωργικών Εφαρμογών του Υπουργείου Γεωργίας στην Ελλάδα

Όπως φαίνεται από το σχήμα, η Διεύθυνση Γεωργικών Εφαρμογών συγκροτείται, σε επίπεδο Κεντρικής Υπηρεσίας, εκτός από το Γραφείο της Γραμματείας για την εξυπηρέτηση της Διεύθυνσης στα γενικού χαρακτήρα διοικητικά θέματα, από έξι(6) Τμήματα, με αρμοδιότητες (Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 1990β):

1. Τμήμα Συντονισμού, Εφαρμογής και Αξιολόγησης Προγραμμάτων:

α) Ο συντονισμός της δράσης των περιφερειακών μονάδων για την εφαρμογή προγραμμάτων γεωργικής και πολιτισμικής ανάπτυξης του αγροτικού πληθυσμού καθώς και η παρακολούθηση της εφαρμογής τους.

β) Η μέριμνα για τη λήψη μέτρων εφαρμογής μαθητείας και πρακτικής άσκησης του γεωργικού πληθυσμού σε θέματα που τον αφορούν.

γ) Ο, σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς, καθορισμός των στόχων εκπαίδευσης του γεωργικού πληθυσμού στα ευρύτερα πλαίσια της αγροτικής πολιτικής.

δ) Ο καθορισμός των πλαισίων των προγραμμάτων εκπαίδευσης του γεωργικού πληθυσμού.

ε) Η ίδρυση, παρακολούθηση, καθοδήγηση και εποπεία της λειτουργίας των Κέντρων Γεωργικής Εκπαίδευσης.

στ) Η ίδρυση, παρακολούθηση, καθοδήγηση και εποπεία της λειτουργίας όλων των σχολικών ιδρυμάτων γεωργικής εκπαίδευσης του αγροτικού πληθυσμού.

ζ) Η εποπεία και παρακολούθηση όλων των τοπικών εξωσχολικών εκπαιδευσεων που οργανώνονται για την ενημέρωση του γεωργικού πληθυσμού.

η) Η συνεργασία του Τμήματος με διεθνείς οργανισμούς και η αντιμετώπιση θεμάτων αρμοδιότητας του στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

θ) Η κατάρτιση προϋπολογισμού της υπηρεσίας, η κατανομή των πιστώσεων και η παρακολούθησή τους.

2. Τμήμα Διάρθρωσης και Εκσυγχρονισμού Μονάδων Παραγωγής:

α) Η ευθύνη, ο συντονισμός και η εποπεία του προγράμματος Οργάνωσης και Διαχείρισης των Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων

β) Η ευθύνη για την υλοποίηση των προγραμμάτων Προσανατολισμού στον αγροτικό χώρο και ειδικότερα σε ότι αφορά την εφαρμογή:

i. Σχεδίων Ανάπτυξης και Σχεδίων Βελτίωσης στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, ii. του Προγράμματος για την ανάπτυξη γεωργικών εκμεταλλεύσεων που διευθύνονται από νέους αγρότες, iii. του Προγράμματος πρόωρης συνταξιοδότησης των αγροτών με στόχο την εξυγίανση των αγορών για ορισμένα προϊόντα, τη βελτίωση των αγροτικών δομών κ.α.

γ) Η συμμετοχή στην κατάρτιση των υπηρεσιακών εισιγήσεων για τον καθορισμό των τακτικών και στρατηγικών στόχων που προσδιορίζονται στα πλαίσια των προγραμμάτων προσανατολισμού, σύμφωνα με την αποκτήσιμη εμπειρία από την εφαρμογή τους στον Ελληνικό αγροτικό χώρο.

δ) Η προώθηση του πνεύματος συλλογικής δράσης των αγροτών και η υποβοήθηση για την οργάνωσή τους στα πλαίσια συνεταιριστικών και άλλων σχημάτων συνεργασίας κάθετης οργάνωσης, με στόχο την αύξηση της παραγωγικότητας στις μονάδες παραγωγής, καθώς και την παραγωγή ανταγωνιστικών προϊόντων.

ε) Ο προσδιορισμός του πεδίου παρατήρησης και του δείγματος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων για την οργάνωση και τον εκσυγχρονισμό τους.

στ) Η ανάλυση των στοιχείων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, η εξαγωγή συμπερασμάτων για τη βιωσιμότητά τους και ο προσανατολισμός τους σε άλλες δραστηριότητες ολικά ή μερικά.

ζ) Η συνεργασία του Τμήματος με διεθνείς οργανισμούς και η αντιμετώπιση θεμάτων αρμοδιότητάς του στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

3. Τμήμα Εξειδικευμένης Τεχνολογίας και Ειδικών Δραστηριοτήτων:

α) Η προώθηση των γνώσεων της εξειδικευμένης τεχνολογίας και γενικά η τεχνική υποβοήθηση των επιστημόνων των περιφερειακών μονάδων.

β) Η μεταφορά των προβλημάτων που προκύπτουν κατά την εφαρμογή των προγραμμάτων γεωργικής και πολιτισμικής ανάπτυξης του αγροτικού πληθυσμού, στις υπηρεσίες και τα ιδρύματα έρευνας για μελέτη και επίλυση.

γ) Η μεταφορά των πορισμάτων έρευνας της σύγχρονης τεχνολογίας και των τεχνικών γνώσεων στις περιφερειακές μονάδες.

δ) Η κατάρτιση ειδικών μελετών και η σύνταξη εκλαϊκευτικών εντύπων που αφορούν τη γεωργική ανάπτυξη και η μέριμνα για την αξιοποίησή τους.

ε) Η συμμετοχή των ειδικών επιστημόνων ως εκπαιδευτικών σε προγράμματα επιμόρφωσης επιστημόνων και αγροτών, που οργανώνονται από την Κεντρική Υπηρεσία ή τις περιφερειακές μονάδες αυτής.

στ) Η συνεργασία του Τμήματος με διεθνείς οργανισμούς και η αντιμετώπιση θεμάτων αρμοδιότητάς του στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

4. Τμήμα Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Προσωπικού:

α) Ο, σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς, προσδιορισμός των αναγκών σε εξειδικευμένο προσωπικό και ο προγραμματισμός των σχετικών εκπαιδύσεων - επιμορφώσεων.

β) Η, σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς, κατάρτιση προγραμμάτων εκπαίδευσης - επιμόρφωσης προσωπικού, η μέριμνα για την έγκριση και υλοποίησή τους, καθώς και η αξιολόγηση αυτών.

γ) Η μέριμνα, σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς, για τη συμμετοχή προσωπικού σε εκπαιδύσεις - επιμορφώσεις που οργανώνονται από άλλα υπουργεία ή φορείς.

δ) Η παρακολούθηση της πορείας εκπαίδευσης του προσωπικού και η μέριμνα για την αξιοποίησή του.

ε) Η μέριμνα, σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς, για την οργάνωση συνεδρίων.

στ) Η μέριμνα, σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς, για τον προγραμματισμό συμμετοχής και τη συμμετοχή σε συνέδρια.

ζ) Η μέριμνα, σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς, για αποστολή και μετάκληση εμπειρογνομώνων.

η) Η μέριμνα, σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς, για την οργάνωση προγραμμάτων εκπαίδευσης αλλοδαπών σε αγροτικά θέματα.

θ) Η μέριμνα, σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς, για την άσκηση Ελλήνων και ξένων σπουδαστών σε θέματα του αγροτικού τομέα.

ι) Η μελέτη, σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς, οργάνωσης των περιφερειακών υπηρεσιών γεωργίας.

ια) Η περιγραφή και ανάλυση των καθηκόντων, ο καθορισμός των απαιτούμενων προσόντων κάθε θέσης, η επεξεργασία στοιχείων αριθμητικής σύνθεσης και αριθμητικών μεταβολών του προσωπικού και πρόβλεψη της αριθμητικής εξέλιξης ως και η κατανομή θέσεων αυτού στις περιφερειακές μονάδες του Υπουργείου και η, σε συνεργασία με αρμόδιες περιφερειακές υπηρεσίες, εκτίμηση των αναγκών σε προσωπικό κατά κλάδο, βαθμό και ειδικότητα και η προώθηση των αποτελεσμάτων στη Διεύθυνση Προσωπικού.

ιβ) Η συνεργασία του Τμήματος με διεθνείς οργανισμούς και η αντιμετώπιση θεμάτων αρμοδιότητας του στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

5. Τμήμα Αγροτικών Εκθέσεων - Αρχείων - Μουσείων - Βιβλιοθηκών:

α) Η μέριμνα, σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς, για τη δημιουργία, τήρηση και εμπλουτισμό ιστορικών αρχείων εξέλιξης της αγροτικής ζωής και οικονομίας.

β) Η μέριμνα, σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς, για τη δημιουργία, συντήρηση και εμπλουτισμό αγροτικών μουσείων.

γ) Η μέριμνα για την ίδρυση, οργάνωση και εμπλουτισμό αγροτικών βιβλιοθηκών υπαίθρου.

δ) Ο συντονισμός και η υποβοήθηση της οργάνωσης των κάθε μορφής, είτε στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό, εκθέσεων του αγροτικού τομέα σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς.

ε) Η οργάνωση της προβολής των πανελλήνιων και διεθνών εκθέσεων από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (τύπος, τηλεόραση, ραδιόφωνο κ.λ.π.) καθώς και με την έκδοση έντυπου υλικού.

στ) Η μέριμνα της διαδικασίας και της ανάθεσης σε τρίτους (ιδιώτες, εταιρείες, φορείς) της κατασκευής και οργάνωσης αγροτικών εκθέσεων (πανελλήνιου ή διεθνούς επιπέδου, καθώς και αυτών του Εξωτερικού).

ζ) Η διερεύνηση της κατάστασης που επικρατεί στη διεθνή και εσωτερική αγορά των προϊόντων του αγροτικού τομέα, καθώς και η διερεύνηση των προοπτήσεων των καταναλωτών και η πληροφόρηση των αρμόδιων υπηρεσιών και φορέων.

η) Η συνεργασία του Τμήματος με διεθνείς οργανισμούς και η αντιμετώπιση θεμάτων αρμοδιότητάς του στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

6. Τμήμα Ενημέρωσης Αγροικού Πληθυσμού:

α) Η παραγωγή τηλεοπτικών, ραδιοφωνικών προγραμμάτων ή spots, σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς, για την προαγωγή του επιπέδου της επαγγελματικής και κοινωνικής μόρφωσης του αγροτικού πληθυσμού, για την ενημέρωσή του στους στόχους των προγραμμάτων του Υπουργείου Γεωργίας για την αγροτική ανάπτυξη και για την προαγωγή του πολιτισμικού και κοινωνικού επιπέδου του.

β) Η παραγωγή κινηματογραφικών, τηλεοπτικών κ.α. ταινιών, κασσετών φωτογραφικού και λοιπού υλικού που είναι απαραίτητο για τις ανάγκες της ενημέρωσης τόσο του αγροτικού πληθυσμού όσο και του προσωπικού του Υπουργείου Γεωργίας.

γ) Η παραγωγή τηλεοπτικού ή κινηματογραφικού υλικού κατάλληλου να χρησιμοποιηθεί για την προώθηση της εμπορίας και της ποιοτικής βελτίωσης των αγροτικών προϊόντων, σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς.

δ) Η έκδοση κάθε μορφής ενημερωτικού έντυπου υλικού (βιβλιαρίων, φυλλαδίων, αφισών κ.α.) για την εκπαίδευση και ενημέρωση του αγροτικού πληθυσμού, σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς.

ε) Η έκδοση και κυκλοφορία βιβλίων, συγγραμμάτων και περιοδικών που αφορούν αγροτικά θέματα για τις ανάγκες του αγροτικού πληθυσμού ή του επιστημονικού προσωπικού του Υπουργείου Γεωργίας.

στ) Η μέριμνα της διαδικασίας και της ανάθεσης σε τρίτους εργασιών και έργων για τις ανάγκες τόσο της παραγωγής ραδιοφωνικών - τηλεοπτικών εκπομπών, προγραμμάτων και ταινιών όσο της έκδοσης και κυκλοφορίας των κάθε μορφής εκδόσεων.

ζ) Η συνεργασία του Τμήματος με διεθνείς οργανισμούς και η αντιμετώπιση θεμάτων αρμοδιότητάς του στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Η Διεύθυνση Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας συγκροτείται, σε επίπεδο Κεντρικής Υπηρεσίας, εκτός από το Γραφείο της Γραμματείας για την εξυπηρέτηση της Διεύθυνσης στα γενικού χαρακτήρα διοικητικά θέματα από έξι(6) Τμήματα, με αρμοδιότητες (Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 1990β):

1. Τμήμα Προγραμματισμού και Μελετών

α) Ο σχεδιασμός, η κατάρτιση, ο συντονισμός και η μεθοδολογία της εφαρμογής του προγράμματος Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας.

β) Η σύνταξη μελετών, η συγκέντρωση και η επεξεργασία στοιχείων της εφαρμογής του προγράμματος Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας και η αξιολόγησή του.

γ) Η παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής του προγράμματος Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας σε Νομαρχιακό επίπεδο.

δ) Η οργάνωση εκπαιδεύσεων και σεμιναρίων για την επιμόρφωση των στελεχών της Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας.

ε) Η οργάνωση συνεδρίων στα αντικείμενα της Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας.

στ) Η εισήγηση για τη συμμετοχή στελεχών Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας σε σεμινάρια, συνέδρια, εκθέσεις και μετεκπαιδεύσεις στο Εσωτερικό και το Εξωτερικό.

ζ) Ο συντονισμός ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, με την συνδρομή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που αφορούν το αγροτικό νοικοκυριό.

η) Η εκκλαίευση γνώσεων σε συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς.

θ) Οι εισηγήσεις για θέματα προσωπικού (τοποθετήσεις, μεταθέσεις, αποσπάσεις κ.λ.π.)

ι) Η κατάρτιση προϋπολογισμού, η κατανομή των εγκεκριμένων πιστώσεων και η παρακολούθηση αξιοποίησής τους.

ια) Η συνεργασία του Τμήματος με διεθνείς οργανισμούς και η αντιμετώπιση θεμάτων αρμοδιότητάς του στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

2. Τμήμα Οργάνωσης και Διαχείρισης των Πόρων της Οικογένειας:

α) Η παροχή οδηγιών για την οργάνωση και διαχείριση των πόρων της οικογένειας, καθώς και η παρακολούθηση της πορείας του προγράμματος αυτού (τήρηση στοιχείων εσόδων - εξόδων των αγροτικών νοικοκυριών).

β) Η ενημέρωση και η σύνταξη υποδειγματικών προγραμμάτων για την εκπαίδευση των μελών της αγροτικής οικογένειας ως καταναλωτών και παραγωγών γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων, καθώς και του ημιασπικού και ασπικού πληθυσμού ως καταναλωτών στα γεωργοκτηνοτροφικά προϊόντα.

γ) Η συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς και η αντιμετώπιση θεμάτων αρμοδιότητάς του στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

3. Τμήμα Οικογένειας - Αγωγής Υγείας:

α) Η παροχή κατευθύνσεων και γνώσεων για την ανάπτυξη του παιδιού όλων των ηλικιών, τον επαγγελματικό προσανατολισμό των εφήβων και την προετοιμασία τους για ένταξη στην οικογένεια και την κοινωνία. Ακόμη, για τις ανθρώπινες σχέσεις, την ισότητα των δύο φύλων και το οικογενειακό δίκαιο.

β) Η παροχή κατευθύνσεων και γνώσεων για την αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων απόρων (τρίτη ηλικία, ανάπηροι κ.λ.π.) για τη συμβολή στην οργάνωση παιδικών σταθμών κ.λ.π.

γ) Η παροχή οδηγιών για την προστασία της υγείας των μελών της αγροτικής οικογένειας, των απόρων στον χώρο διαβίωσης και εργασίας, την αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας στις κρίσιμες φάσεις ζωής και την πρόληψη διάδοσης ναρκωτικών, αλκοολισμού κ.λ.π.

δ) Η συνεργασία του Τμήματος με διεθνείς οργανισμούς και η αντιμετώπιση θεμάτων αρμοδιότητάς του στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

4. Τμήμα Τροφών - Διατροφής:

α) Ο προγραμματισμός και ο σχεδιασμός διερεύνησης διατροφικών αναγκών του αγροτικού πληθυσμού και η αξιοποίηση των πορισμάτων.

β) Η παρακολούθηση και η μελέτη νέων δεδομένων διατροφής και υγείας του ανθρώπου με τη συνεργασία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και άλλων φορέων και η μεταβίβαση αυτών στα στελέχη Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας στις περιφερειακές μονάδες.

γ) Η παροχή οδηγιών για την πρόληψη και αντιμετώπιση προβλημάτων διατροφής του αγροτικού πληθυσμού.

δ) Οι κατευθύνσεις σωστής διατροφής των διαφόρων ηλικιών και ομάδων απόρων.

ε) Η παροχή οδηγιών για την οικιακή παραγωγή και αξιοποίηση γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων με τις μεθόδους οικιακής τεχνολογίας (π.χ.

κατάψυξη, κονσερβοποίηση κ.λ.π.) για την υγιεινή και οικονομική διατροφή της αγροτικής οικογένειας.

στ) Οι τρόποι εμπορίας των οικιακών παρασκευασμάτων στον τόπο διαμονής της αγροτικής οικογένειας για την αύξηση του εισοδήματος της (οικογενειακά εμπορεία, τοπικές αγορές κ.λ.π.)

ζ) Η συνεργασία του Τμήματος με διεθνείς οργανισμούς και η αντιμετώπιση θεμάτων αρμοδιότητάς του στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

5. Τμήμα Αγροτικής Κατοικίας:

α) Η μελέτη και η παροχή κατευθύνσεων για το αγροτικό νοικοκυριό ως κοινωνική μονάδα, την αγροτική κατοικία σε σχέση με την κοινότητα, το ρόλο της γεωπονίας στη διαμόρφωση της οικιστικής μονάδας.

β) Η παροχή οδηγιών για τις λειτουργικές ανάγκες της αγροτικής κατοικίας, την οργάνωση εσωτερικού και εξωτερικού χώρου και τη χρησιμοποίηση νέας τεχνολογίας στην κατασκευή της (π.χ. δομικά και μονωτικά υλικά κ.λ.π.)

γ) Η διερεύνηση και η παροχή οδηγιών για τον εκσυγχρονισμό της αγροτικής κατοικίας, τις βελτιώσεις κ.λ.π.

δ) Η μελέτη και η προσπάθεια εφαρμογής για την εξοικονόμηση ενέργειας με τη χρήση φυσικών πηγών ενέργειας (π.χ. ηλιακή ενέργεια).

ε) Η συνεργασία του Τμήματος με διεθνείς οργανισμούς και η αντιμετώπιση θεμάτων αρμοδιότητάς του στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

6. Τμήμα Εξωγεωργικής Επαγγελματικής Κατεύθυνσης:

α) Η λήψη μέτρων για την εξασφάλιση συμπληρωματικού εισοδήματος με την απασχόληση των μελών της αγροτικής οικογένειας σε εξωγεωργικά επαγγέλματα, στους παραδοσιακούς και μη κλάδους χειροτεχνίας, ενδυμασίας, οικιακής τεχνολογίας τροφίμων κ.λ.π.

β) Η παροχή κατευθύνσεων και γνώσεων για την οργάνωση μικρών χειροτεχνιών και βιοτεχνικών μονάδων, καθώς και την οργάνωση της διάθεσης των ειδών παραγωγής τους.

γ) Η παροχή κατευθύνσεων και γνώσεων για την ανάπτυξη αγροτουρισμού με τη συμβολή στην οργάνωση αγροτουριστικών δραστηριοτήτων (βοηθητικά καταλύματα, εσπατόρια οικογενειακής μορφής κ.λ.π.) μέσα στο αγροτικό σπίτι ή έξω από αυτό.

δ) Η διευκόλυνση και η παροχή οδηγιών για την ενθάρρυνση και ευαισθητοποίηση των αγροπιστών για ενεργό συμμετοχή στο συνεταιριστικό κίνημα, οργάνωση συνεταιρισμών χειροτεχνίας - βιοτεχνίας, αγροτικού τουρισμού, οικιακής τεχνολογίας τροφίμων κ.λ.π. , καθώς και η ενημέρωση στις άλλες μορφές συνεταιριστικής δράσης.

ε) Η συνεργασία του Τμήματος με διεθνείς οργανισμούς και η αντιμετώπιση θεμάτων αρμοδιότητάς του στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Σε περιφερειακό επίπεδο, με τον Οργανισμό του Υπουργείου Γεωργίας (ΠΔ 433/1977 - Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 1977) έχουν ιδρυθεί και λειτουργούν 7 Περιφερειακές Υπηρεσίες Γεωργίας διανομαρχιακού επιπέδου, οι: Αττικής και Νήσων, Πελοποννήσου και Δυτικής Στερεάς Ελλάδας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Κεντρικής Ελλάδας και Κρήτης. Η Περιφερειακή Υπηρεσία Γεωργίας αποτελεί το υπεύθυνο περιφερειακό όργανο του Υπουργείου Γεωργίας για τη γεωργική ανάπτυξη και την εφαρμογή της γεωργικής πολιτικής, όπως αυτή προγραμματίζεται και κατευθύνεται από τις Κεντρικές Υπηρεσίες του, μέσα στην περιοχή δικαιοδοσίας της.

Στην Περιφερειακή Υπηρεσία Γεωργίας υπάγονται:

1. Περιφερειακή Διεύθυνση Γεωργικής Ανάπτυξης, η οποία συγκροτείται από το Τμήμα Εφαρμογών και Γεωργικής Ανάπτυξης και το Γραφείο Ειδικών Επιστημόνων, με αρμοδιότητες ανάλογες με εκείνες των Τμημάτων της Διεύθυνσης Γεωργικών Εφαρμογών της Κεντρικής Υπηρεσίας.

2. Γεωργικές Σχολές, με αρμοδιότητα την τεχνική εκπαίδευση για την δημιουργία προοδευτικών γεωργών και τεχνικών γεωργίας.

Σε επίπεδο νομού, λειτουργεί η Διεύθυνση Γεωργίας (56 στο σύνολο της χώρας) η οποία αποτελεί το περιφερειακό όργανο της αντίστοιχης Νομαρχίας που είναι εντεταλμένη για τη γεωργική ανάπτυξη της Περιφέρειάς του και ασκεί γενικότερα τη γεωγραφική διοίκηση σε αυτή.

Κάθε Διεύθυνση Γεωργίας περιλαμβάνει, εκτός των άλλων Τμημάτων, το Τμήμα Γεωργικών Εφαρμογών και Ανάπτυξης, τα Γραφεία Γεωργικής Ανάπτυξης και το Γραφείο Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας. Το Τμήμα Γεωργικών Εφαρμογών και Ανάπτυξης συγκροτείται από το Γραφείο Γεωργικής Λογιστικής Παρακολούθησης, το Γραφείο Γεωργικής Ενημέρωσης και το Γραφείο Οργάνωσης και Διαχείρισης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων. Στο Τμήμα Γεωργικών Εφαρμογών και Ανάπτυξης υπάγονται ο συντονισμός και η μεθόδευση της εργασίας των γεωπόνων των Γραφείων Γεωργικής Ανάπτυξης και η, με κατάλληλες μεθόδους και εκπαιδευτικά προγράμματα, ευρύτερη διάδοση στον αγροτικό τομέα των αναγκαίων γνώσεων για την εφαρμογή βελτιωμένων μεθόδων εργασίας, για την καλύτερη οργάνωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, καθώς και για την υποβοήθηση της συνεργασίας και ομαδικής δράσης τους για την αντιμετώπιση των τεχνικών, οικονομικών και διαρθρωτικών προβλημάτων, μέσα στα πλαίσια του προγράμματος γεωργικής ανάπτυξης της Περιφέρειας της Διεύθυνσης Γεωργίας.

Το Γραφείο Γεωργικής Ανάπτυξης περιλαμβάνει τομείς γεωργικής ανάπτυξης με καθήκοντα των γεωπόνων: α) την, με συνεργασία των γεωργών και των συνεταιριστικών οργανώσεών τους, διερεύνηση και επισήμανση των τεχνικών και οικονομικών προβλημάτων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και β) την παροχή βοήθειας στους γεωργούς και τις οργανώσεις τους για την εφαρμογή βελτιωμένων μεθόδων εργασίας και την καλύτερη οργάνωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και την αντιμετώπιση, γενικότερα, των προβλημάτων που απασχολούν τους γεωργούς στα διάφορα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας.

Αναλόγως με τα καθήκοντα των υπηρετούντων γεωπόνων, τα Γραφεία Γεωργικής Ανάπτυξης διακρίνονται σε Γραφεία Γενικής Κατεύθυνσης (σήμερα ο αριθμός τους είναι 257 με 554 υπηρετούντες γεωπόνους) και σε Γραφεία Ειδικής Κατεύθυνσης (45 σε αριθμό με 158 γεωπόνους) σε περιοχές εξειδικευμένης παραγωγικής κατεύθυνσης.

Τέλος, το Γραφείο Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας (ΑΟΟ) είναι υπεύθυνο για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της εργασίας των υπαλλήλων θηλέων ΑΟΟ και την παροχή οδηγιών σε αυτές για την καλύτερη εκπλήρωση της αποστολής τους. Ο αριθμός των υπαλλήλων ΑΟΟ που υπηρετούν σήμερα στις Διευθύνσεις Γεωργίας είναι 63 στο σύνολο της χώρας.

2.4 ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΓΡΟΤΩΝ

Το πρόγραμμα ενημέρωσης και εκπαίδευσης των αγροτών στην ύπαιθρο υλοποιείται από τους γεωπόνους των Γεωργικών Εφαρμογών υπηρετούντων στα Γραφεία Γεωργικής Ανάπτυξης και από τους γεωργοεκπαιδευτές στα πλαίσια των εκπαιδεύσεων στα ΚΕΓΕ και στα Πρακτικά Γεωργικά Σχολεία. Ενδεικτικά, και για τα έτη 1987 - 1991, τα αποτελέσματα της δραστηριότητας των γεωπόνων Γεωργικών Εφαρμογών εμφανίζονται στον πίνακα 2.1 (σελ. 43), ενώ λοιπές γεωργοεκπαιδευτικές δραστηριότητες, κατά το 1991, αφορούσαν:

- την προώθηση, ενεργειών και την εκτέλεση εργασιών για την υλοποίηση προγραμμάτων σχετικών με τον Κανονισμό 797/1985 της Ε.Ο.Κ. (σχέδια βελτίωσης γεωργικών εκμεταλλεύσεων, ενίσχυση νέων γεωργών, ίδρυση και λειτουργία υπηρεσιών διαχείρισης) και προγραμμάτων προσανατολισμού (Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα - ΜΟΠ, προσωρινή παύση της καλλιέργειας, μετατροπή της παραγωγής, εισοδηματικές ενισχύσεις κ.α.)
- τη συνεργασία με την ΕΣΥΕ σε θέματα Κοινοτικών ερευνών για τη διάρθρωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και εκπροσώπηση της χώρας μας σε επίπεδο Ε.Ο.Κ. για τα ζητήματα αυτά.
- τη συγκέντρωση και αξιολόγηση όλων των σχετικών στοιχείων ύστερα από την εφαρμογή του Κανονισμού 797/1985 της Ε.Ο.Κ.
- τη συνέχιση του προγράμματος RICA, με τη συγκέντρωση τεχνικοοικονομικών στοιχείων και τη μηχανογράφησή τους, από το (σταθερό) δείγμα των 7200 αντιπροσωπευτικών γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων.
- την πραγματοποίηση, στα πλαίσια του Κανονισμού 797/1985 της Ε.Ο.Κ. , του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων και με τη συνδρομή τους κατά 25%, 55% και 70% αντίστοιχα 206 σειρών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, διάρκειας τουλάχιστον 150 ωρών το καθένα, που τα παρακολούθησαν 6726 άτομα. Οι εκπαιδεύσεις αφορούσαν θέματα σχετικά με την εισαγωγή στο γεωργικό επάγγελμα, με την ειδίκευση στη γεωργία ή με το κύριο

αντικείμενο απασχόλησης, καθώς επίσης και με εξειδίκευση, σε επαγγέλματα συμπληρωματικά της γεωργίας ή παραγεωργικά ή εξωγεωργικά.

- ο την πραγματοποίηση 263 ταχύρρυθμων εκπαιδεύσεων - ενημερώσεων διάρκειας 1 - 5 ημερών καθεμιάς, στις οποίες συμμετείχαν 8536 άτομα.
- ο την εκπαιδευτική (σχολική) κατάρτιση 100 νέων ατόμων με τη συνέχιση της λειτουργίας της Τεχνικής Επαγγελματικής Σχολής της Γαλακτοκομικής Σχολής Ιωαννίνων και των Αγροτικών Σχολών Αναγνωστοπούλειου Ριζαρείου και Λαμπριαδείου στην Ήπειρο, καθώς και της Γεωργικής και Βιοτεχνικής Σχολής Θεσσαλονίκης (πρώην Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής), της Αβερωφείου Γεωργικής Σχολής Λάρισας και της Πρακτικής Γεωργικής Σχολής Ανθοκηπουρικής Συγγρού.
- ο την πρακτική άσκηση - μαθητιά 100 εκπαιδευομένων σε τρία Πρακτικά Γεωργικά Σχολεία της χώρας (Γεωργική και Βιοτεχνική Σχολή Θεσσαλονίκης, Ανθοκομική Σχολή Συγγρού και Αβερωφείου Γεωργική Σχολή Λάρισας).
- ο τη μετάδοση 80 τηλεοπτικών και 695 ραδιοφωνικών εκπομπών μέσω των δύο κρατικών ραδιοτηλεοπτικών σταθμών.
- ο την εκτύπωση και διανομή 140000 αντιτύπων δύο τευχών του περιοδικού "ΑΓΡΟΤΙΚΑ" (70000 αντίτυπα κατά τεύχος).
- ο την έκδοση και κυκλοφορία εκδόσεων και εκλαικευτικών εντύπων σε 125000 αντίτυπα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1

Δραστηριότητες Γεωργικών Εφαρμογών (1987 - 1991)

Δραστηριότητες	-1987-		-1988-		-1989-		-1990-		-1991-	
	Αριθ.	Άτομα	Αριθ.	Ατομ.	Αριθ.	Ατομ.	Αριθ.	Ατομ.	Αριθ.	Ατομ.
Σχέδια Βελτίωσης Γεωργικών Εκμ/σεων (Καν. ΕΟΚ 797/85) (εγκρίθηκαν)			9.150	9.150	8.442	8.442	5.661	5.661	7.888	7.888
Ενημερωτικές συγκεντρώσεις	1.580	215.370	7.960	226.140	5.400	95.700	6.223	119.073	5.081	119.060
Ατομικές επαφές	465.190	482.270	489.100	506.380	323.750	134.100	432.862	497.188	453.115	469.575
Επισκέψεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις	214.475	215.070	225.200	225.820	170.100	157.000	209.273	216.584	230.316	247.920
Τοπικές εκπαιδεύσεις	542	15.130	620	15.790	212	5.600	391	8.148	378	7.880
Επιδείξεις μεθόδων	1.390	16.390	1.460	17.210	1.300	8.100	1.475	8.462	1.914	10.156
Επιδείξεις αποτελέσματος										
α. Πειραματικοί αγροί	75	75	75	75	27	27				
β. Αποδεικτικοί αγροί	420	420	592	592	43	43				
γ. Δοκιμαστικοί αγροί	592	592	420	420	88	88	130	130	138	138
δ. Πρότυπες εκτροφές ζώων	200	200	280	280	272	272	215	215	210	210
Εκαπιδευτικές εκδρομές	85	3.980	90	4.180	30	1.050	23	975	42	1.456
Παρακολούθηση γεωργικών εκμ/σεων										
α. ΟΔΓΕ*	2.500	2.500	2.500	2.500	4.313	4.313	10.034	10.034	10.726	10.726
β. RICA**	7.200	7.200	7.200	7.200	7.200	7.200	5.401	5.401	7.213	7.213
Εκπαιδευτικά έντυπα	100.000		220.000		134.000		225.000		140.000	
Ραδιοφωνικές εκπομπές	574		498		578		616		695	
Συνεργασίες-εξυπηρετήσεις αγροτών		475.270		494.100		329.470		529.001		493.169
Γεωργικές εκθέσεις	23		36		30					

* Οργάνωση και Διοίκηση Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων

** Δίκτυο Γεωργικής Λογιστικής Παρακολούθησης και Πληροφόρησης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

3.1 Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΕ.Γ.Ε. (ΙΔΡΥΣΗ - ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΣΚΟΠΟΣ)

Μεταπολεμικά ο πρώτος νόμος που αναφέρεται στην επαγγελματική γεωργική εκπαίδευση είναι ο 920 του 1946 σύμφωνα με τον οποίο "... Δί'αποφάσεων του Υπουργείου Γεωργίας, προτάσει των οικείων προϊσταμένων των Γεωργικών Υπηρεσιών δύναται να οργανωθούν στους αγροτικούς δήμους και κοινότητες επαγγελματικά γεωργικά μαθήματα προς κατοχήν εις τα τέκνα των αγροτών γεωργοτέχνικών γνώσεων προσαρμοσμένων εις τας γεωργοοικονομοτεχνικάς συνθήκας του τόπου των". Η οργάνωση και διδασκαλία των επαγγελματικών αυτών γεωργικών μαθημάτων ανατίθεται στους επαρχιακούς και κοινοτικούς γεωπόνους και τους υπηρετούντες στους γεωργικούς σταθμούς. Η εμβρυακή αυτή μορφή αγροτικής εκπαίδευσης και πληροφόρησης δεν είναι το μοναδικό μέλημα του σχετικού νόμου. Η διάλυση της οικονομικής κοινωνικής και πνευματικής ζωής της χώρας μετά την πολύχρονη γερμανοπαλική κατοχή ήταν ακόμη υπαρκτό τραγικό γεγονός.

Στην παράγραφο 3 του άρθρου 1 αναφέρεται ότι ο προϊστάμενος της γεωργικής υπηρεσίας μετά από σύμφωνη γνώμη του επιθεωρητή της δημοτικής εκπαίδευσης αναθέτει στο Διευθυντή του Δημοτικού Σχολείου της Κοινότητας τη διδασκαλία της ανάγνωσης και της αριθμητικής σε όσους αγροτόπαιδες παρακολουθούσαν μαθήματα επαγγελματικής γεωργικής κατάρτισης. Χαρακτηρίσαμε προηγουμένως τη μορφή αυτή επαγγελματικής κατάρτισης "εμβρυακή". Ο χαρακτηρισμός αυτός δικαιολογείται όχι μόνο με ποιοτικά αλλά και με ποσοτικά κριτήρια. Ο αριθμός των γεωπόνων στους οποίους ανατίθεται η οργάνωση και η διδασκαλία των γεωργικών μαθημάτων δεν μπορεί να υπερβαίνει συνολικά τους 50 κατά το πρώτο έτος εφαρμογής του νόμου και τους 150 μετά από παρέλευση τριετίας. Πάντως αυτό που είναι μάλλον εντυπωσιακό για την περίοδο εκείνη είναι ότι προβλέπεται ρύθμιση για παρακολούθηση, καθοδήγηση και εκπαίδευση των διδασκόντων (εκπαίδευση εκπαιδευτών όπως θα λέγαμε σήμερα). Επίσης η πρόβλεψη ότι οι εκπαιδευτές πρέπει να είναι ειδικοί της γεωργικής εκπαίδευσης, δηλαδή να είναι διπλωματούχοι της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής με

"επίσια ειδίκευση σε Πανεπιστήμιο της αλλοδαπής στη γεωργική εκπαίδευση". Παρά το στοιχειώδη της χαρακτήρα η εκπαίδευση δεν αφηνόταν - τουλάχιστον θεωρητικά - σε γενικής γεωπονικής μόρφωσης γεωπόνους. Απαλούνταν από τους εκπαιδευτές ειδικά αυξημένα προσόντα πράγμα που δείχνει, τουλάχιστον, ανίληψη και γνώση της συνθετότητας του εκπαιδευτικού έργου και σεβασμό στους εκπαιδευόμενους και τους εκπαιδευτές.

Ο νόμος 1643 του 1951 "Περί κυρώσεως, τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του υπ' αριθμού 1547/1950 αναγκαστικού νόμου περί συστάσεως Διευθύνσεως Γεωργικών Εφαρμογών και Εκπαιδεύσεως παρά τω Υπουργείω Γεωργίας" αποτελεί τον ιδρυτικό νόμο των Κέντρων Γεωργικής Εκπαίδευσης (ΚΕ.Γ.Ε.).

Το Β. Διάταγμα με αριθμό 4 στο άρθρο 34 προβλέπει την ίδρυση 40 ΚΕ.Γ.Ε. ενώ το Ν. Διάταγμα 438 "Περί Κέντρων Γεωργικής Εκπαίδευσης" προβλέπει την ίδρυση 20 νέων ΚΕ.Γ.Ε. Στο διάταγμα αυτό περιγράφονται ο σκοπός, ο τρόπος λειτουργίας, οι δαπάνες των ΚΕ.Γ.Ε. κ.λ.π. Ως σκοπός των ΚΕ.Γ.Ε. ορίζεται η οργάνωση και παροχή "βραχείας διάρκειας" επαγγελματικής εκπαίδευσης καθώς και "πολιτιστικής κοινωνικής και ηθικής διδασκαλίας εις γεωργούς, κτηνοτρόφους, δασεργάτες, αλιείς, γεωργαλιείς και αλιεργάτες.... ανεξαρτήτως φύλου και ηλικίας επί τω τέλει όπως καταστούν ούτοι ικανοί δια την εφαρμογήν βελτιωμένων μεθόδων εργασίας εις τους αντίστοιχους τομείς απασχολήσεών των και αποκτήσουν γενική επιμόρφωση" και ακόμη "παροχή βραχείας διάρκειας εκπαιδεύσεως" για τη δημιουργία ^εκτικών και συνεταιριστικών στελεχών.

Αυτό που έχει σημασία να υπογραμμίσουμε είναι ότι ο σκοπός των ΚΕ.Γ.Ε. δεν περιορίζεται στην τεχνική κατάρτιση, αλλά εκτείνεται και στην ευρύτερη οικονομικοκοινωνική και πολιτιστική διάσταση της δραστηριότητας των αγροτών. Φυσικά είναι θέμα πραγματικό κατά πόσο τα προγράμματα που λειτούργησαν στη διαδρομή του χρόνου ικανοποιούσαν ή όχι στην πράξη την ευρύτητα αυτήν του σκοπού *(όπως θα δούμε στα επόμενα, τα προγράμματα περιορίζονταν σχεδόν κατά αποκλειστικότητα στις τεχνικές γνώσεις και δεξιότητες τουλάχιστον μέχρι τότε που άρχισαν να εφαρμόζονται εκπαιδεύσεις με επιχορηγήσεις της ΕΟΚ οπότε και γίνεται σχετική στροφή).*

Το νομοθετικό διάταγμα 438 καλύπτει επίσης ζητήματα οργανωτικά, λειτουργικά, διοικητικά. Έτσι το άρθρο 2 αναφέρει ότι κάθε ΚΕ.Γ.Ε. αποτελεί οργανική μονάδα της

Υπηρεσίας Γεωργίας της Νομαρχίας στην περιφέρεια της οποίας έχει ιδρυθεί ή πρόκειται να λειτουργήσει, ενώ οι έδρες εγκατάστασης και λειτουργίας ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας. Το άρθρο 6 αναφέρει ότι οι δαπάνες ανέγερσης, επέκτασης και συμπλήρωσης των κτιριακών εγκαταστάσεων καθώς και οι δαπάνες προμήθειας, συμπλήρωσης ή ανανέωσης του βασικού εξοπλισμού τους βαρύνουν τον προϋπολογισμό των δημοσίων επενδύσεων ενώ οι δαπάνες λειτουργίας καθώς και εκείνες συντήρησης και επισκευής των κτιριακών εγκαταστάσεων βαρύνουν τις πιστώσεις της οικείας Υπηρεσίας Γεωργίας της Νομαρχίας. Ακόμη τις Υπηρεσίες Γεωργίας της Νομαρχίας βαρύνουν οι δαπάνες διαμονής, διατροφής, παροχής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης κατά τις ημέρες της εκπαίδευσης των εκπαιδευομένων στα ΚΕ.Γ.Ε. , καθώς και οι δαπάνες της εκπαίδευσής τους.

3.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ο στόχος των ΚΕ.Γ.Ε. μέσα από τα προγράμματά τους είναι η παροχή εκπαίδευσης και επιμόρφωσης στον αγροτικό πληθυσμό της χώρας ώστε να βελτιωθεί το επίπεδο των τεχνικών δεξιοτήτων του αλλά και των οικονομικών - διαχειριστικών του γνώσεων. Η απόκτηση των σχετικών γνώσεων και πληροφοριών θα συμβάλλει στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και επομένως στην ανάπτυξη της Ελληνικής γεωργίας και συνέχως στην αύξηση του αγροτικού εισοδήματος. Ένα σύνολο εκπαιδευτικών προγραμμάτων που συνδέουν την εθνική και κοινοτική πολιτική στον αγροτικό τομέα αποτελούν τη βάση για την υλοποίηση του σκοπού αυτού. Οι εκπαιδεύσεις αυτές, όπως προκύπτουν και περιγράφονται από τους επίσης απολογισμούς των ΚΕ.Γ.Ε. είναι:

Α. Προγράμματα Προσαρμογής της Επαγγελματικής Κατάρτισης στις ανάγκες της Σύγχρονης Γεωργίας

1) Εισαγωγή στο αγροτικό επάγγελμα: Το πρόγραμμα αυτό είναι διάρκειας 150 ωρών και παρέχει γενικές γνώσεις προσαρμογής στο αγροτικό περιβάλλον τις εργασίες, το έδαφος, το κλίμα, τα γεωργικά εφόδια, ευαισθητοποιεί σε συνεταιριστικά θέματα κ.λ.π.

Τα νέα προγράμματα αυτά μπορούν να παρακολουθούν οι νέοι αγρότες - αγρότισσες που έχουν υποβάλλει "αίτηση πρώτης εγκατάστασης στη γεωργία".

2) Ειδίκευση στο αντικείμενο κύριας απασχόλησης στον αγροτικό τομέα: Επίσης έχει συνολική διάρκεια 150 ωρών και παρέχει τις ειδικές θεωρητικές γνώσεις και πρακτική εξάσκηση - μαθητεία σε αγροτικές δεξιότητες που συμπληρώνουν την επαγγελματική ικανότητα του αγρότη, της αγρότισσας και των αγροεργατών στο αντικείμενο της κύριας απασχόλησής τους. Το πρόγραμμα αυτό το παρακολουθούν όλοι οι αγρότες - αγρότισσες με απλή αίτησή τους για "βεβαίωση επαρκούς επαγγελματικής κατάρτισης" προκειμένου να τη χρησιμοποιήσουν για να ενταχθούν στις ενισχύσεις του Καν. 797/85/ΕΟΚ "για βελτίωση των γεωργικών διαρθρώσεων" υποβάλλοντας στην περίπτωση αυτή και "Σχέδιο Βελτίωσης" της αγροτικής εκμετάλλευσης.

3) Ειδικά προγράμματα εκπαίδευσης μη φυσικών προσώπων, δηλαδή ομάδων παραγωγών, αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων, επίσης στο πλαίσιο σχεδίου

βελτίωσης για εκσυγχρονισμό τους (Καν. 797/85/ΕΟΚ). Η ελάχιστη διάρκεια και των προγραμμάτων αυτών είναι 150 ώρες.

Β. Προγράμματα Ανάπτυξης Πολυδραστηριοτήτων με συνδρομή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (Ε.Κ.Τ.)

ι) Επαγγελματική κατάρτιση γεωρογεωτεχνικών: Τα προγράμματα αυτά έχουν διάρκεια από 4 μήνες μέχρι 2 χρόνια και γίνονται σε ειδικότητες που έχουν ζήτηση στην αγορά εργασίας όπως: Γεωργικών μηχανημάτων, κατασκευών θερμοκηπίων, γαλακτοκόμων - τυροκόμων, ιχθυοπονίας, ανθοκομίας - κηποτεχνίας, μελισσοκομίας, σπρωτροφίας, υφαντικής κ.λ.π.... Για τα προγράμματα αυτά χρειάζονται ειδικές αιτήσεις εγγραφής στα Πρακτικά Γεωργικά Σχολεία.

ii) Επαγγελματική κατάρτιση αγροτοεργατών - εργατριών σε θέματα όπως: καλλιεργητική τεχνική (κλάδεμα, εμβολιασμός, συλλογή προϊόντων, συσκευασία) κτηνοτροφία (σταβλισμός, σπερματέγχυση ...) δασοπονία, αλιεία κ.λ.π. έχουν ελάχιστη διάρκεια 150 ωρών και παρέχονται στα ΚΕ.Γ.Ε. σε αγροτικές κοινότητες.

iii) Επαγγελματική κατάρτιση σε θέματα παραδοσιακής παραγωγικής πρακτικής και αγροτικής οικιακής οικονομίας. Απευθύνονται τα προγράμματα αυτά σε αγρότες και αγρότισσες που ενδιαφέρονται να αναπτύξουν συναφείς δραστηριότητες σε αγροτουρισμό και οικοτεχνία - χειροτεχνία ή ακόμη και στη βιοτεχνία. Έχουν ελάχιστη διάρκεια 150 ωρών και συμμετέχουν όσοι θέλουν με απλή αίτησή τους προς τις υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας.

Σε όλα τα παραπάνω προγράμματα προβλέπεται οικονομική ενίσχυση υπό μορφή ημερησίας αποζημίωσης για κάθε εκπαιδευόμενο ύψους 1000 δρχ. την ημέρα εφόσον ο εκπαιδευόμενος παρακολουθήσει το 85% της συνολικής διάρκειας του προγράμματος. Προβλέπεται επίσης η κάλυψη κάθε δαπάνης σχετικής με την εκπαίδευση.

Οι εκπαιδεύσεις που έγιναν στα ΚΕ.Γ.Ε. κατά το χρονικό διάστημα 1980-90 καθώς και ο αριθμός των ατόμων που πήραν μέρος σε αυτές και η συνολική διάρκεια των εκπαιδεύσεων για κάθε έτος παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα 3.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3*Αριθμός Εκπαιδεύσεων και Εκπαιδευθέντων στα ΚΕ.Γ.Ε. κατά την Περίοδο**1980 - 1988*

Έτος	Αριθμός Εκπαιδεύσεως	Άτομα που εκπαιδεύτηκαν			Επαγγελμ. καταρτ. από ΕΚΤ και ΚΑΝ 797/85 (άτομα)	Σύνολο ημερών εκπαίδευσης
		Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο		
-1980-	1,667	29,048	11,151	40,199	0	498
-1981-	1,185	27,035	10,222	37,257	20	4,993
-1982-	1,136	23,037	10,432	33,469	1,057	6,199
-1983-	889	20,392	8,492	28,884	3,162	6,606
-1984-	878	23,692	12,848	36,540	4,686	9,700
-1985-	973	15,084	12,576	27,660	4,871	9,940
-1986-	638	14,600	12,600	27,200	5,037	9,960
-1987-	550	10,551	9,606	20,157	5,238	10,508
-1988-	468	12,409	3,501	15,910	4,510	6,234

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Γεωργίας, Έκθεση της Δ/σης Γεωργικών Εφαρμογών**Γ. Πρόγραμμα της ΑΟΟ**

Γενική επιδίωξη του προγράμματος της ΑΟΟ που εφαρμόζεται στα ΚΕ.Γ.Ε. είναι η εξασφάλιση συμπληρωματικού εισοδήματος από εξωγεωργικές ασχολίες των γεωργικών οικογενειών, η μείωση της υποαπασχόλησης και η ποιοτική βελτίωση των συνθηκών της αγροτικής οικογένειας.

Στα πλαίσια του προγράμματος της ΑΟΟ αναπτύχθηκαν κατά το 1991 από τις υπαλλήλους αξιόλογες δραστηριότητες οι οποίες αφορούσαν:

- την εκπαίδευση - πληροφόρηση σε τεχνικά, οικονομικά και κοινωνικά θέματα, με σκοπό την καλύτερη οργάνωση των νοικοκυριών, τη βελτίωση των οικονομικών, τη συμμετοχή των γυναικών στα κοινά και την κοινωνική και πολιτισμική πρόοδο στον αγροτικό κόσμο.
- την εξωγεωργική επαγγελματική κατάρτιση μελών της αγροτικής οικογένειας κυρίως γυναικών και νέων στα πλαίσια των ΜΟΠ (Καν. ΕΟΚ 2088/85 - ΕΟΚ, 1985).
- Την ανάπτυξη αγροτουρισμού με την οργάνωση τουριστικών επενδύσεων στα πλαίσια των ΜΟΠ και οργάνωση τουριστικής επιχείρησης οικογενειακής μορφής.
- την ανάπτυξη πολυδραστηριότητας με εκπαιδευτικά κυρίως προγράμματα σε υπό ανάπτυξη περιοχές.
- τη συμβολή τους στη συνεταιριστική ανάπτυξη με την ενημέρωση - εκπαίδευση των γυναικών σε συνεταιριστικά θέματα, την οργάνωση συλλογικών εργασιών, τη συμμετοχή τους σε συνεταιριστικές οργανώσεις και την ίδρυση συνεταιρισμών ή την δημιουργία ΚΟΠΑΣ (Κλαδικές Οργανώσεις Παραγωγής Αγροτικού Συνεταιρισμού).
- την ανάπτυξη ενημερωτικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σε θέματα διατροφής, οικιακής τεχνολογίας, τροφίμων, υγείας, ορθολογικής χρησιμοποίησης των πόρων της αγροτικής οικογένειας, την προώθηση της ιδέας της ολοκληρωμένης διαχείρισης, την προστασία του καταναλωτή, τις οικογενειακές σχέσεις, τον οικογενειακό προγραμματισμό κ.λ.π.

Αναλυτικότερα, τα κυριότερα από τα ανκείμενα που καλύφθηκαν από τις υπαλλήλους της ΑΟΟ και ενδεικτικά για τα έτη 1987,1991 εμφανίζονται στον πίνακα 2.2, ενώ οι δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν εμφανίζονται στον πίνακα 2.3

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2*Αντικείμενα που καλύφθηκαν από τις υπαλλήλους ΑΟΟ (1987-1991)*

<i>Αντικείμενα δράσης</i>	<i>Εφαρμογή σε νοικοκυριά</i>				
	<i>-1987-</i>	<i>-1988-</i>	<i>-1989-</i>	<i>-1990-</i>	<i>-1991-</i>
Τροφές - διατροφή	22,900	19,390	14,960	13,740	11,100
Αγροτική κατοικία - κατοίκηση	11,350	11,156	6,830	6,150	6,400
Οργάνωση - Διαχείριση των πόρων της οικογένειας	5,170	4,715	3,275	3,700	3,120
Προστασία καταναλωτή	8,850	6,790	5,460	4,930	5,320
Οικογένεια - Ανθρώπινες σχέσεις	10,100	8,690	6,620	5,630	5,610
Υφασματολογία - Ενδυμασία	8,540	6,025	5,330	3,985	4,170
Οικοτεχνία - Χειροτεχνία - Λαϊκή Τέχνη	12,000	9,215	6,170	5,020	6,530
Υγιεινή - Προστασία περιβάλλοντος	11,160	7,240	6,875	5,310	5,720
Κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες	19,930	10,785	13,970	4,990	8,290
Αγροτουρισμός	3,640	4,026	3,285	3,780	4,000
Συνεταιριστικά	2,320	2,257	2,010	1,340	1,200
Διάφορα	450		1,250	730	1,600

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Γεωργίας, 1988: 187 και 1991: 172

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.3

Εκπαιδευτικές δραστηριότητες της Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας (1987-1991)

Δραστηριότητες	-1987-		-1988-		-1989-		-1990-		-1991-	
	Αριθ.	Ατομ.	Αριθ.	Ατομ.	Αριθ.	Ατομ.	Αριθ.	Ατομ.	Αριθ.	Ατομ.
Σεμινάρια επιμόρφωσης προσωπικού	3	79	-	-	-	-	2	105	1	40
Παρακολούθηση βιβλίων εισόδ.-εξόδ. νοικοκυριού	160	180	200	200	48	48	28	28	20	20
Εκπαιδεύσεις επαγγελματικής κατάρτισης με συνδρομή του ΕΚΤ	54	1.210	54	1.240	22	498	75	1.375	51	1.829
Τοπικές εκπαιδεύσεις	309	7.440	309	7.490	126	1.384	87	2.131	31	2.356
Λοιπές εκπαιδεύσεις θηλέων σε ΚΕΓΕ/ΠΓΣ	93	2.365							59	1.395
Συγκεντρώσεις - ομιλίες	3.680	50.670	3.360	46.908	2.900	40.190	2.335	27.000	1.610	26.200
Επιδείξεις διάφορες	2.614	29.530	2.200	24.330	1.830	21.865	1.390	17.300	1.350	15.800
Ατομικές επαφές και επισκέψεις σε νοικοκυριά	12.680	21.390	10.970	17.670	10.780	16.340	9.550	16.260	7.440	12.100
Αποδεικτικές εγκαταστάσεις σε αγροτικές κατοικίες	1.990	2.170	1.940	2.163	610	610	550	550	1.370	1.370
Εκπαιδευτικοί περίπατοι - εκδρομές	109	3.800	89	3.700	66	2.315	45	1.700	81	3.580
Εκθέσεις ΑΟΟ	146	32.000	117	23.515	91	18.610	43	13.800	78	7.800
Ραδιοφωνικές εκπομπές	110		94		83		125		50	
Τηλεοπτικές εκπομπές	4		24		16		10		10	
Εκλαικευτικά φυλλάδια και έντυπα διάφορα	858	37.100	2.990	52.970	1.370	21.000	2.000	16.000	500	15.000
Δημοσιεύσεις-Άρθρα-Ανακοινώσεις	140		262		71		60		60	

Συνεργασία με αγροική νεολαία και ηγετικά στελέχη	2.660	4.000	2.500	5.470	1.845	2.600	2.340	3.360	1.070	1.300
Προβολές σταθερών εικόνων	190	3.350	250	4.250	55	1.070	100	2.240	150	3.000
Ομαδικές δραστηριότητες	250	14.000	340	10.500	150	1.715	110	5.000	80	8.000
Διερευνήσεις-Έρευνες-Μελέτες	41	121	98	1.793	50	1.070	2	3.800		
Συμμετοχή σε συσκέψεις	160	500	130	700	90	350	70	700	110	1.880
Συμμετοχή σε επιτροπές-Ομάδες Εργασίας	45	85	61	63	58	115	50	220	36	180
Συμμετοχή σε Διεθνή Συνέδρια και Σεμινάρια	1		3	11	2	2	7	9	15	27
Συμμετοχή σε Σεμινάρια και Συνέδρια Εσωτερικού	34	76	20	26	5	9	22	37	40	80
Ανάπτυξη θεμάτων σε ΚΕΓΕ / ΠΓΣ			280	3.700	200	2.520	154	4.600	205	4.200
Συλλογικές εξυπηρετήσεις αγροπιστών			530	2.000	680	950	190	950	114	444
Συνεργασία με φορείς			1040	1.670	770	620	910	1.700	684	638
Φιλοξενία ξένων			3	55	26	350	16	480	7	50
Απονομή βραβείων σε αγρότισσες			16	16	48	48				

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Γεωργίας, 1987:163, 1988:188 και 1991:171

Από το 1981 άρχισε η εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων ενισχυόμενων από Κοινωνικά Ταμεία (Ε.Κ.Τ. , ΕΓ. ΤΠΕ), τα οποία απαιτούσαν διάρκεια εκπαίδευσης πλέον των 150 ωρών. Έτσι εξηγείται η μείωση του αριθμού των εκπαιδεύσεων κατά το έτος εκείνο καθώς και κατά το 1986 οπότε άρχισε η εφαρμογή του προγράμματος για τη βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης με βάση τον Καν (ΕΟΚ) 797/85 ακόμη μεγαλύτερης διάρκειας (πλέον των 600 ωρών). Όπως αναφέρεται στην έκθεση της αρμόδιας Διεύθυνσης του Υπουργείου Γεωργίας, το σύνολο των εκπαιδευομένων στο πλαίσιο των παραπάνω κοινοτικών προγραμμάτων έχει πλέον υπερβεί τα 5000 άτομα το χρόνο.

Δ. Εθνικό Ταχύρρυθμο Πρόγραμμα Επιμόρφωσης - Ενημέρωσης του Αγροτικού Πληθυσμού

Στο πλαίσιο της πολιτικής για την επαγγελματική κατάρτιση των αγροτών υπάρχει και το εθνικό ταχύρρυθμο πρόγραμμα ενημέρωσης του αγροτικού πληθυσμού βραχείας διάρκειας (1-5 ημέρες) σε ειδικά τεχνικά θέματα ή άλλα γενικού οικονομικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος όπως π.χ. ενημέρωση για την ΚΑΠ, προστασία του περιβάλλοντος, σχέσεις γονέων - παιδιών, οικογενειακός προγραμματισμός, προστασία καταναλωτή κ.α. Το εθνικό αυτό πρόγραμμα μπορούν να παρακολουθήσουν ελεύθερα χωρίς αίτηση όλοι οι ενδιαφερόμενοι αγρότες αλλά και οι άλλοι κάτοικοι των αγροτικών περιοχών που συνδέονται με οποιοδήποτε τρόπο με τον γεωργικό τομέα. Τα προγράμματα αυτά εφαρμόζουν οι Διευθύνσεις Γεωργίας με τους γεωπόνους γεωργικής ανάπτυξης. Για το σκοπό αυτό το Υπουργείο Γεωργίας διαθέτει 700 γεωπόνους τοποθετημένους σε 300 γραφεία γεωργικής ανάπτυξης, 240 περίπου υπαλλήλους αγροτικής οικιακής οικονομίας που εξυπηρετούν αγροτικές κοινότητες και χωριά, εξειδικευμένους γεωπόνους στην περιφέρεια και στις κεντρικές υπηρεσίες του Υπουργείου κ.λ.π. Η πληροφόρηση καλύπτει ένα ευρύ φάσμα άπικειμένων μέσω εντύπων, φυλλαδίων, ημερήσιου και περιοδικού τύπου, τηλεόρασης, εκθέσεων, επιδείξεων, ατομικής και ομαδικής επικοινωνίας κ.λ.π. Η τόσο σοβαρή αυτή εκπαιδευτική δραστηριότητα έχει τόσο πολύ εκφυλιστεί ώστε να μην είναι υπερβολή να πούμε ότι ουσιαστικά είναι πλέον ανύπαρκτη. Τα αίτια για την εξέλιξη αυτή είναι πολλά που όμως όλα συνδέονται με την έλλειψη ουσιαστικού ενδιαφέροντος της Πολιτείας για τη σύλληψη και εφαρμογή ενός σύγχρονου αποτελεσματικού συστήματος εκπαίδευσης και πληροφόρησης των αγροτών. Οι ειδικότεροι λόγοι, πάντως που σε ένα πρώτο επίπεδο διερεύνησης εξηγούν την αποτυχία και την νέκρωση του θεσμού μπορούν να συνοψιστούν στα παρακάτω:

- Το προσωπικό που έχει την ευθύνη της πληροφόρησης απασχολείται κυρίως σε δραστηριότητες διεκπεραιωτικές, διοικητικές, γραφειοκρατικές και δευτερευόντως με το ζήτημα της πληροφόρησης. Επιπλέον οι ίδιοι οι υπεύθυνοι της διάδοσης των πληροφοριών δεν διαθέτουν την απαιτούμενη πληροφόρηση αφού δεν τους δίνεται η δυνατότητα για συστηματική παρακολούθηση των εξελίξεων της επιστήμης, της τεχνολογίας κ.λ.π.

- Η μεγάλη έλλειψη σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο εξειδικευμένου προσωπικού με ειδικές γνώσεις έτσι ώστε να μπορεί να καλύψει τις ανάγκες που παρουσιάζονται.
- Η έλλειψη οποιασδήποτε έρευνας σε εθνική κλίμακα για το όλο θέμα της αποτελεσματικότερης διεξαγωγής της λειτουργίας της πληροφόρησης (μέθοδοι, περίοδος, μέσα, συντονισμός κ.λ.π.)
- Οι ανεπαρκείς πιστώσεις και η έλλειψη αμφίδρομης επικοινωνίας.

Ε. Πολιτιστικές Δραστηριότητες

Σε όλα τα ΚΕ.Γ.Ε. λειτουργούν δανειστικές βιβλιοθήκες, μουσεία για τη διατήρηση της παράδοσης και της αγροτικής κληρονομιάς. Γίνονται ⁺εξθέσεις, μουσικές εκδηλώσεις, κινηματογραφικές προβολές και παρέχονται διευκολύνσεις φιλοξενίας σε αγροτικούς συλλόγους, σωματεία κ.λ.π. Στις δύο τελευταίες κατηγορίες προγραμμάτων συμμετέχει όποιος θέλει χωρίς καμία διαδικασία και υποχρέωση.

Η εκπαιδευτική προσπάθεια συμπληρώνεται και ενισχύεται από έκδοση εκλαϊκευτικών εντύπων και περιοδικών, τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές και εκθέσεις, πολιτιστικές εκδηλώσεις κ.λ.π.

3.3 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Κάθε χρόνο ο Υπουργός Γεωργίας παρέχει τις κατάλληλες κατευθύνσεις για τα εκπαιδευτικά προγράμματα και στη συνέχεια οι περιφερειακές υπηρεσίες συνεργάζονται με όλους τους συναρμόδιους ή ενδιαφερόμενους φορείς: δημόσιες υπηρεσίες, τοπική αυτοδιοίκηση, Γεωργικούς συνεταιρισμούς, αγροτικούς συλλόγους κ.λ.π. , συζητούν τις κατευθύνσεις αυτές και συγκεντρώνουν προτάσεις για τα εκπαιδευτικά προγράμματα ώστε να καλύπτονται πλήρως οι ανάγκες κάθε περιφέρειας. Οι προτάσεις συγκεντρώνονται στην κεντρική υπηρεσία, αξιολογούνται σε σχέση με τις οικονομικές και οργανωτικές δυνατότητες και στη συνέχεια εγκρίνονται, οπότε και ανατίθεται η εφαρμογή τους στις περιφερειακές υπηρεσίες. Όπως θα δούμε αργότερα το όλο ζήτημα δεν είναι τόσο απλό και εύκολο όπως περιγράφεται από το Υπουργείο. Πολλά προγράμματα ματαιώνονται για διάφορους λόγους (οργανωτικούς, οικονομικούς, έλλειψη υποδομής, έλλειψη ικανού αριθμού επιμορφωτών κ.λ.π.) ενώ σοβαρά προβλήματα υπάρχουν και στον σχεδιασμό αυτόν καθαυτόν. Το συντονισμό, την εποπεία και τον έλεγχο των εργασιών στα ΚΕ.Γ.Ε. τον είχε η Διεύθυνση Γεωργικής Εκπαίδευσης η οποία σήμερα ονομάζεται Διεύθυνση Γεωργικών Εφαρμογών, ενώ την ευθύνη για την εφαρμογή των προγραμμάτων που αφορούν την αγρότισσα την έχει η Διεύθυνση Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας.

Σύμφωνα με το νέο συντονιστικό Κανονισμό (ΕΟΚ) 2052/88 για την αποστολή των διαρθρωτικών ταμείων, την αποτελεσματικότητά τους, το συντονιστικό τους ρόλο κ.λ.π. , έχουν γίνει νέες ρυθμίσεις για τα εκπαιδευτικά προγράμματα. Πιο συγκεκριμένα όλα τα εκπαιδευτικά προγράμματα και δραστηριότητες με συνδρομή Ε.Κ.Τ. ΜΟΠ, Καν (ΕΟΚ) 797/85, ταχύρρυθμα κ.λ.π. από το 1989 αποτελούν ενιαίο αδιάσπαστο λειτουργικό πρόγραμμα που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) ανεξάρτητα από τη συγκεκριμένη διάρκεια της εκπαιδευτικής δραστηριότητας. Με τον τρόπο αυτό δίνεται νέα ώθηση στην εκπαίδευση του αγρότη και διαμορφώνονται πολύ ευνοϊκότερες προοπτικές για το θεσμό των ΚΕ.Γ.Ε. που ήδη αποτελούν την αιχμή της εκπαιδευτικής παρέμβασης του Υπουργείου Γεωργίας στην επαγγελματική κατάρτιση των αγροτών. Όσοι παρακολουθούν προγράμματα 150-300 ωρών δικαιούνται να λάβουν βεβαιώσεις ή πιστοποιητικά επαρκούς επαγγελματικής κατάρτισης. Σύμφωνα με το Υπουργείο

Γεωργίας "θα καταβληθεί ιδιαίτερη προσπάθεια συμμετοχής τους στο πρόγραμμα και ιδιαίτερα σε αυτό της μαθητείας και πρακτικής άσκησης".

3.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΑ ΚΕ.Γ.Ε.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑ

Η κάλυψη των αναγκών για την υλοποίηση των προγραμμάτων αγροτικής εκπαίδευσης γίνεται με ένα δίκτυο εκπαιδευτικών κέντρων όπως φαίνεται στον πίνακα που επισυνάπτουμε παρακάτω (*πίνακας 4*). Το δίκτυο αυτό περιλαμβάνει κεντρικά ένα ΚΕ.Γ.Ε. κατά νομό το οποίο σε ορισμένους νομούς επικουρείται από επαρχιακό ΚΕ.Γ.Ε. και Γεωργικές Σχολές εξειδικευμένης κατεύθυνσης. Το 1980 λειτουργούσαν σε όλη την Ελλάδα 43 ΚΕ.Γ.Ε. και το 1988 50. Κάθε ΚΕ.Γ.Ε. είναι στελεχωμένο από μόνιμο επιστημονικό προσωπικό, ένα γεωπόνο και - όχι πάντα - μία υπάλληλο Αγροτικής Οικιακής Οικονομίας (ΑΟΟ) που υποβοηθούνται από 3-6 άτομα, έκτακτο εργατοτεχνικό προσωπικό. Για την πραγματοποίηση των εκπαιδύσεων συνεργάζονται εκπαιδευτές προερχόμενοι από το δημόσιο ή και τον ιδιωτικό τομέα. Η εκπαιδευτική προσπάθεια στηρίζεται στη χρήση εποπτικών μέσων, βίντεο, τηλεόρασης, μηχανής προβολής διαφανειών, γεωργικών μηχανών και συμπληρώνεται με τις αγροτικές δανειστικές βιβλιοθήκες των ΚΕ.Γ.Ε. Αν και ελάχιστες επενδύσεις έχουν γίνει στα επαρχιακά ΚΕ.Γ.Ε. τα τελευταία χρόνια οι εγκαταστάσεις και η υποδομή των περισσότερων είναι σε θέση να καλύψει εκπαιδευτικά προγράμματα πολύ περισσότερα και πλουσιότερα από αυτά που σήμερα οργανώνονται.

Υπάρχουν σήμερα στη χώρα συνολικά 71 ΚΕ.Γ.Ε. Από αυτά: Στους 5 Νομούς της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης βρίσκονται 6 ΚΕ.Γ.Ε. , στους 7 Νομούς της περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας 8 ΚΕ.Γ.Ε. , στους 4 Νομούς της περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 8 ΚΕ.Γ.Ε. , στους 4 Νομούς της περιφέρειας Ηπείρου 9 ΚΕ.Γ.Ε. , στους 4 Νομούς της περιφέρειας Θεσσαλίας 8 ΚΕ.Γ.Ε. , στους 4 Νομούς της περιφέρειας Ιονίων νήσων 1 ΚΕ.Γ.Ε. , στους 3 Νομούς της περιφέρειας Δυτικής

Ελλάδας 3 ΚΕ.Γ.Ε. , στους 5 Νομούς της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας 6 ΚΕ.Γ.Ε. , στην περιφέρεια Αττικής 1 ΚΕ.Γ.Ε. , στους 5 Νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου 11 ΚΕ.Γ.Ε. , στους 3 Νομούς της περιφέρειας Βορείου Αιγαίου 2 ΚΕ.Γ.Ε. , στους 2 Νομούς της περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου 2 ΚΕ.Γ.Ε. και στους 4 Νομούς της περιφέρειας Κρήτης 6 ΚΕ.Γ.Ε.

Από τα ΚΕ.Γ.Ε. που υπάρχουν σε ολόκληρη τη χώρα, 11 από αυτά δεν παρουσίασαν στοιχεία εκπαιδευτικής δραστηριότητας στο χρονικό διάστημα από 1987 μέχρι 1992 αλλά ούτε έδωσαν στη Διεύθυνση του Υπουργείου Γεωργίας στοιχεία για την κυριακή και υλικοτεχνική υποδομή τους. Αυτά τα ΚΕ.Γ.Ε. θεωρούμε ότι δεν λειτουργούν.

Στο χρονικό διάστημα 1960-1980 εκπαιδεύονταν επίσης κατά μέσο όρο 30000 αγρότες σε προγράμματα μικρής διάρκειας, 1-5 ημερών, ενώ το χρονικό διάστημα 1981-1989 εκπαιδεύτηκαν κατά μέσο όρο επίσης 38541 αγρότες και αγρότισσες σε εκπαιδευτικά προγράμματα πολύ μεγαλύτερης διάρκειας 20-30 ημερών ή 150 ωρών σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (Ε.Κ.Τ.). Έτσι ενώ ο μέσος όρος λειτουργίας των ΚΕ.Γ.Ε. επίσης σε εργάσιμες μέρες ήταν 115 ημέρες το χρονικό διάστημα 1961-1980, το 1980-1989 ανήλθε σε 167 ημέρες επίσης.

Συνολικά εκπαιδεύτηκαν 308330 άτομα και δαπανήθηκε ποσό 1692000000 δρχ. Από τα άτομα αυτά ένας αριθμός 29607 έλαβε επαγγελματική κατάρτιση που αναγνωρίζεται στις χώρες της ΕΟΚ, δηλαδή κατέχει πιστοποιητικό "επαρκούς επαγγελματικής ικανότητας στη γεωργία" ενώ πήρε αποζημίωση συνολικού ύψους 840465000 δρχ. ως απόλεια εισοδήματος για τις ημέρες που συμμετείχε σε εκπαιδευτικά προγράμματα των ΚΕ.Γ.Ε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Κέντρα επαγγελματικής εκπαίδευσης ΚΕ.Γ.Ε. , Π.Γ.Σ.

(λεπουργούν σαν ΚΕ.Γ.Ε.) Επαρχιακά ΚΕ.Γ.Ε.

ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ

Περιφέρεια	Δ/ση Γεωργίας	Ονομασία Κέντρου
Ανατ. Μακεδονίας και Θράκης	<i>Έβρου</i>	<i>ΚΕΓΕ Αλεξανδρούπολης</i>
	<i>Ορεσιάδος</i>	<i>ΚΕΓΕ Ορεσιάδος</i>
	<i>Ροδόπης</i>	<i>ΚΕΓΕ Κομοτηνής</i>
	<i>Ξάνθης</i>	<i>ΚΕΓΕ Ξάνθης</i>
	<i>Δράμας</i>	<i>ΚΕΓΕ Δράμας</i>
	<i>Καβάλας</i>	<i>ΚΕΓΕ Χρυσούπολης</i>
Κεντρικής Μακεδονίας	<i>Σερρών</i>	<i>ΚΕΓΕ Σερρών</i>
	<i>Θεσ/νίκης</i>	<i>ΚΕΓΕ Θεσ/νίκης</i>
	<i>Χαλκιδικής</i>	<i>ΚΕΓΕ ΑΓ. Μάμαντος</i>
	<i>Κιλκίς</i>	<i>ΚΕΓΕ Κιλκίς</i>
	<i>Πέλλας</i>	<i>ΚΕΓΕ Σκύδρας</i>
	<i>Γιαννιτσών</i>	
	<i>Ημαθίας</i>	<i>ΚΕΓΕ Μακροχωρίου</i>
	<i>Πιερίας</i>	<i>ΚΕΓΕ Κατερίνης</i>
Δυτικής Μακεδονίας	<i>Φλώρινας</i>	<i>ΚΕΓΕ Φλώρινας</i>
	<i>Κοζάνης</i>	<i>ΚΕΓΕ Κοζάνης</i>
	<i>Καστοριάς</i>	<i>ΚΕΓΕ Καστοριάς</i>
	<i>Γρεβενών</i>	<i>ΚΕΓΕ Γρεβενών</i>

<u>Ηπείρου</u>	<i>Ιωαννίνων</i>	<i>ΚΕΓΕ Ιωαννίνων</i>
	<i>Άρτας</i>	<i>ΚΕΓΕ Κωστακίων</i>
		<i>Επ. ΚΕΓΕ Άνω Καλεντίνης</i>
		<i>Επ. ΚΕΓΕ Αγνάντων</i>
	<i>Θεσπρωτίας</i>	<i>ΚΕΓΕ Παραμυθιάς</i>
	<i>Πρέβεζας</i>	<i>ΚΕΓΕ Πρέβεζας</i>
		<i>ΚΕΓΕ Σιδ/κάσιου</i>
<u>Θεσσαλίας</u>	<i>Λάρισας</i>	<i>ΚΕΓΕ Λάρισας</i>
		<i>Π.Γ.Σ. Αβερώφειος</i>
		<i>Επ. ΚΕΓΕ Στεφανόβουνου</i>
	<i>Μαγνησίας</i>	<i>ΚΕΓΕ Βόλου</i>
		<i>Επ. ΚΕΓΕ Αλμυρού</i>
		<i>Επ. ΚΕΓΕ Αργαλαστιάς</i>
	<i>Τρικάλων</i>	<i>ΚΕΓΕ Καλαμπάκας</i>
	<i>Καρδίτσας</i>	<i>ΚΕΓΕ Καρδίτσας</i>
	<i>Επ. ΚΕΓΕ Παλαμά</i>	
<u>Ιονίων</u> <u>Νήσων</u>	<i>Κέρκυρας</i>	<i>ΚΕΓΕ Κέρκυρας</i>
	<i>Λευκάδος</i>	<i>ΚΕΓΕ Κέρκυρας</i>
	<i>Κεφαλληνίας</i>	<i>ΚΕΓΕ Κέρκυρας</i>
	<i>Ζακύνθου</i>	
<u>Δυτικής</u> <u>Ελλάδος</u>	<i>Αιτ/νίας</i>	<i>ΚΕΓΕ Μεσολογγίου</i>
		<i>ΚΕΓΕ Αγρινίου</i>
	<i>Αχαΐας</i>	<i>Π.Γ.Σ. Πατρών</i>
	<i>Ηλείας</i>	<i>ΚΕΓΕ Κοροίβου</i>

<u>Στερεάς Ελλάδος</u>	<i>Φθιώτιδος</i>	<i>ΚΕΓΕ Βαρδαίων</i>
		<i>ΚΕΓΕ Δομοκού</i>
	<i>Ευρυτανίας</i>	<i>ΚΕΓΕ Καρπενησίου</i>
	<i>Φωκίδας</i>	
	<i>Βοιωτίας</i>	<i>ΚΕΓΕ Θηβών</i>
	<i>Εύβοιας</i>	<i>ΚΕΓΕ Ν. Αρτάκης</i>
<u>Αττικής</u>	<i>Αθηνών</i>	
	<i>Ανατ. Αττικής</i>	<i>ΚΕΓΕ Αν. Αττικής</i>
	<i>Δυτ. Αττικής</i>	
	<i>Πειραιώς</i>	
<u>Πελοποννήσου</u>	<i>Κορινθίας</i>	<i>Π.Γ.Σ. Βόλου</i>
		<i>Επ. ΚΕΓΕ Νεμέας</i>
	<i>Αργολίδος</i>	<i>ΚΕΓΕ Ν. Κίου</i>
	<i>Αρκαδίας</i>	<i>ΚΕΓΕ Κερασίτσας</i>
		<i>Επ. ΚΕΓΕ Μεγαλοπ.</i>
		<i>Επ. ΚΕΓΕ Τροπαίων</i>
		<i>Επ. ΚΕΓΕ Λεωνιδίου</i>
	<i>Μεσσηνίας</i>	<i>ΚΕΓΕ Καλαμίας</i>
	<i>Τριφυλίας</i>	<i>ΚΕΓΕ Φιλιατρών</i>
		<i>Επ. ΚΕΓΕ Κυψίας</i>
	<i>Λακωνίας</i>	<i>ΚΕΓΕ Γυθείου</i>
<u>Β. Αιγαίου</u>	<i>Λέσβου</i>	
	<i>Χίου</i>	
	<i>Σάμου</i>	<i>ΚΕΓΕ Σάμου</i>
<u>Ν. Αιγαίου</u>	<i>Κυκλάδων</i>	<i>ΚΕΓΕ Νάξου</i>
	<i>Δωδ/νήσου</i>	<i>ΚΕΓΕ Ρόδου</i>

Κρήτης	<i>Χανίων</i>	<i>ΚΕΓΕ Χανίων</i>
	<i>Ρεθύμνης</i>	<i>ΚΕΓΕ Ρεθύμνης</i>
		<i>Π.Γ.Σ. Ασωμάτων</i>
	<i>Ηρακλείου</i>	<i>ΚΕΓΕ Ηρακλείου</i>
		<i>Π.Γ.Σ. Μεσσαράς</i>
	<i>Λασηθίου</i>	<i>ΚΕΓΕ Σπείας</i>

Εκτός από τις παραπάνω εκπαιδευτικές δραστηριότητες δαπανήθηκε ποσό: 338500000 δρχ. στη συγκεκριμένη οκταετία για δραστηριότητες φιλοξενίας αγροτών, αγροπισσών, ενημερωτικές συγκεντρώσεις ΑΣΟ, πολιτιστικές δραστηριότητες (δανειστικές βιβλιοθήκες, εκθέσεις, πολιτιστικές εκδηλώσεις). Οι δραστηριότητες αυτές ευαισθητοποιούν τον αγροτικό πληθυσμό και συμπληρώνουν το εκπαιδευτικό έργο των ΚΕΓΕ. Συνολικά δαπανήθηκαν για λειτουργικές και εκπαιδευτικές ανάγκες 2030500000 δρχ. Το γενικό σύνολο των δαπανών Υποδομή - Εκπαίδευση έφθασε τα 3435826000 για τα έτη 1981-1989.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Αριθμός εκπαιδευθέντων μόνο με ενιαχύσεις Ε.Κ.Τ.

Σύνολο Εκπαιδευθέντων (Νέοι + Ενήλικες) (Άνδρες + Γυναίκες)	-1981-	-1982-	-1983-	-1984-	-1985-	-1986-	-1987-	-1988-
	20	1,057	3,162	6,686	9,500	2,500	5,238	4,510
Από αυτούς: Άνδρες		542	2,101	3,252	4,600	1,200		
Γυναίκες								
Νέοι και Νέες (κάτω των 25 ετών)								
Δαπάνες								

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Γεωργίας - Δ/ση Γεωργικών Εφαρμογών

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Προγράμματα Γεωργικής Εκπαίδευσης (Εκατομμύρια δρχ.)

	Προγράμματα με συνδρομή 55% του Ευρ. Κοιν. Ταμείου	Προγράμματα με συνδρομή 25% του ΕΓΤΠΕ (797/85/ΕΟΚ)	Εθνικό ταχύρρυθμο πρόγραμμα χωρίς Κοινοτική συμμετοχή	Σύνολο δαπανών εκπαιδευτικών προγραμμάτων
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
<i>-1981-</i>	1		45	46
<i>-1982-</i>	1.5		55.5	57
<i>-1983-</i>	52		106	158
<i>-1984-</i>	85		93	178
<i>-1985-</i>	102.25		121.75	224
<i>-1986-</i>	204.5		71	275.5
<i>-1987-</i>	104	200	64	368
<i>-1988-</i>	148.35	192.7	43.95	385
<i>-1989-</i>	520			
<i>Σύνολο</i>	1,218.6	392.7	600.2	2,211.5

Τα προγράμματα της στήλης (2) είχαν ελάχιστη διάρκεια 100 ώρες ή 20 ημέρες και συμμετοχή νέων σε ποσοστό 75% του συνόλου, της στήλης (3) είχαν ελάχιστη διάρκεια 150 ώρες ή 25 ημέρες χωρίς περιορισμό στην ηλικία, ενώ εκείνα της στήλης (4) γίνονταν από το 1961 και αφορούσαν ταχύρρυθμες επιμορφώσεις 1-5 ημερών. Από το 1989 ολόκληρο το πρόγραμμα επιδοτείται από την Κοινότητα ως ενιαίο αδιάσπαστο σύνολο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

4.1 Τ Ε Σ (ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΣΧΟΛΕΣ)

Οι τέσσερις Τ.Ε.Σ. που λειτουργούν σήμερα στη χώρα είναι: η Γαλακτοκομική Ιωαννίνων, η Αβερώφειος Λάρισας, η Σχολή Συγγρού και η Αμερικανική Σχολή στη Θεσσαλονίκη. Η τελευταία λειτουργεί πρότυπα κάτω από ιδιαίτερο καθεστώς. Ενώ ακολουθεί το αναλυτικό πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας εποπτεύεται από το Υπουργείο Γεωργίας όσον αφορά την πρακτική εξάσκηση των μαθητών αλλά και γενικότερα τα γεωργικά μαθήματα. Πιο αναλυτικά, για να εξετάσουμε την υφιστάμενη κατάσταση όσον αφορά την γεωργική εκπαίδευση στις Τ.Ε.Σ. θα χρησιμοποιήσουμε τη διοικητική διαίρεση που ορίζει ο Ν.1622/1986 για την Τοπική Αυτοδιοίκηση, την Περιφερειακή Ανάπτυξη και τον Δημοκρατικό Προγραμματισμό.

Σύμφωνα με αυτόν η χώρα διαιρείται σε 13 περιφέρειες:

- 1 *Ανατολική Μακεδονία και Θράκη*
- 2 *Κεντρική Μακεδονία*
- 3 *Δυτική Μακεδονία*
- 4 *Ήπειρος*
- 5 *Θεσσαλία*
- 6 *Ιόνιοι Νήσοι*
- 7 *Δυτική Ελλάδα*
- 8 *Στερεά Ελλάδα*
- 9 *Αττική*
- 10 *Πελοπόννησος*
- 11 *Βόρειο Αιγαίο*
- 12 *Νότιο Αιγαίο*
- 13 *Κρήτη*

Οι 4 Τ.Ε.Σ. που υπάρχουν συνολικά στη χώρα βρίσκονται στις εξής περιφέρειες: Στους 7 Νομούς της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας 1 Τ.Ε.Σ. , στους 4 Νομούς της

Περιφέρειας Ηπείρου 1 Τ.Ε.Σ. , στους 4 Νομούς της Περιφέρειας Θεσσαλίας 1 Τ.Ε.Σ. και στην Περιφέρεια Αττικής 1 Τ.Ε.Σ.

4.2 ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Όσον αφορά γενικά την υλικοτεχνική υποδομή των Τ.Ε.Σ. μπορούμε να θεωρήσουμε ότι τα εκπαιδευτικά κέντρα διαθέτουν επαρκή εξοπλισμό. Πιο αναλυτικά θα εξεταστούν παρακάτω τα εξής στοιχεία που είναι απαραίτητα για τη σωστή εκπαιδευτική λειτουργία αλλά και που ακολουθούν δείκτες ικανοποιητικού εξοπλισμού ενός σύγχρονου εκπαιδευτικού κέντρου: αριθμός και χωρητικότητα αιθουσών διδασκαλίας, αριθμός βιβλίων στις βιβλιοθήκες και ύπαρξη εποπτικών μέσων διδασκαλίας.

Ο αριθμός και η χωρητικότητα των αιθουσών διδασκαλίας δεν πρέπει να ερευνάται ανεξάρτητα από την περιφέρεια ή καλύτερα τον Νομό της χώρας όπου βρίσκονται οι Τ.Ε.Σ. Σχεδόν το 90% του συνόλου των Τ.Ε.Σ. διαθέτει μόνιμα μία με δύο αίθουσες διδασκαλίας ενώ στις υπόλοιπες περιπτώσεις υπάρχουν περισσότερες αίθουσες διδασκαλίας. Τα περισσότερα εκπαιδευτικά κέντρα διαθέτουν αίθουσες με χωρητικότητα που κυμαίνεται σε μεγάλο εύρος ενώ η μεγαλύτερη αίθουσα χωρητικότητας, βρίσκεται στην Τ.Ε.Σ. Συγγρού.

Σύμφωνα με δευτερογενή στοιχεία σχεδόν τα 2/3 των Τ.Ε.Σ. διαθέτουν βιβλιοθήκη και ο αριθμός των βιβλίων ανά βιβλιοθήκη κυμαίνεται σε αρκετά μεγάλο εύρος δηλαδή από 150 μέχρι 9.5 χιλιάδες ανά Τ.Ε.Σ. Τα εκπαιδευτικά κέντρα που διαθέτουν ιδιαίτερα εξοπλισμένες βιβλιοθήκες (5-8 χιλιάδες βιβλία) είναι λίγα. Σχεδόν στο 70% των υπόλοιπων περιπτώσεων οι βιβλιοθήκες διαθέτουν λιγότερα από 1000 βιβλία. Σε αυτά τα Τ.Ε.Σ. η ύπαρξη βιβλιοθήκης είναι περισσότερο τυπική μια και το περιορισμένο μέγεθός τους δεν είναι σε θέση να καλύψει τις εκπαιδευτικές ανάγκες που σήμερα υπάρχουν ή που θα προκύψουν στο μέλλον.

Στις Τ.Ε.Σ. που λειτουργούν, συνήθως υπάρχει πολύγραφος ή φωτοαντιγραφικό μηχάνημα. Στις περισσότερες περιπτώσεις όμως, τα εκπαιδευτικά κέντρα είναι εφοδιασμένα με τηλεόραση και σε αρκετές με video για την παρακολούθηση ειδικών

γεωργικών εκπομπών. Η ύπαρξη μηχανημάτων για την αναπαραγωγή έντυπου υλικού σαν βοήθημα στη διάρκεια των εκπαιδεύσεων δεν έχει θεωρηθεί άμεσης προτεραιότητας σε σύγκριση με την ύπαρξη οπτικοακουστικών μέσων.

Τα υπόλοιπα εποπικά μέσα όπως το γραφοσκόπιο και ο προβολέας διαφανειών που σήμερα θεωρούνται σαν απαραίτητος εξοπλισμός για την διδασκαλία, υπάρχουν στις περισσότερες Τ.Ε.Σ. Φωτογραφική ή κινηματογραφική μηχανή, στερεοφωνικό συγκρότημα καθώς και στερεοσκόπιο υπάρχουν σε ορισμένα εκπαιδευτικά κέντρα και αποτελούν περισσότερο εξειδικευμένο εξοπλισμό ο οποίος συμβαδίζει με τις εκπαιδευτικές ανάγκες της περιοχής.

Αναλυτικότερα οι Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές που λειτουργούν σήμερα στην Ελλάδα έχουν ως εξής:

Α. Η Αμερικανική Γεωργική Σχολή

Ι. ΓΕΝΙΚΑ

Η Αμερικανική Γεωργική Σχολή ιδρύθηκε το 1904 στη Θεσσαλονίκη από έναν Αμερικανό Ιεραπόστολο ως Εκπαιδευτικό Φιλανθρωπικό Ίδρυμα και αναγνωρίστηκε από την Οθωμανική Αυτοκρατορία με φερμάνι.

Το 1918 (ελεύθερη πλέον η Ελλάδα) εγκρίθηκε η λειτουργία της Σχολής υπό την εποπεία του Υπουργείου Γεωργίας.

Με διάφορους νόμους η Σχολή επικορρηγήθηκε από το Ελληνικό Κράτος και κατά καιρούς απαλλάχθηκε από φόρους και δασμούς.

Το 1966 το πτυχίο της Σχολής αναγνωρίστηκε ως ισότιμο με αυτό του τριετούς Γυμνασίου.

Το 1970 η Σχολή μετατράπηκε σε μέση Γεωργική Σχολή.

Το 1977 η Σχολή μετατράπηκε σε Τ.Ε.Λ. και Τ.Ε.Σ. Σήμερα λειτουργεί υπό την εποπεία τόσο του Υπουργείου Παιδείας με το Π.Δ. 813 ΦΕΚ 259/1977 όσο και του Υπουργείου Γεωργίας με τον Ν. 1094 ΦΕΚ 279/1980, ο οποίος αναφέρεται στην Πρακτική Άσκηση των μαθητών.

Κατά την δετία 1986-1993 ο αριθμός των μαθητών που αποφοίτησε ανέρχεται σε 485.

Το 1991 εγγράφηκαν για πρώτη φορά κορίτσια, των οποίων ο αριθμός φθάνει συνολικά σε 30 (1993).

Η ηλικία των μαθητών κατά την εγγραφή στην Α' τάξη είναι 15 ετών, η διάρκεια των σπουδών είναι 2 έτη και το πτυχίο που απονέμεται είναι:

ΠΤΥΧΙΟ ΤΕΣ, Ειδικότητα (α) Ανθοκηπουρική ή (β) Αγροτικών Μηχανημάτων.

II. ΥΠΟΔΟΜΗ

A. Κτίρια - Αγρόκτημα

Η συνολική έκταση που διαθέτει η Αμερικανική Γεωργική Σχολή είναι 1500 στρέμματα.

Ο καλυπόμενος με κτίρια χώρος ανέρχεται σε 1250 τ.μ.

Διαθέτει ακόμη: 10 αίθουσες διδασκαλίας (450 m²)

5 αίθουσες εργαστηρίων (200m²)

Οικοτροφείο για 250 μαθητές (2500 m²)

Αθλητικές εγκαταστάσεις για: κλασσικό αθλητισμό

πετόσφαιρα

καλαθόσφαιρα

τένις

ποδόσφαιρο

Στη Σχολή λειτουργεί αγρόκτημα συνολικής έκτασης 1300 στρ. με τα ακόλουθα Τμήματα:

- ▶ Πιπνοτροφείο
- ▶ Βουστάσιο
- ▶ Γαλακτοκομείο
- ▶ Μεγάλη Καλλιέργεια
- ▶ Ανθοκηπευτικά
- ▶ Φυτά εσωτερικού χώρου

Η πλεονάζουσα παραγωγή του αγροκτίματος πωλείται και αποφέρει έσοδα, τα οποία διατίθενται τόσο για τη διατροφή όσο και για την εκπαίδευση των μαθητών - μαθητριών.

Το προσωπικό που απασχολείται στο αγρόκτημα αποτελείται από 110 άτομα, τα οποία ανήκουν στις εξής κατηγορίες:

- Γεωπονικό Προσωπικό (6)
- Τεχνικό Γεωπονικό Προσωπικό (4)
- Εργατοτεχνικό Προσωπικό (35)
- Μαθητές της Σχολής (60)

Η χρηματοδότηση προέρχεται κύρια από το Υπουργείο Γεωργίας (20 εκατομ. / έτος) και τις δωρεές (15 εκατομ. / έτος). Το Υπουργείο Παιδείας δεν χρηματοδοτεί την Σχολή.

B. Εξοπλισμός

Πέντε (5) Αίθουσες εργαστηρίων λειτουργούν για τις ανάγκες των μαθητών της ΤΕΣ (Μηχανουργείου, ΜΕΚ, Γεωργικών Μηχανημάτων, Μεγάλης Καλλιέργειας, Αυθοκηπουρικής), ενώ οι Αίθουσες Διδασκαλίας διαθέτουν σύγχρονο εξοπλισμό με θρανία, εποπικά μέσα, εργαλεία, εργαλειομηχανές κ.λ.π.

Γενικά θεωρείται από τα στελέχη της Σχολής ότι ο εξοπλισμός της είναι σύγχρονος, αν και θα επιθυμούσαν και άλλον ακόμη πιο σύγχρονο εξοπλισμό. Ακόμη, για την καλύτερη κατανόηση των διδακτικών στόχων, η Σχολή διαθέτει σχεδόν όλα τα σύγχρονα εποπικά μέσα διδασκαλίας (επιδιασκόπιο, διασκόπιο, μηχανή προβολής ολότητας, video, τηλεόραση, ραδιόφωνο, κασετόφωνο, κινημ. μηχανή κ.λ.π.)

III. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Για τη λειτουργία της ΤΕΣ στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή απασχολούνται συνολικά 30 άτομα. Αυτά ανήκουν στις εξής κατηγορίες:

- ▶ Γεωπόνοι - Καθηγητές (5)
- ▶ Καθηγητές άλλων ειδικοτήτων (4)
- ▶ Απόφοιτοι Τ.Ε.Ι. (3)
- ▶ Εξειδικευμένοι τεχνίτες (4)
- ▶ Εργατοτεχνίτες (5)

- ▶ Εργάτες (2)
- ▶ Διοικητικό Προσωπικό (7)

IV. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ - ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

Το πρόγραμμα Μαθημάτων στην ΤΕΣ ακολουθεί το Αναλυτικό Πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας όσον αφορά το θεωρητικό κυρίως μέρος. Όπως ήδη ελέχθει η φοίτηση είναι διετής και οι μαθητές μπορούν να εξειδικευτούν είτε στην Ανθοκηπουρική είτε στα Αγροτικά Μηχανήματα.

Έτσι το αναλυτικό πρόγραμμα έχει ως εξής:

Α' Έτος

Το Α' Έτος είναι κοινό και για τις δύο Ειδικότητες:

I. Γενικά Μαθήματα

- Νέα Ελληνικά
- Μαθηματικά
- Φυσική
- Αγγλικά

II. Μαθήματα Ειδικότητας

- Γενική φυτική παραγωγή
- Γενική ζωική παραγωγή
- Οικον. γεωργ. παραγωγή
- Εδαφολογία - Λιπασματολογία
- Γεωργικοί ελκυστήρες
- Γεωργικές εγκαταστάσεις

III. Εργαστήρια

- Εργαστήριο Γεωργικών Εφαρμογών

Β' Έτος

Το Β' Έτος έχει κοινά τα Γενικά Μαθήματα:

I. Γενικά Μαθήματα

- Νέα Ελληνικά
- Μαθηματικά
- Φυσική
- Αγγλικά
- Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος

II. Μαθήματα Ειδικότητας

A. Ανθοκηπουρική	B. Αγροτικά Μηχανήματα
Ανθοκηπουρική	Ειδική φυτική παραγωγή
Θερμοκηπιακές εγκαταστάσεις	Μηχανήματα αγρών
Επεξεργασία - Εμπορία αγρ. προϊόντων	Αρδευτικά - Ψεκαστικά μηχανήματα
Στοιχεία φυτοπροστασίας	Στοιχεία γεωργικής τεχνικής
Αρδεύσεις - Συντήρηση εδάφους	Αρδεύσεις - Συντήρηση εδάφους
Μηχανήματα ανθοκηπουρικής	Βλάβες - Επισκευές μηχανημάτων

III. Εργαστήρια

- Ανθοκηπουρικής
- Αγροτικών Μηχανημάτων

Οι μαθητές έχουν συνολικά 34 ώρες / εβδομάδα, από τις οποίες 40% είναι θεωρία και 60% πράξη.

Οι πρακτικές ασκήσεις λαμβάνουν χώρα:

- στα εργαστήρια
- στα χωράφια και τους κήπους
- στα ζώα και στα πτηνά
- στα θερμοκήπια, ενώ

η πρακτική εξάσκηση των μαθητών λαμβάνει χώρα:

- στο Αγρόκτημα
- στο Βουστάσιο
- στο Πιπνοτροφείο
- στη Μεγάλη Καλλιέργεια και
- στα θερμοκήπια

Η πρακτική εξάσκηση διαρκεί 160 μέρες συνολικά.

Άλλες μορφές διδασκαλίας που συνεπικουρούν τις σπουδές είναι:

- οι έπαγγελματικοί περίπατοι - επισκέψεις
- οι εκπαιδευτικές εκδρομές
- η ομαδική διδασκαλία
- η ατομική ανάθεση εργασίας
- η μαθητεία σε εργοδότες ή γονείς μαθητών που είναι αγρότες.

Στην ΤΕΣ που λειτουργεί στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή εκτός από τα υποχρεωτικά μαθήματα του Αναλυτικού Προγράμματος προσφέρονται και επιπλέον δυνατότητες για εκμάθηση:

- Δακτυλογράφησης
- Ηλεκτρονικών Υπολογιστών
- Υφαντικής - Ραπτικής
- Μαγειρικής
- Κεραμικής

Ο Δ/ντής Εκπαίδευσης επισημαίνει ακόμη ότι πρέπει να αλλάξει το Πρόγραμμα Σπουδών όσον αφορά κυρίως τα θεωρητικά μαθήματα δηλαδή να γίνουν ειδικά αναλυτικά προγράμματα και βιβλία μαθητών - καθηγητών.

Όσον αφορά τα σχολικά εγχειρίδια επισημαίνεται ότι είναι δυσκολονότα για το επίπεδο των συγκεκριμένων μαθητών και παρέχουν γενικά παρωχημένη γνώση.

V. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗ

Οι απόφοιτοι της Τεχνικής Επαγγελματικής Σχολής (ΤΕΣ) της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής έχουν καλές προοπτικές στην αγορά εργασίας, διότι διαθέτουν μια

έντονη διαφοροποίηση στο πρόγραμμα σπουδών τους, η οποία αφορά τον τομέα της πρακτικής άσκησης και εξάσκησης.

Οι δυνατόιτες απασχόλησής τους είναι πολλές:

- α. δημιουργία προσωπικών ή οικογενειακών επιχειρήσεων
- β. υπάλληλοι στον ιδιωτικό τομέα
- γ. υπάλληλοι Δημοσίων Υπηρεσιών (Υπ. Γεωργίας)

VI. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Για την καλύτερη λειτουργία της ΤΕΣ επισημαίνεται ότι θα πρέπει να δρομολογηθούν διάφορες αλλαγές που αφορούν τους ακόλουθους τομείς:

- α. την εκπαίδευση: αναθεώρηση των ωρολογίων και αναλυτικών προγραμμάτων
- β. την διοίκηση: καλύτερη ενημέρωση των μαθητών για τις προοπτικές που διαμορφώνει η Σχολή
- γ. τη χρηματοδότηση:
 - 1) περισσότερα χρήματα για επιμόρφωση του προσωπικού
 - 2) περισσότερα χρήματα για σύγχρονο εξοπλισμό που αφορά κυρίως την πρακτική άσκηση - εργαστήρια

B. Αβερώφειος Τεχνική - Επαγγελματική Σχολή

I. ΓΕΝΙΚΑ

Η Σχολή είναι γνωστή ως "ΑΒΕΡΩΦΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ".

Ιδρύθηκε το 1911 και ως το 1944 λειτουργούσε ως Μέση Γεωργική Σχολή Μεσογεωπόνων.

Από το 1944 μετατράπηκε σε Πρακτικό Γεωργικό Σχολείο με αγροτικά εκπαιδευτικά προγράμματα ως το 1990 κυρίως σε θέματα Αγροτικών Μηχανημάτων και Μελισσοκομίας.

Παράλληλα, κατά τα έτη 1950-1969 λειτουργούσε και Τμήμα Τεχνικών Τυροκόμων.

Το 1990, με το Προεδρικό Διάταγμα 92/2.4.90 μετατράπηκε σε Τεχνική Επαγγελματική Σχολή (ΤΕΣ) Τεχνικών Αγροτικών Μηχανημάτων.

Η ΤΕΣ της Αβερωφείου λεπουργεί υπό την εποπεία του Υπουργείου Γεωργίας, Π.Δ. 90/2.4.90.

Κατά το διάστημα της τριετίας που λεπουργεί (1991-1993) φοίτησαν συνολικά 111 μαθητές από τους οποίους 8 κορίτσια.

Η ηλικία των μαθητών κατά το Α' έτος εγγραφής κυμαίνεται από 16-21 ετών, η διάρκεια φοίτησης είναι 2 έτη και το πτυχίο που απονέμεται:

ΠΤΥΧΙΟ ΤΕΣ , Ειδικότητα: Αγροτικά Μηχανήματα

II. ΥΠΟΔΟΜΗ

A. Κτίρια

Η συνολική έκταση που διαθέτει η Αβερωφείος Τεχνική Επαγγελματική Σχολή ανέρχεται σε 40000 τ.μ.

Ο καλυπτόμενος με κτίρια χώρος ανέρχεται συνολικά σε 10000 τ.μ. ενώ διαθέτει:

- 6 αίθουσες διδασκαλίας (300 τ.μ.)
- 5 αίθουσες εργαστηρίων (500 τ.μ.) και
- οικοτροφείο (300 τ.μ.), το οποίο μπορεί να φιλοξενήσει 40 μαθητές.
- αθλητικές εγκαταστάσεις:

a μπάσκετ

b βόλεϋ

c ποδόσφαιρο

d πινγκ - πονγκ

Στη Σχολή λεπουργεί Αγρόκτημα με τα εξής Τμήματα:

a φυτικής παραγωγής

b ζωικής παραγωγής

c γεωργικών μηχανημάτων

Το Αγρόκτημα καλύπτει 580 στρ. η δε παραγωγή του πωλείται, με αποτέλεσμα να υπάρχουν έσοδα από το Αγρόκτημα.

Τα προϊόντα του Αγροκτήματος διατίθενται ως εξής:

- ο το γάλα στο εργοστάσιο γάλακτος "ΟΛΥΜΠΟΣ"
- ο τα ζώα αναπαραγωγής σε κτηνοτρόφους της περιοχής
- ο τα δημητριακά στην Ένωση Γεωργικών Συν/σμών Λάρισας

Με το Αγρόκτημα ασχολούνται συνολικά 55 άτομα. Το προσωπικό κατά κατηγορία είναι:

- Γεωπονικό (1)
- Τεχνικό Γεωπονικό (Τ.Ε.Ι.) (1)
- Διοικητικό (2)
- Εργατοτεχνικό (7)
- Μαθητές (44)

Η χρηματοδότηση για τη λειτουργία της Αβερωφείου προέρχεται αποκλειστικά από το Υπουργείο Γεωργίας (25 εκατομ.)

B. Εξοπλισμός

Στην ΤΕΣ λειτουργούν οι ακόλουθες αίθουσες εργαστηρίων:

- a γεωργικών μηχανημάτων
- b μηχανολογικό
- c γεωργικής τεχνικής
- d αρδευτικό - ψεκαστικό
- e ηλεκτροτεχνίας
- f εδαφολογίας - φυτικής παραγωγής
- g Η/Υ

Οι αίθουσες διδασκαλίας είναι απλές αίθουσες με το στοιχειώδη εξοπλισμό, ενώ γενικότερα η Σχολή υστερεί σε σύγχρονο εξοπλισμό. Για το λόγο αυτό θεωρείται απαραίτητη η απόκτηση:

- θερμοκηπιακών εγκαταστάσεων
- σύγχρονου ελκυστήρα - θεριζοαλωνιστικής - βαμβακοσυλλεκτικής
- εργαλείων και εργαλειομηχανών

Η ΤΕΣ της Αβερωφείου διαθέτει σχεδόν όλα τα εποπικά μέσα διδασκαλίας (επιδιασκοπιο, μηχανή προβολής ολκής, τηλεόραση, video, κινηματογραφική μηχανή, ραδιόφωνο, κασετόφωνο κ.λ.π.)

III. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Στην ΤΕΣ εργάζονται συνολικά 16 άτομα:

- ▶ Καθηγητές - Γεωπόνοι (2)
- ▶ Καθηγητές άλλων ειδικοτήτων (3)
- ▶ Απόφοιτοι Τ.Ε.Ι. (2)
- ▶ Τεχνίτες εξειδικευμένοι (3)
- ▶ Εργατοτεχνίτες (1)
- ▶ Εργάτες (2)
- ▶ Διοικητικό προσωπικό (3)

Τα επαγγελματικά προσόντα των καθηγητών είναι: Πτυχίο ΑΕΙ ή ΤΕΙ, Παιδαγωγικές γνώσεις (ΣΕΛΕΤΕ) και κάποιες τεχνικές γνώσεις.

IV. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ - ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Μαθημάτων για το Α' και Β' έτος και για την Ειδικότητα: Αγροτικών Μηχανημάτων έχει ως εξής:

ΜΑΘΗΜΑΤΑ Α' ΈΤΟΥΣ	ΜΑΘΗΜΑΤΑ Β' ΈΤΟΥΣ
<i>I. Γενικά Μαθήματα</i>	<i>I. Γενικά Μαθήματα</i>
Νέα Ελληνικά	Νέα Ελληνικά
Ξένη γλώσσα	Ξένη γλώσσα
Φυσική	Φυσική
Μαθηματικά	Μαθηματικά
	Στοιχεία Δημοκρατικού Πολιτεύματος
<i>II. Μαθήματα Ειδικότητας</i>	<i>II. Μαθήματα Ειδικότητας</i>
Γεωργική Τεχνική Ι	Φυτά Μεγάλης Καλλιέργειας
Γεωργικά Μηχανήματα	Αρδεύσεις - Αρδευτικά Μηχανήματα

Εδαφολογία - Λιπασματολογία	Γεωργική Τεχνική II
Γεωργική Οικονομία - Χρήση Η/Υ	Μ.Ε.Κ.
Φυτική Παραγωγή	Μηχανήματα Συγκομιδής
Γεωργικοί Ελκυστήρες	Γεωργική Ηλεκτροτεχνία
III. Εργαστήρια	III. Εργαστήρια
Γεωργική Τεχνική I	Φυτά Μεγάλης Καλλιέργειας
Γεωργικά Μηχανήματα	Αρδεύσεις - Αρδευτικά Μηχανήματα
Εδαφολογία - Λιπασματολογία	Γεωργική Τεχνική II
Γεωργική Οικονομία - Χρήση Η/Υ	Μ.Ε.Κ.
Φυτική Παραγωγή	Μηχανήματα Συγκομιδής
Γεωργικοί Ελκυστήρες	Γεωργική Ηλεκτροτεχνία

Οι μαθητές έχουν 6 ώρες μάθημα την ημέρα από τις οποίες το 50% πράξη. Οι πρακτικές ασκήσεις λαμβάνουν χώρα στα:

- Εργαστήρια και
- στο Αγρόκτημα της Σχολής

Η πρακτική εξάσκηση των μαθητών λαμβάνει χώρα:

- στο Αγρόκτημα της Σχολής και
- σε Συνεργεία Αγροτικών Μηχανημάτων και διαρκεί 150 ώρες

Τις σπουδές στην ΤΕΣ συνεπικουρούν ακόμα:

- Εκπαιδευτικοί περίπατοι - επισκέψεις
- Εκπαιδευτικές εκδρομές
- Ομαδική διδασκαλία / ανάθεση εργασίας

Εκτός από τα υποχρεωτικά μαθήματα του Αναλυτικού Προγράμματος Μαθημάτων δεν προσφέρονται στην ΤΕΣ επιπλέον μαθήματα.

Επισημαίνεται από τη Δ/ση της Σχολής ότι θα πρέπει να αλλάξει ο τρόπος της πρακτικής άσκησης των μαθητών (συναντώνται δυσκολίες στην πρακτική εξάσκηση στη

βιομηχανία λόγω αντίδρασης των εργοδοτών: α) για τη νεαρή ηλικία των μαθητών και β) για την ασφάλιση).

Όσον αφορά τα σχολικά εγχειρίδια - σύμφωνα με τις απόψεις των καθηγητών - είναι γραμμένα με δυσνόητο τρόπο για το συγκεκριμένο επίπεδο των μαθητών και παρέχουν παρωχημένη γνώση.

Οι πηγές χρηματοδότησης επαρκούν μόνο όσον αφορά τη θεωρητική κατάρτιση και την αξιοπρεπή διαμονή - διατροφή των μαθητών όχι όμως την πρακτική κατάρτιση και εξάσκηση.

V. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗ

Οι δυνατότητες απασχόλησης των αποφοίτων της ΤΕΣ Αβερωφείου είναι - σύμφωνα με τις δηλώσεις της Δ/σης μέτριες.

Οι απόφοιτοι απασχολούνται συνήθως:

- ο ως ελεύθεροι επαγγελματίες - τεχνίτες αγροτικών μηχανημάτων
- ο υπάλληλοι σε ιδιωτικές εταιρίες αγροτικών μηχανημάτων
- ο σε συνεργεία επισκευής αγροτικών μηχανημάτων
- ο στο δημόσιο, όπου υπάρχει ανάλογο αντικείμενο
- ο στις δικές τους αγροτικές εκμεταλλεύσεις

VI. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Είναι γεγονός ότι θα μπορούσε να επτευχθεί καλύτερη λειτουργία της ΤΕΣ εφόσον υπάρξει μεγαλύτερη χρηματοδότηση και σύγχρονος εξοπλισμός.

Γ. Η Γαλακτοκομική Τεχνική - Επαγγελματική Σχολή Ιωαννίνων

I. ΓΕΝΙΚΑ

Η Γαλακτοκομική Τεχνική - Επαγγελματική Σχολή Ιωαννίνων με τη μορφή Πρακτικού Γεωργικού Σχολείου ιδρύθηκε το 1914 (Νόμος 301/1914). Το 1932 η Σχολή εγκαταστάθηκε σε σύγχρονο και καλά εξοπλισμένο για την εποχή του συγκρότημα και συνέχισε να λειτουργεί στον χώρο αυτό μέχρι το 1985, απόπου μεταφέρθηκε σε νέες

σύγχρονες εγκαταστάσεις στο χώρο του Σταθμού Γεωργικής Έρευνας έξω από την πόλη των Ιωαννίνων συνεχίζοντας να λειτουργεί με την ίδια εκπαιδευτική μορφή.

Το 1989 με το Π.Δ. 227 μετατράπηκε σε Τεχνική Επαγγελματική Σχολή (ΤΕΣ) αντίστοιχη της Β/θμιας Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας.

Κατά την δετία 1986-1993 ο αριθμός των μαθητών ανερχόταν σε 484 από τους οποίους 455 αγόρια και μόλις 29 κορίτσια.

Η ηλικία των μαθητών κατά την εγγραφή τους στην Α' τάξη ποικίλει από 15-22 χρονών, η διάρκεια των σπουδών είναι 2 έτη και το πτυχίο που απονέμεται:

ΠΤΥΧΙΟ ΤΕΣ , Ειδικότητα: Γαλακτοκομία

II. ΥΠΟΔΟΜΗ

A. Κτίρια - Αγρόκτημα

Η συνολική έκταση που διαθέτει η Σχολή είναι 40 στρέμματα. Ο καλυπόμενος με κτίρια χώρος ανέρχεται σε 4000 m².

Διαθέτει ακόμη: 5 αίθουσες διδασκαλίας (200 m²)

οικοτροφείο για 100 μαθητές (600m²)

αθλητικές εγκαταστάσεις για:

μπάσκετ

βόλευ

τένις

πινγκ - πονγκ

Στη Σχολή λειτουργεί εργαστήριο παραγωγής τυριών. Η παραγωγή πωλείται και αποφέρει έσοδα, τα οποία καλύπτουν το 20% του προϋπολογισμού της Σχολής.

Το Προσωπικό που απασχολείται στο αγρόκτημα αποτελείται από 33 συνολικά άτομα, τα οποία ανήκουν στις εξής κατηγορίες:

- γεωπονικό προσωπικό (1 ειδικός στη γαλακτοκομία)
- τεχνικό γεωπονικό προσωπικό
- διοικητικό προσωπικό (1 λογιστής)

➤ εργατοτεχνικό προσωπικό (1 τυροκόμος)

➤ μαθητές (30)

Η χρηματοδότηση προέρχεται μόνο από το Υπουργείο Γεωργίας (35 εκατομ. / έτος).

B. Εξοπλισμός

Τρεις (3) αίθουσες Εργαστηρίων λειτουργούν για τις ανάγκες των μαθητών της ΤΕΣ: (α) Χημικής Ανάλυσης Γάλακτος και Γαλακτοκομικών προϊόντων, (β) Μικροβιολογικών Αναλύσεων, (γ) Παρασκευής Γαλακτοκομικών Προϊόντων, ενώ οι αίθουσες διδασκαλίας διαθέτουν σύγχρονο εξοπλισμό με εποπικά μέσα διδασκαλίας: επιδασκόπιο, διασκόπιο, προβολής σταθερών εικόνων, video, τηλεόραση, κινηματογραφική μηχανή, ραδιόφωνο, κασετόφωνο.

III. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Για τη λειτουργία της ΤΕΣ στη Γαλακτοκομική Σχολή εργάζονται συνολικά 15 άτομα. Αυτά ανήκουν στις εξής κατηγορίες:

▶ Γεωπόνοι - Καθηγητές (5)

▶ Καθηγητές άλλων ειδικοτήτων (4)

▶ Απόφοιτοι ΤΕΙ (1)

▶ Τεχνίτες εξειδικευμένοι (3)

▶ Εργατοτεχνίτες

▶ Εργάτες

▶ Διοικητικό προσωπικό (2)

Τα προσόντα των καθηγητών γενικά είναι πτυχίο ΑΕΙ / ΤΕΙ και παιδαγωγικές γνώσεις.

IV. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ - ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

Το πρόγραμμα Μαθημάτων στην ΤΕΣ ακολουθεί το εξής Πρόγραμμα:

A' Έτος

I. Γενικά Μαθήματα

- Νέα Ελληνικά
- Μαθηματικά

- Φυσική
- Αγγλικά

II. Μαθήματα Ειδικότητας

- Χημεία Γάλακτος
- Γεωργική Οικονομία
- Γαλακτοπαραγωγή
- Γενική Τυροκομία
- Γαλακτοκομία

III. Εργαστήρια

- Γαλακτοκομίας
- Γεωργικής Οικονομίας
- Γαλακτοπαραγωγής

B' Έτος

I. Γενικά Μαθήματα

- Νέα Ελληνικά
- Μαθηματικά
- Φυσική
- Αγγλικά

II. Μαθήματα Ειδικότητας

- Υγιεινή Γαλακτοκομείων
- Ειδική Τυροκομία
- Μικροβιολογία Γάλακτος
- Τεχνολογία Γάλακτος

III. Εργαστήρια

- Τυροκομίας
- Μικροβιολογίας

Οι μαθητές έχουν 6 ώρες μάθημα την ημέρα από τις οποίες $1/3$ θεωρία (2 ώρες) και $2/3$ πράξη (4 ώρες).

Οι πρακτικές ασκήσεις λαμβάνουν χώρα:

a στα εργαστήρια

b στις αίθουσες ενώ

η πρακτική εξάσκηση των μαθητών λαμβάνει χώρα:

a στα Εργαστήρια της Σχολής και

b στις Βιομηχανίες Γάλακτος

Η πρακτική εξάσκηση διαρκεί συνολικά 60 ημέρες.

Άλλες μορφές διδασκαλίας που συνεπικουρούν τις σπουδές είναι:

- οι εκπαιδευτικοί περίπατοι - επισκέψεις
- οι εκπαιδευτικές εκδρομές
- η ομαδική διδασκαλία / ανάθεση εργασίας
- η ατομική ανάθεση εργασίας / συναγωνισμός, ενώ

τα εποπτικά μέσα διδασκαλίας συμμετέχουν στη θεωρητική εκπαίδευση κατά 50%.

Το Σχολείο δεν προσφέρει εκτός από τα μαθήματα του Αναλυτικού προγράμματος επιπλέον μαθήματα.

Ο Δ/ντής Εκπαίδευσης επισημαίνει ακόμη ότι θα πρέπει να αλλάξει το πρόγραμμα Σπουδών όσον αφορά τα θεωρητικά μαθήματα και κυρίως τα γενικά διότι παρατηρείται έλλειψη στοιχειωδών γνώσεων που είναι απαραίτητες για την κατανόηση και τεκμηρίωση πρακτικών δραστηριοτήτων αναγκαίων στην παραγωγική διαδικασία.

Όσον αφορά τα σχολικά εγχειρίδια επισημαίνεται ότι είναι δυσκολονόητα για το επίπεδο των συγκεκριμένων μαθητών.

Οι πηγές χρηματοδότησης επαρκούν για την ομαλή λειτουργία της ΤΕΣ.

V. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗ

Οι απόφοιτοι της Γαλακτοκομικής Σχολής έχουν καλές προοπτικές όσον αφορά την αγορά εργασίας.

Οι δυνατότητες απασχόλησης των αποφοίτων είναι:

a σε Βιομηχανίες Γάλακτος

b στο Δημόσιο Τομέα και

c στον Ιδιωτικό Τομέα με την ίδρυση μικρών ιδιόκτητων μονάδων επεξεργασίας γάλακτος

VI. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Για την καλύτερη λειτουργία της Σχολής επισημαίνεται ότι θα πρέπει να δρομολογηθούν αλλαγές. Κύριο όμως πρόβλημα σήμερα είναι ότι πολλοί από τους μαθητές της Σχολής δεν έχουν ενημερωθεί πλήρως για το είδος της εκπαίδευσης που παρέχει η συγκεκριμένη Σχολή με αποτέλεσμα να φοβούνται αρκετοί συμπτώματικά και να παρακολουθούν την εκπαίδευση μόνο για το τελικό πτυχίο χωρίς να σκοπεύουν να εξασκήσουν οπωσδήποτε το επάγγελμα του τυροκόμου.

Ο συστηματικός επαγγελματικός προσανατολισμός στα γυμνάσια μπορεί να βοηθήσει θετικά σε αυτόν τον Τομέα.

Δ. Τεχνική Επαγγελματική Σχολή Συγγρού

ΓΕΝΙΚΑ

Η Τεχνική Επαγγελματική Σχολή Συγγρού (ΤΕΣ) άρχισε να λειτουργεί με αυτήν τη μορφή από τον Οκτώβριο του 1993. Μέχρι τότε λειτουργούσε σαν Πρακτικό Γεωργικό Σχολείο (Π.Γ.Σ.) σύμφωνα με τον Δ.Ν. 1698/39 περί ιδιωτικών Πρακτικών Γεωργικών Σχολείων.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ (σύμφωνα με

στοιχεία της τελευταίας δεκαετίας)

Η σχολική εκπαίδευση είχε διάρκεια 1 σχολικού έτους (δηλ. 9 μηνών) και σε αυτό φορούσαν παιδιά ηλικίας από 15 έως 25 χρόνων, απόφοιτοι της 9ετούς υποχρεωτικής εκπαίδευσης καθώς και μέλη αγροτικών οικογενειών. Η εκπαίδευσή τους είχε προσανατολισμό την Ανθοκομία - Κηποτεχνία και οι απόφοιτοι έπαιρναν Πιστοποιητικό Σπουδών, από το Υπουργείο Γεωργίας (Αδιαβάθμητο Σχολείο). Η Δ/ση Γεωργικών Εφαρμογών του Υπουργείου Γεωργίας επέπτευε και χρηματοδοτούσε το Π.Γ.Σ.

(εκπαίδευση με την συνδρομή του Ε.Κ.Τ.). Το χρονικό διάστημα 1984-1992 αποφοίτησαν από το Π.Γ.Σ. 256 νέοι.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΤΕΣ

Το Π.Γ.Σ. μετατράπηκε σε Τεχνική Επαγγελματική Σχολή με το Π.Δ. 317/91 σε εφαρμογή του Ν. 1566/85.

Η ΤΕΣ υπάγεται στο Υπουργείο Γεωργίας το οποίο έχει την ευθύνη λειτουργίας της και έχει σήμερα τις εξής ειδικότητες:

- ▶ Τεχνικών Αγροτικών Μηχανημάτων
- ▶ Τεχνικών Ανθοκηπουρικής
- ▶ Τεχνικών Θερμοκηπίων
- ▶ Τεχνικών Μελισσοκομίας

Η διάρκεια σπουδών είναι 2 έτη. Η χρηματοδότηση της ΤΕΣ γίνεται από τον Τακτικό Προϋπολογισμό του Υπουργείου Γεωργίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

ΑΛΛΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

5.1 ΟΑΕΔ

Ένας άλλος φορέας που εδώ και λίγα χρόνια (από το 1984) έχει αρχίσει να ασχολείται με την επαγγελματική κατάρτιση των αγροτών είναι ο Ο.Α.Ε.Δ. (*οργανισμός απασχόλησης εργατικού δυναμικού*).

Το 1984 εισήγαγε ένα πρόγραμμα για τεχνίτες αλιείας - ιχθυοκαλλιέργειας στο ΒΟΛΟ, στην ΚΑΒΑΛΑ και τη Ν.Μηχανιώνα Θεσσαλονίκης (με 29, 39 και 54 απόφοιτους αντίστοιχα). Επρόκειτο για πρόγραμμα 70 ημερών επιδοτούμενο, με συμμετοχή κατά 55% από το Ε.Κ.Τ. και 45% από εθνικούς πόρους από τον προϋπολογισμό του ΟΑΕΔ. Στη συνέχεια, το 1985 το πρόγραμμα διαχωρίζεται σε τεχνίτες αλιείας και τεχνίτες ιχθυοκαλλιέργειας. Το πρόγραμμα για τους τεχνίτες αλιείας εφαρμόστηκε στην ΚΑΒΑΛΑ, ήταν διάρκειας 60 ημερών και αποφοίτησαν 19 άτομα, τα έτη 1986 και 1987 λειτουργήσε στο Απώλικό ΑΓΡΙΝΙΟΥ και αποφοίτησαν 30 και 8 άτομα αντίστοιχα και το 1988 στη ΧΑΛΚΙΔΑ με 17 άτομα. Το 1988 στην Άρτα ιδρύθηκε σχολή ιχθυοκαλλιέργειας διετούς φοίτησης με 30 μαθητές. Πρέπει να σημειώσουμε ότι ταχύρρυθμη εκπαίδευση θεωρείται εκείνη που δεν υπερβαίνει το έτος και απευθύνεται κυρίως σε ενήλικες 18 έως 46 ετών με απατούμενες γραμματικές γνώσεις τουλάχιστον δημοτικού σχολείου (*προιμούνται οι απόφοιτοι Επαγγελματικών Λυκείων και σχολών Γεωργικής Κατεύθυνσης ή αυτοί που προέρχονται από επαρχία και επιθυμούν μετά το τέλος της εκπαίδευσης να επανέλθουν για εργασία στην επαρχία ή αυτοί που είναι επαγγελματίες στο συγκεκριμένο κλάδο και είναι άνεργοι*). Αντίθετα, η μαθητεία (*που αποτελεί διεθνώς καθιερωμένη πρακτική*) αφορά στους νέους 15-18 ετών, είναι διάρκειας 2 ετών, δεν προϋποθέτει να είναι κανείς άνεργος, για να εγγραφεί στη σχολή προϋποθέτει όμως να είναι απόφοιτος Γυμνασίου.

Στο δεύτερο χρόνο οι μαθητές κάνουν πρακτική άσκηση σε ιδιωτική επιχείρηση με αμοιβή. Το 50% της αμοιβής αυτής το καλύπτει ο ΟΑΕΔ και το υπόλοιπο 50% ο ιδιώτης - εργοδότης.

Το 1987 λειτούργησε επίσης ταχύρρυθμο πρόγραμμα 180 ημερών για ανθοκηπουρούς στο ΒΟΛΟ με 21 άτομα. Επίσης στο πλαίσιο των ΜΟΠ ΚΡΗΤΗΣ προγραμματιζόνταν η λειτουργία τεχνικών θερμοκηπίων και τεχνικών ανθοκόμων στο Λασιθί της ΚΡΗΤΗΣ. Η γενική εικόνα για την εκπαίδευση που παρέχει ο ΟΑΕΔ στον αγροτικό τομέα είναι ότι:

- ο Δεν καλύπτει, ακόμη μεγάλο αριθμό τεχνικών
- ο Πρόθεση των ιθυνόντων του οργανισμού ήταν μελλοντικά να δραστηριοποιηθεί εντονότερα στο πεδίο αυτό
- ο Το ποιοτικό επίπεδο είναι ικανοποιητικό και στηρίζεται σε μια ισόρροπη σχέση θεωρίας και πρακτικής εξάσκησης με έμφαση στην πρακτική.
- ο Δεν υπάρχει συνεργασία με το Υπουργείο Γεωργίας (όπως άλλωστε δεν υπάρχει γενικά συνεργασία και συντονισμός μεταξύ των φορέων που δραστηριοποιούνται στην παροχή αγροτικής εκπαίδευσης).

5.2 ΠΑΣΕΓΕΣ

Η συνεταιριστική εκπαίδευση παρέχεται από την ΠΑΣΕΓΕΣ σε 4 περιφερειακά κέντρα: Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Πάτρα και απευθύνεται στα μέλη των συνεταιρισμών, τις αιρετές διοικήσεις και τους συνεταιριστικούς υπαλλήλους. Ωστόσο η λειτουργία των κέντρων αυτών δεν είναι πάντα εξασφαλισμένη (π.χ. το εκπαιδευτικό κέντρο Ηρακλείου δεν λειτουργούσε το 1986 γιατί δεν υπήρξε ικανοποιητικός αριθμός νεοπροσληφθέντων υπαλλήλων στις συνεταιριστικές οργανώσεις Κρήτης. Δεν λειτουργούσε επίσης και το εκπαιδευτικό κέντρο της Πάτρας).

Η οργανωτική κατάσταση της Υπηρεσίας Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης της ΠΑΣΕΓΕΣ και τα σχετικά μικρά χρηματικά ποσά που διατίθενται για την εκπαίδευση έχουν σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στις σχετικές δραστηριότητες. Έτσι μέσα στο 1988 π.χ. πραγματοποιήθηκαν μόνο 3 σεμινάρια επαγγελματικής εκπαίδευσης για νεοπροσληφθέντες συνεταιριστικούς υπαλλήλους διάρκειας 15 ημερών το καθένα με συμμετοχή 37 συνολικά υπαλλήλων ΑΣΟ.

Η Συνεταιριστική Σχολή Θεσσαλονίκης αποτελεί το ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα της ΠΑΣΕΓΕΣ στη χώρα μας. Τα προβλήματα και εδώ είναι μεγάλα: έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατό να καλυφθούν τομείς που σχετίζονται π.χ. με τη μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων, την αγροτική πίστη, τα εφόδια κ.λ.π. Έλλειψη εποπτικών μέσων διδασκαλίας, ανεπάρκεια και ακαταλληλότητα του χώρου που στεγάζεται σήμερα, υποβαθμισμένη βιβλιοθήκη, χαμηλές πιστώσεις για την διεκπεραίωση του εκπαιδευτικού έργου κ.λ.π.

Γενικά, η συνολική εικόνα για την εκπαιδευτική διάσταση του έργου της ΠΑΣΕΓΕΣ είναι μάλλον αποθαρρυντική. Φυσικά διατυπώνονται κατά καιρούς προβληματισμοί, προτάσεις και ιδέες από τα Στελέχη της Υπηρεσίας Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης και τους αρμόδιους της Συνεταιριστικής Σχολής Θεσσαλονίκης για την αναβάθμιση της εκπαιδευτικής δραστηριότητας της ΠΑΣΕΓΕΣ. Ωστόσο η κατάσταση παραμένει η ίδια.

5.3 Α.Τ.Ε. (ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ)

Η Α.Τ.Ε. στο πλαίσιο του εξωτραπεζικού κύκλου σπουδών τα τελευταία χρόνια έχει επίσης δραστηριοποιηθεί στην παροχή κατάρτισης στον αγροτικό χώρο σε 2 κατευθύνσεις: Στην εκπαίδευση υπαλλήλων γεωργικών συν/σμών και στο ονομαζόμενο πρόγραμμα για "νέους επενδυτές".

Σχετικά με την κατάρτιση των υπαλλήλων των Γ.Σ.Ο. έχουμε σεμινάρια που σχετίζονται με την άσκηση της αγροτικής πίστης από τις συνεταιριστικές οργανώσεις (π.χ. το 1984 έγιναν 7 τέτοια σεμινάρια στα οποία συμμετείχαν 221 υπάλληλοι Γ.Σ.Ο. , το 1985 5 σεμινάρια με 120 υπαλλήλους Γ.Σ.Ο. κ.λ.π.) και σεμινάρια που σχετίζονται με την εγκατάσταση δικτύου μικροπολογιστών στους πρωτοβάθμιους γεωργικούς συνεταιρισμούς. Αυτή η δεύτερη κατηγορία σεμιναρίων ήταν στο πλαίσιο της τοποθέτησης, από την ΑΤΕ, 500 μικροπολογιστών σε πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς με στόχο τη βελτίωση της διοικητικής και διαχειριστικής αποτελεσματικότητάς τους.

Φυσικά η παροχή αυτού του τύπου κατάρτισης λήγει με την ολοκλήρωση της εγκατάστασης των μικροπολογιστών.

Μέχρι τις 31/12/90 είχαν εκπαιδευτεί 425 άτομα (ορισμένα από αυτά έχουν παρακολουθήσει πάνω από 7 σεμινάρια) που προέρχονται από 263 συνεταιρισμούς και είχαν γίνει 27 τέτοια σεμινάρια. Τα σεμινάρια αυτά έγιναν στο πλαίσιο των ΜΟΠ πληροφορικής. Οι δαπάνες κατάρτισης από το 1987 μέχρι το 1990 έχουν ως εξής:

- 1987: 7.996.100 δρχ.
- 1988: 23.136.573 δρχ.
- 1989: 56.688.750 δρχ.
- 1990: 83.197.087 δρχ.

Στο πρόγραμμα "νέοι επενδυτές" στην τριετία 1987-1990 έγιναν 14 σεμινάρια από τα οποία 4 σε θερμοκήπια, 7 σε υδατοκαλλιέργειες και 3 σε κτηνοτροφία. Τα σεμινάρια αυτά έγιναν κατά κανόνα στην επαρχία και εκπαιδεύτηκαν συνολικά 232 άτομα από τα οποία 138 άνδρες και 94 γυναίκες. Πρόκειται για νέους 20-30 ετών. Και τα σεμινάρια αυτά επίσης είναι με Κοινωνική χρηματοδότηση (55% Ε.Κ.Τ. , 15% ΜΟΠ και 30% ΑΤΕ). Οι εκπαιδευτές κατά κανόνα είναι υπάλληλοι της ΑΤΕ ειδικοί στα σχετικά θέματα, αλλά

και επιστήμονες υψηλού επιπέδου από πανεπιστήμια. Η γενική παρατήρηση είναι ότι το επίπεδο των σεμιναρίων που παρέχει η ΑΤΕ είναι υψηλό και η οργάνωση του, άρτια, αλλά η προοπτική, η συνέχιση ή μη αυτού του είδους των σεμιναρίων από την ΑΤΕ είναι άδηλη.

5.4 Γ.Γ.Λ.Ε.

Σχετικά με τα προγράμματα της Γενικής Γραμματείας Λαϊκής Επιμόρφωσης που αφορούν στον αγροτικό τομέα και έχουν χρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο παρατηρούμε τα ακόλουθα:

Για πρώτη φορά στο θεματολόγιο των προγραμμάτων κατάρτισης της Γ.Γ.Λ.Ε. περιλαμβάνονται θέματα με στόχο τη βελτίωση της αγροτικής παραγωγής το 1982. Το 1983 σε σύνολο 197.896 ατόμων που παρακολούθησαν κάποια προγράμματα κατάρτισης (όπου το 70% ήταν γυναίκες) το 5.5% αφορούσε σε "κατάρτιση ή επανακατάρτιση εργαζομένων στη γεωργική, κτηνοτροφική και αλιευτική παραγωγή". Η εκπαίδευση κάλυψε όλες τις βασικές αγροτικές δραστηριότητες όπως ομαδικές καλλιέργειες, δασοκομία, ιχθυοκαλλιέργειες, δενδροκομία, ανθοκομία κ.λ.π.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΞΩΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Τόσο η σχολική όσο και η εξωσχολική εκπαίδευση αποσκοπούν να επιφέρουν αλλαγές στη συμπεριφορά των εκπαιδευομένων, ώστε να τους καταστήσουν ικανούς να αντιμετωπίζουν επιτυχώς τα προβλήματά τους. Για την πραγματοποίηση του σκοπού αυτού χρησιμοποιούν τους συντελεστές και τις διαδικασίες μάθησης, όπως εκπαιδευτές, εκπαιδευόμενοι, διδακτέα ύλη, μεθόδους και μέσα διδασκαλίας, πρόγραμμα και τέλος, μεθόδους αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου. Ωστόσο υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές μεταξύ των δύο αυτών μορφών εκπαίδευσης, αλλά και των προγραμμάτων τους, όπως (Τσαλίκης, 1973:54)

✓ Η σχολική εκπαίδευση απευθύνεται στους νέους οι οποίοι διαθέτουν τον απαραίτητο χρόνο για την παρακολούθηση σχολικών μαθημάτων και είναι απαλλαγμένοι, συνήθως, από άλλα βάρη (επαγγελματικά, οικογενειακά κ.λ.π.). Η εξωσχολική απευθύνεται στους ενήλικες με πολλά βάρη και με ελάχιστο ελεύθερο χρόνο για εκπαίδευση.

✓ Σε αντίθεση με τη σχολική εκπαίδευση που απασκοπεί στη μετάδοση γενικών γνώσεων, η εξωσχολική στοχεύει στη μετάδοση ειδικών γνώσεων για την αντιμετώπιση επαγγελματικών αναγκών.

✓ Η σχολική εκπαίδευση γίνεται σε κλειστό χώρο, το Διδακτήριο, ενώ η εξωσχολική πραγματοποιείται στο φυσικό χώρο όπου ζουν ή εργάζονται οι αγρότες (κατοικία, γεωργική εκμετάλλευση).

✓ Στην πρώτη, οι εκπαιδευόμενοι είναι χωρισμένοι κατά ηλικίες και συνθέτουν ομοιογενές ακροατήριο, συμπαγές και παρόν. Στη δεύτερη, είναι διάφορης ηλικίας και κατά κανόνα διασκορπισμένοι.

✓ Στην πρώτη, οι εκπαιδευόμενοι δεν έχουν συνήθως διαμορφωμένα ενδιαφέροντα, αλλά δέχονται την προσφερόμενη γνώση συνειδητοποιώντας τη χρησιμότητά της προοδευτικά. Στη δεύτερη, αντιθέτως οι εκπαιδευόμενοι έχουν διαμορφωμένα ενδιαφέροντα και επιλέγουν από τις προσφερόμενες σε αυτούς γνώσεις να εφαρμόσουν εκείνες που προσιδιάζουν στην οικονομοτεχνική και λοιπή κατάστασή τους.

✓ Στη σχολική εκπαίδευση η προσέλευση είναι υποχρεωτική, αλλά κι όταν παύσει να είναι υποχρεωτική οι αυξημένες κοινωνικές απαιτήσεις αναγκάζουν τον νέο να συνεχίσει τις σπουδές του. Στην εξωσχολική εκπαίδευση, αντιθέτως η προσέλευση είναι προαιρετική και γίνεται όταν το θέμα που αναπτύσσεται ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των εκπαιδευομένων.

✓ Στη σχολική εκπαίδευση το ενδιαφέρον των μαθητών θεωρείται δεδομένο, όπως αυτό δικαιολογείται από την παρουσία τους στην αίθουσα διδασκαλίας. Αλλά και σε αντίθετη περίπτωση, ο εκπαιδευτής κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας έχει τον χρόνο και τον τρόπο να προσπαθήσει να διεγείρει το ενδιαφέρον τους. Στην εξωσχολική εκπαίδευση το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων είναι καθαρά υποκειμενική υπόθεση, σε βαθμό που ο εκπαιδευτής δεν έχει τον τρόπο να τους το παρακινήσει.

✓ Στη σχολική εκπαίδευση η ύλη διδασκαλίας κατανέμεται συστηματικά σε διάφορες τάξεις, με κριτήριο την ικανότητα πρόσληψης και συγκράτησης των γνώσεων. Στην εξωσχολική η ύλη δεν έχει συνέχεια και προσφέρεται κατά περίπτωση και ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων, ενδιαφέροντα που έχουν διαπιστωθεί προγενέστερα.

✓ Στη σχολική εκπαίδευση είναι δυνατή η αξιολόγηση της γνώσης που αποκτήθηκε με τη μέθοδο των εξετάσεων και τη βαθμολογία ως δείκτη του βαθμού γνώσης. Στην εξωσχολική εκπαίδευση η αξιολόγηση είναι δύσκολη και αναφέρεται όχι τόσο στο τι γνωρίζει το άτομο που εκπαιδεύτηκε όσο στο τι εφαρμόζει. Ακόμη, η απουσία εξετάσεων και βαθμολόγησης καθιστούν δύσκολο το έργο της αξιολόγησης.

Οι παραπάνω διαφορές στις δύο μορφές εκπαίδευσης τις διαφοροποιούν και ως προς τα προγράμματά τους. Έτσι,

✓ Ενώ στη σχολική εκπαίδευση οι γνώσεις παρουσιάζονται κατά ενότητες, στην εξωσχολική παρουσιάζονται κατά το εμφανιζόμενο κάθε φορά "πρόβλημα" για λύση (π.χ. για την καταπολέμηση μιας συγκεκριμένης ασθένειας, τη χρησιμοποίηση συγκεκριμένου λιπάσματος, την εφαρμογή μιας βελτιωμένης ποικιλίας φυτού, κ.λ.π.)

✓ Ενώ στη σχολική εκπαίδευση η κυριότερη μέθοδος διδασκαλίας είναι η παράδοση μαθημάτων με τον προφορικό λόγο, βοηθούμενη και από εποπτικά μέσα, βιβλία κ.α., στην εξωσχολική δεν υπάρχει κύρια μέθοδος. Στη δεύτερη, λόγω της φύσης του

ακροατήριου και της διασποράς του χρησιμοποιείται ποικιλία μεθόδων για το ίδιο το ακροατήριο (π.χ. ομιλίες, άρθρα στον τύπο, εκπαιδευτικές εκδρομές, αποδεικτικοί αγροί κ.λ.π.)

✓ Στη σχολική εκπαίδευση η επανάληψη του μαθήματος στο ίδιο ακροατήριο γίνεται για την εμπέδωση της γνώσης. Στην εξωσχολική, ανιθέτως, με την επανάληψη του ίδιου θέματος σε συγκεκριμένο ακροατήριο αποσκοπείται να μεταδοθεί η γνώση σε όσο το δυνατόν περισσότερους από τους διασπαρμένους αγρότες.

Τέλος, θα λέγαμε να επισημάνουμε την παντελή σχεδόν αγνόηση της γυναίκας αγρότισσας που στην αγροτική εκμετάλλευση παίζει ένα σημαντικότερο ρόλο δίπλα στον αγρότη σύζυγο. Δεν είναι μόνο το Δίκαιο που θεσμικά την αγνοεί αλλά και η πλειοψηφία των φορέων που απευθύνεται στην εκπαίδευση των αγροτών σε αντίθεση με αυτά που συμβαίνουν σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες όπου ο ρόλος της αναγνωρίζεται και θεσμικά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Προγράμματα του Ελληνικού Κέντρου Παραγωγικότητας (ΕΛ.ΚΕ.ΠΙΑ) για την
κατάσταση του αγροτικού πληθυσμού με συνδρομή Ε.Κ.Τ. (περίοδος 1984-1989) ή στο
πλαίσιο των Μ.Ο.Π.

Παράμια	Έτος	Θέματα	Τόπος Διεξαγωγής	Διάρκεια	Επιμο ρφωθέντες	Κόστος (δρχ.)
Καβάλας	-1984	Αγροτικοί Συν/σμοί	Ξάνθη	26-11/22-12	30	2.000.000*
	-1984	Αγροτικοί Συν/σμοί	Δράμα	29-10/30-11	30	2.000.000
	-1984	Αγροτικοί Συν/σμοί	Κρηνίδες	22-10/23-11	30	2.000.000
	-1984	Αγροτικοί Συν/σμοί	Σέρρες	1-8/30-9	30	2.500.000
	-1984	Τουριστικοί Συν/σμοί	Θάσος	17-9/2-11	30	2.500.000
	-1985	Αγροτικοί Συν/σμοί	Σέρρες	6-5/30-6	30	2.450.000
Βόλου	-1984	Αγροτικοί Συν/σμοί	Βόλος		30	1.535.000*
	-1985	Αγροτικοί Συν/σμοί	Βελεστίνο		17	1.262.600*
	-1985	Αγροτικοί Συν/σμοί	Αργαλασιί		30	1.847.200*
	-1985	Αγροτικοί Συν/σμοί	Αλυμρός		29	1.847.200*
	-1985/ 86	Αγροτικοί Συν/σμοί	Βόλος		26	2.767.400*
Πάτρας	-1984	Αγροτικοί Συν/σμοί		3-9/12-10	30	2.530.000
	-1984	Αγροτικοί Συν/σμοί	Λεχαινά	8-10/30-10	30	1.476.000
	-1984	Αγροτικοί Συν/σμοί	Κεφαλλονιά	15-10/6-11	30	1.565.000
	-1984	Αγροτικοί Συν/σμοί		29-10/20-11	30	1.519.000
	-1984	Αγροτικοί Συν/σμοί	Πάτρα	2-11/24-11	30	1.424.000
	-1984	Αγροτικοί Συν/σμοί	Κάτω Αχαΐα	28-11/20-12	30	1.446.000
	-1984	Αγροτικοί Συν/σμοί	Αίγιο	30-11/22-12	30	1.532.600
	-1984	Αγροτικοί Συν/σμοί	Ζάκυνθος	9-11/11-12	30	1.494.000
	-1985	Αγροτικοί Συν/σμοί	Δερβέτι	23-1/19-2	30	1.445.000
	-1985	Αγροτικοί Συν/σμοί	Φέρρες Αχαΐας	27-1/18-2	30	1.445.000

Πάτρας	-1985-	Αγροικοί Συν/σμοί	Ζαχάρω	13-3/5-4	30	1.530.000
	-1984-	Αγροικοί Συν/σμοί	Πύργος	16-3/2-4	30	1.502.000
	-1985-	Αγροικοί Συν/σμοί	Καλάβρυτα	28-9/21-10	30	1.460.000
	-1986-	Αγροικοί Συν/σμοί		19-3/11-4	29	1.450.000
	-1986-	Αγροικοί Συν/σμοί	Μεσσήνη	30-3/22-4 10-9/2-10	17 25	1.450.000 1.500.000
Θεσ/νίκης	-1984-	Αγροικοί Συν/σμοί	Κιλκίς	144 ώρες	30	1.653.383
	-1985-	Αγροικοί Συν/σμοί	Αξιούπολη	144 ώρες	30	1.638.958
	-1984-	Αγροτουριστικοί Συν/σμοί	Πρέσπες	166 ώρες	27	1.721.603
	-1985-	Αγροικοί Συν/σμοί	Σκύδρα	144 ώρες	30	1.669.461
	-1985-	Αγροικοί Συν/σμοί	Κιλκίς	144 ώρες	30	1.630.361
	-1985-	Αγροικοί Συν/σμοί	Σωχός	156 ώρες	30	1.809.575
	-1985-	Αγροικοί Συν/σμοί	Λαγκαδίτικα	156 ώρες	28	1.506.379
	-1985-	Αγροικοί Συν/σμοί	Τρίλοφος	168 ώρες	29	1.812.380
	-1985-	Αγροικοί Συν/σμοί	Αμύνταιο	168 ώρες	30	1.940.530
	-1985-	Αγροτουριστικοί Συν/σμοί	Φλώρινα - Αγ.Παντελεήμ	187 ώρες	25	
	-1985-	Αγροτική Οικονομία	Αριδαία	180 ώρες	25	1.394.010
	-1986-	Αγροτουριστικοί Συν/σμοί	Πρέσπες	140 ώρες	15	
	-1986-	Αγροτική Οικονομία		212 ώρες	24	2.384.415
	-1986-	Αγροικοί Συν/σμοί	Κιλκίς	138 ώρες	22	1.123.369
	-1986-	Αγροικοί Συν/σμοί	Σκύδρα	138 ώρες	22	1.128.450
	-1986-	Αγροικοί Συν/σμοί	Αμύνταιο	138 ώρες	24	1.269.768
	-1986-	Αγροικοί Συν/σμοί	Πτολεμαίδα	138 ώρες	22	1.257.244
	-1986-	Αγροικοί Συν/σμοί	Σιδηρόκαστρο	138 ώρες	22	1.237.916
	-1986-	Αγροικοί Συν/σμοί	Κατερίνη	138 ώρες	21	1.091.222
	-1986-	Αγροικοί Συν/σμοί	Βρυσάκι	138 ώρες	25	1.227.328
	-1986-	Αγροικοί Συν/σμοί	Ν.Χαλκηδόνα	138 ώρες	25	1.232.670
	-1986-	Αγροτουριστικοί Συν/σμοί	Χαλάστρα	128 ώρες	25	1.472.761

Θεσ/νίκης	-1986-	Αγροτική Οικονομία	Γρεβενά	180 ώρες	25	1.754.227
	-1986-	Αγροτική Οικονομία	Βελθενδό	200 ώρες	25	1.978.451
	-1986-	Εισαγωγή στην Κτηνοτροφία	Γιαννιτσά	148 ώρες	24	1.714.406
	-1986-	Αγροτουριστικοί Συν/σμοί	Χαλκιδική	120 ώρες	26	1.011.071
	-1987-	Αγροτική Ανάπτυξη		144 ώρες	24	1.704.800
	-1987-	Αγροτική Ανάπτυξη	Κατερίνη	105 ώρες	25	1.596.503
	-1987-	Αγροτουριστικοί Συν/σμοί	Φλώρινα	131 ώρες	26	1.450.500
	-1985-	Αγροτική Ανάπτυξη και Συνεταιρισμός		144 ώρες	25	1.276.210
Αθήνα	-1989-	Χειροτεχνικός Συν/σμός Γυναικών	Ζάκυνθος	10-4/11-5	35	3.069.000
	-1989-	Αγροτικοί Συν/σμοί Ανδρών	Ζάκυνθος	17-4/14-5	34	2.069.000
	-1988-	Αγροτικοί Συν/σμοί Άνδρες - Γυναίκες	Γεράκι	1-7/20-7	30	1.893.750

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Όπου υπάρχει αστερίσκος (*) τα ποσά είναι προϋπολογιστικά

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Αναλυτική παρουσίαση αγροτικής εκπαίδευσης ως προς τον αριθμό των επιμορφωθέντων, τημμάτων, ωρών με τη συνδρομή του ΕΚΤ κατά τα έτη 1984-1989

Έτος	Θέματα	Τημματα	Ώρες	Επιμορφωθέντες	Συνδρομή Ε.Κ.Τ.
-1984-*	1. Παραγωγή τυποποιημένων αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων	226		Υπολογίζεται, κατά προσέγγιση ότι επιμορφώθηκαν περίπου 3.870 άτομα	
	2. Αυθοκομία	8			
	3. Δασοπονία	3			
	4. Σπρωτοφία - Μελισσοκομία	14			
	5. Ιχθυοκαλλιέργειες	1			
	6. Συνεταιριστικά	8			
	7. Δενδροκομία	9			
	8. Επισκευή, συντήρηση γεωργικών μηχανημάτων	118			
	ΣΥΝΟΛΟ	387			

* Για το έτος αυτό έχουμε στοιχεία μόνο για τον αριθμό των τημάτων

Έτος	Θέματα	Τμήματα	Ώρες	Επιμορφοθέντες	Συνδρομή Ε.Κ.Τ.
-1985-	1. Καπνοκαλλιέργεια	3	426	36	
	2. Ανθοκομία	2	240	37	
	3. Γεωπονικά - Κτηνοτροφικά	6	1,046	170	
	4. Δενδροκομία	7	838	58	
	5. Αμπελουργία	1	284	53	
	6. Συνεταιριστικά	1	120	16	
	7. Παραγωγή και τοποποίηση γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων	11	1,422	179	
	8. Μελισσοκομία	9	1,072	117	
	9. Επισκευή - συντήρηση γεωργικών μηχανημάτων	41	4,753	410	
	ΣΥΝΟΛΟ	81	10,201	1,076	17,613,670

Έτος	Θέματα	Τμήματα	Ώρες	Επιμορφοθέντες	Συνδρομή Ε.Κ.Τ.
-1986*	1. Φυτοβαφές	2	1,032	10	
	2. Γεωπονικά - Κτηνοτροφικά	21	2,655	310	
	3. Εκπαίδευση συνεταιριστικών στελεχών	2	216	13	
	4. Παραγωγή και τυποποίηση αγροτικών προϊόντων	3	452	40	
	5. Μελισσοκομία	15	1,756	214	
	6. Επισκευή, συντήρηση γεωργικών μηχανημάτων	29	3,397	660	
	7. Ειδικό πρόγραμμα μελισσοκομίας	5	1,288	195	
	ΣΥΝΟΛΟ	77	10,796	1,412	15,594,307

* Για το 1986 υπήρξε επίσης πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης σε θερμοκήπια στο Ηράκλειο Κρήτης για ανάπλους. Το Ε.Κ.Τ. χρηματοδότησε το πρόγραμμα αυτό με

10 εκατομ. δρχ.

Έτος	Θέματα	Τμήματα	Ώρες	Επιμορφωθέντες	Συνδρομή Ε.Κ.Τ.
-1987-	<i>1. Γεωπονικά και κτηνοτροφικά θέματα</i>	7	1,497	58	
	<i>2. Συνεταιριστικά</i>	7	978	23	
	<i>3. Παραγωγή - τυποποίηση αγροτικών προϊόντων</i>	5	606	23	
	<i>4. Επισκευή - συντήρηση γεωργικών μηχανημάτων</i>	39	5,046	286	
	<i>5. Ιχθυοκαλλιέργεια</i>	4	610	153	
	<i>6. Φυτοβαφές</i>	4	530	50	
	<i>7. Μελισσοκομία</i>	12	1,680	178	
	ΣΝΟΛΟ	78	10,947	771 (Το 80% ήταν γυναίκες)	

Έτος	Θέματα	Τμήματα	Ώρες	Επιμορφωθέντες	Συνδρομή Ε.Κ.Τ.
-1988-	1. Κτηνιατρικά	1	144	5	
	2. Επισκευή - συντήρηση γεωργικών μηχανημάτων	30	3,603	221	
	3. Τοποποίηση αγροτικών προϊόντων	1	140	6	
	4. Ανθοκομία - Δενδροκομία	4	540	13	
	5. Θερμ/πια (Ηράκλειο Κρήτης σε άτομα με ειδικές ανάγκες)	1	770	10	
	6. Μελισσοκομία	32	7,699	351	
	ΣΥΝΟΛΟ	69	12,896	606 <i>(Το 80% ήταν γυναίκες)</i>	34,000,000

Έτος	Θέματα	Τμήματα	Ώρες	Επιμορφωθέντες	Συνδρομή Ε.Κ.Τ.
-1989-	<i>1. Παραγωγή - τυποποίηση αγροτικών προϊόντων</i>	<i>2</i>	<i>432</i>	<i>57</i>	
	<i>2. Ανθοκομία</i>	<i>2</i>	<i>492</i>	<i>30</i>	
	<i>3. Δασοπονία, Γεωπονία, Καπνοκαλλιέργειες</i>	<i>3</i>	<i>444</i>	<i>92</i>	
	<i>4. Μελισσοκομία</i>	<i>22</i>	<i>2,765</i>	<i>372</i>	
	<i>5. Ιχθυοκαλλιέργειες</i>	<i>1</i>	<i>156</i>	<i>6</i>	
	<i>6. Συνεταιριστικά</i>	<i>4</i>	<i>426</i>	<i>27</i>	
	ΣΥΝΟΛΟ	34	4,715	584	

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΣΙΑΡΔΟΣ Γ. (1986) , *Γεωργικές Εφαρμογές, Θεσσαλονίκη*
- ΖΟΥΚΑΤΟΣ ΠΛΑΤΩΝ (1984) , *Οι Γεωργικές Εφαρμογές στην Ελλάδα, (Υπουργείο Γεωργίας, Δ/ση Γεωργικής Εκπαίδευσης και Πληροφορικής), Αθήνα*
- ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΓΙΑΝΝΗΣ (1959) , : *"Ήσίοδος: Έργα και Ημέραι", ελεύθερη απόδοση, Αθήνα*
- ΣΕΛΙΑΝΙΤΗΣ ΣΠΥΡΟΣ (1976) , *"Διερεύνησις παραγόντων της οργανώσεως και μεθοδολογίας της εξωσχολικής γεωργικής εκπαίδευσως των αγροτών", Αθήνα: Υπουργείο Γεωργίας, Δ/ση Γεωργικών Εφαρμογών και Εκπαίδευσης*
- ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (1977), ΠΔ 433 *"Περί Οργανισμού του Υπουργείου Γεωργίας", ΦΕΚ Α /33/18-5-1977*
- ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (1988), ΠΔ 402 *"Οργανισμός Υπουργείου Γεωργίας" ΦΕΚ Α 187/26-8-1988*
- ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (1990α), ΠΔ 356 *"Σύσταση Γενικών Διευθύνσεων και Μονάδος Στρατηγικού Σχεδιασμού και Ανάλυσης Πολιτικής στο Υπουργείο Γεωργίας" ΦΕΚ Α 143/30-10-1990*
- ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (1990β), ΠΔ 398 *"Συμπλήρωση και τροποποίηση διατάξεων του ΠΔ 402/1988 Οργανισμός του Υπουργείου Γεωργίας" ΦΕΚ Α 159/28-11-1990*
- ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (1992), ΠΔ 35 *"Σύσταση στο Υπουργείο Γεωργίας Ζωικής και Αλιευτικής Παραγωγής, Κτηνιατρικής, Γεωργικών Εφαρμογών και Έρευνας, τροποποίηση διατάξεων του ΠΔ 402/1988 Οργανισμός Υπουργείου Γεωργίας (Α187)" ΦΕΚ Α 17/14-2-1992*

- ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (1993), *Επαγγελματική Κατάρτιση των Αγροτών: Η περίπτωση των Κέντρων Γεωργικής Εκπαίδευσης (ΚΕΓΕ), ΑΤΕ, Αθήνα*
- ΓΙΟΜΠΡΕ ΕΛΕΝΗ (1995), *"Ανάλυση συστημάτων αγροτικής εκπαίδευσης - επιμόρφωσης στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης", Αθήνα*
- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ (1991), *"Η Γεωργία μας: Εξελίξεις - Ανάπτυξη", Αθήνα: Τμήμα Ενπέρωσης Αγροτικού Πληθυσμού*